

NÁVRH RIEŠENIA

**SPOLOČNÝ ÚZEMNÝ PLÁN OBCÍ
KRČAVA a ORECHOVÁ**

OBEC ORECHOVÁ

TEXTOVÁ ČASŤ

Názov ÚPD: **ÚZEMNÝ PLÁN OBCE ORECHOVÁ**
Schvaľujúci orgán: **Obecné zastupiteľstvo obce Orechová**
Číslo uznesenia:
Dátum schválenia:

.....
Mgr. Rastislav REPKA, starosta obce

pečiatka

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

NÁZOV ELABORÁTU:

SPOLOČNÝ ÚZEMNÝ PLÁN OBCÍ KRČAVA A ORECHOVÁ

NÁVRH RIEŠENIA – OBEC ORECHOVÁ

OBSTARÁVATEĽ:

OBEC ORECHOVÁ

Mgr. Rastislav REPKA , starosta obce Orechová

SPRACOVATEĽ:

ArchAteliér, Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ

HLAVNÝ RIEŠITEĽ:

Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ

Základná koncepcia a urbanizmus:

Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ

Demografia:

Ing. Ľudmila Sekeráková

Technická infraštruktúra:

Doprava:

Ing. Vladimír BOŠKO

Zásobovanie plynom:

Ing. Dušan SPURA

Vodné hospodárstvo:

Ing. Dušan SPURA

Zásobovanie el. energiou, spoje:

Ing. František FELC

Poľnohospodárska pôda a lesné pozemky:

Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ

Ochrana prírody:

Ing. Marián Zolovčík

POVERENÝ OBSTARÁVATEĽ:

Ing. arch. Anna Soročinová, odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD podľa § 2a stavebného zákona

*TÁTO DOKUMENTÁCIA JE PRODUKT PODLIEHAJÚCI ZÁKONU O OCHRANE AUTORSKÝCH PRÁV!
JEHO KOPÍROVANIE, ALEBO PRENECHANIE NA VYUŽITIE INÝM OSOBÁM JE MOŽNÉ LEN SO SÚHLASOM AUTORA.*

OBSAH TEXTOVEJ ČASTI

1. ZÁKLADNÉ ÚDAJE.....	2
1.1 HLAVNÉ CIELE RIEŠENIA A PROBLÉMY, KTORÉ ÚZEMNÝ PLÁN RIEŠI.....	6
1.1.1 Hlavné ciele rozvoja územia	6
1.1.2 Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií	7
1.1.3 Údaje o súlade riešenia so zadaním	7
1.1.4 Doplnujúce údaje	7
2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE	8
2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS.....	8
2.1.1 Vymedzenie riešeného územia	8
2.1.2 Geografický opis riešeného územia	8
2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC PREŠOVSKÉHO KRAJA	17
2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE	20
2.3.1 Vývoj a charakteristika demografického potenciálu.....	21
2.3.2 Zamestnanosť a pracovné príležitosti	22
2.3.3 Bytový fond	23
2.4 RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE	24
2.4.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia	24
2.4.2 Väzby obce na záujmové územie.....	24
2.4.3 Poloha obce v špecifickom prostredí.....	24
2.4.4 Technická infraštruktúra	24
2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA	24
2.5.1 Urbanistická koncepcia a kompozícia obce	25
2.5.2 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch	25
2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE.....	26
2.7 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY	30
2.7.1 Vývoj a súčasný stav urbárnej štruktúry obce	30
2.7.2 Kultúrno – historický potenciál	30
2.7.3 Národné kultúrne pamiatky, objekty pamiatkového záujmu.....	31
2.7.4 Archeologické hodnoty	31
2.7.5 Prírodné hodnoty územia.....	31
2.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY	
A REKREÁCIE	31
2.8.1 Bývanie	31
2.8.2 Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie	32
2.8.3 Zdravotníctvo	33
2.8.4 Sociálna starostlivosť	33
2.8.5 Služby a ubytovanie	33
2.8.6 Správa, verejná správa, inštitúcie	34
2.8.7 Ostatné zariadenia	34
2.8.8 Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti	34
2.8.9 Hospodárska základňa	34
2.8.10 Rekreácia, cestovný ruch, turistika a kúpeľníctvo	35
2.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE.....	36
2.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ	36
2.10.1 Ochranné pásma.....	36
2.10.2 Chránené územia	37
2.11 RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI	37
2.11.1 Riešenie záujmov obrany štátu	37
2.11.2 Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva	37

2.11.3	Riešenie ochrany pred požiarmi.....	38
2.11.4	Riešenie ochrany pred povodňami.....	38
3.	OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚSES	39
3.1	Prírodné dedičstvo	39
3.1.1	Chránené územia.....	39
3.1.2	Lokality medzinárodného významu	39
3.1.3	Európska sieť chránených území – NATURA 2000	39
3.2	Územný systém ekologickej stability (ÚSES).....	40
3.2.1	Genofondové významné lokality	40
3.2.2	Biocentrá nadregionálne.....	40
3.2.3	Biocentrá regionálne.....	41
3.2.4	Biokoridory nadregionálne	41
3.2.5	Biokoridory regionálne	41
3.2.6	Miestny ÚSES.....	41
3.2.7	Návrhy na zlepšenie ekologickej kvality krajiny a kvality životného prostredia	42
3.2.8	Návrh opatrení pre zvýšenie hodnoty stupňa ekologickej stability	42
4.	NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA.....	43
4.1	DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA	43
4.1.1	Letecká doprava.....	43
4.1.2	Železničná doprava	43
4.1.3	Cestná doprava	43
4.1.4	Obslužné a prístupové komunikácie.....	44
4.1.5	Hromadná doprava.....	45
4.1.6	Statická doprava	45
4.1.7	Pešie a cyklistické komunikácie	45
4.1.8	Návrh eliminácie nadmerného hluku vyplývajúceho z riešenia dopravy	46
4.2	VODNÉ HOSPODÁRSTVO	46
4.2.1	Zásobovanie pitnou vodou.....	46
4.2.2	Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd	48
4.2.3	Vodné toky.....	49
4.2.4	Hydromelioračné zariadenia	50
4.3	ENERGETIKA	51
4.3.1	Zásobovanie elektrickou energiou.....	51
4.3.2	Verejné osvetlenie	53
4.4	ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM	53
4.4.1	Zásobovanie plynom	53
4.4.2	Zásobovanie teplom	54
4.5	TELEKOMUNIKÁCIE	54
4.5.1	Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia.....	54
4.5.2	Miestny rozhlas	55
5.	KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE.....	55
5.1.1	Základné zložky životného prostredia.....	55
5.1.2	Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia	55
5.1.3	Odpadové hospodárstvo.....	56
5.1.4	Biota	57
5.1.5	Zeleň	58
6.	VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBYVACÍCH PRIESTOROV	58

6.1	Ťažba nerastných surovín.....	58
6.2	Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory.....	58
6.3	Staré banské diela.....	58
6.4	Svahové deformácie.....	59
7.	VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU.....	59
8.	VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PP A LP.....	59
9.	NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASŤ RIEŠENÉHO ÚZEMIA	59
10.	HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA.....	59
11.	NÁVRH ZÁVAZNEJ ČASŤI	61
11.1.1	Stavby pre verejnoprospešné služby:.....	61
11.1.2	Stavby verejného technického vybavenia:.....	61

1.1 Hlavné ciele riešenia a problémy, ktoré územný plán rieši

Obec Krčava a Orechová nemá spracovanú žiadnu územnoplánovacia dokumentáciu. Akákoľvek výstavba v obciach bola doposiaľ regulovaná iba na základe územných rozhodnutí príslušného stavebného úradu. V zmysle zákona č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov (stavebný zákon) je postup obstarania spoločného územného plánu nasledovný: vypracovanie **Prieskumov a rozborov, Zadania, Konceptu a Návrhu ÚPN-O**. Podľa §21 odst.2 stavebného zákona sa musí vypracovať koncept riešenia, aj keď obce Krčava a Orechová sú obcami s menej ako 2000 obyvateľmi (Krčava 432 obyvateľov, Orechová 256 obyvateľov) z dôvodu, že spoločná ÚPD podlieha posudzovaniu podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie, nakoľko do katastrálneho územia obcí zasahuje navrhované Chránené vtáčie územie Vihorlat.

Prípravné práce na obstaraní územného plánu obcí boli začaté Oznámením o začatí obstarávania 27.9.2010 a Oznámením o strategickom dokumente dňa 30.9.2010. Obvodný úrad ŽP v Michalovciach, pracovisko Sobrance zaslal Rozsah hodnotenia (list č.2010/00290 zo dňa 21.10.2010), v ktorom žiada v Správe o hodnotení strategického dokumentu podrobne popísať vplyvy na chránené územia, ochranné pásma (rešpektovať navrhované CHVÚ SKCHVU 035 Vihorlat a nenavrhovať v ňom aktivity, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na priaznivý stav predmetu ochrany CHVÚ) a na územný systém ekologickej stability.

1.1.1 Hlavné ciele rozvoja územia

Ciele riešenia územného plánu obce vyplývajú z účelu a zamerania využitia územnoplánovacej dokumentácie. Z potrieb riešenej obce v oblasti územného rozvoja vyplýva, že je potrebné v územnom pláne obce sa zamerať na riešenie súčasných územnotechnických a environmentálnych problémov a navrhnuť územný rozvoj obce zodpovedajúci potenciálu územia a potrebám obyvateľov obce pri rešpektovaní princípov trvaloudržateľného rozvoja. V roku 2006 bol pre obec Krčava vypracovaný Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja, v ktorom sú definované ciele rozvoja obce a navrhnutá koncepcia rozvoja územia. Pri spracovaní Územného plánu obce Krčava budú tieto ciele rozvoja obce zohľadnené a premietnuté do návrhu rozvoja územia obce. V tomto zmysle sú hlavné ciele riešenia územného plánu obce nasledovné:

- hlavným cieľom územno-plánovacej dokumentácie je návrh koncepcie dlhodobého urbanistického rozvoja obce a jednotlivých funkcií využitia administratívneho územia riešenej obce,
- vymedziť funkčné usporiadanie sídelnej a krajinnej štruktúry, určiť základné zásady organizácie územia, spôsobu jeho využitia a podmienok výstavby,
- územným plánom vytvoriť predpoklady pre zabezpečenie trvalého súladu všetkých činností na území riešenej obce s osobitným zreteľom na starostlivosť o životné prostredie, dosiahnutie ekologickej rovnováhy a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja, pre šetrné využívanie prírodných zdrojov a pre zachovanie prírodných, civilizáčnych a kultúrnych hodnôt,
- vytvoriť územnú ponuku pre dlhodobjšie uspokojovanie základných potrieb obce, jej obyvateľov a návštevníkov, v bývaní, občianskej a sociálnej vybavenosti, výrobe a v ponuke uspokojovania voľnočasových potrieb,
- podrobne riešiť regulatívy a limity funkčného a priestorového usporiadania obce, územno-technické podmienky umiestňovania stavieb, zariadení verejného dopravného a technického vybavenia a základných prvkov územného systému ekologickej stability,
- prioritne riešiť súčasné územnotechnické a environmentálne problémy v území identifikované v dokumentácii Prieskumov a rozborov,
- navrhnuť komplexný územný rozvoj obce na obdobie cca 15 – 20 rokov,
- v návrhu komplexného územného rozvoja obce rešpektovať nadradenú dokumentáciu Územný plán veľkého územného celku Košický kraj – Zmeny a doplnky 2004 a Zmeny a doplnky 2009 /ÚPN – VÚC/, schválené uznesením Zastupiteľstva KSK č. 713/2009 dňa 24. 08. 2009. Všeobecne záväzná časť vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č. 11/2009, ktorým sa vyhlásilo úplné znenie záväznej časti Územného plánu veľkého územného celku Košický kraj, vyhlásenej nariadením vlády SR č. 281/1998 Z. z., VZN KSK č. 2/2004 a VZN KSK č. 10/2009, t. j. záväzné regulatívy, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce,
- v návrhu koncepcie územného rozvoja obce riešiť obec ako administratívne a územne samostatný celok a v rámci širších nadlokálnych väzieb zohľadniť vzťahy a väzby na mesto Sobrance, susedné obce a št. hranicu s Ukrajinou,
- obsah a rozsah dokumentácie ÚPN - O obce spracovať v súlade s platnou legislatívou pre územné plánovanie a v hĺbke a podrobnosti riešenia stanovenej touto legislatívou (zákon č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov a vyhláška č. 55/2001

Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii).

1.1.2 Vyhodnotenie doterajších územnoplánovacích dokumentácií

Územný plán obce

Obec Orechová doposiaľ nemá spracovanú žiadnu záväznú územnoplánovacia dokumentáciu.

1.1.3 Údaje o súlade riešenia so zadaním

1.1.3.1 Chronológia spracovania

Oznámenie o začatí obstarávania ÚPN obce bolo v zmysle § 19b ods.1 písm. a) zákona č. 50/1976 (stavebný zákon) zaslané orgánom štátnej správy, dotknutým samosprávam, inštitúciám a organizáciám a zverejnené na verejne prístupnom mieste v obciach Krčava a orechová – na obecných tabuliach počas 30 dní od 27.9.2010 do 27.10.2010. V zmysle § 19b ods.1b zákona č. 50/1976 (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov obstarávateľka sústredila ÚPD, ÚPP a ostatné podklady, určila ich záväznosť a vyhodnotila možnosti ich využitia. Dňa 30.9.2010 bolo zaslané Obvodnému úradu životného prostredia v Sobranciach Oznámenie o strategickom dokumente a následne bol vydaný Rozhlas hodnotenia (list č.2010/00290 zo dňa 21.10.2010), v ktorom sa žiada v Správe o hodnotení strategického dokumentu podrobne popísať vplyvy na chránené územia, ochranné pásma (rešpektovať navrhované CHVÚ SKCHVU 035 Vihorlat a nenavrhovať v ňom aktivity, ktoré by mohli mať negatívny vplyv na priaznivý stav predmetu ochrany CHVÚ) a na územný systém ekologickej stability.

Dokumentácia spoločného Územného plánu obcí je spracovaná tak, že jej výstupy sú spracované samostatne pre každú riešenú obec.

Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Krčava a Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Orechová bolo prerokované v súlade s §20, odst.2 stavebného zákona s verejnosťou a dotknutými orgánmi štátnej správy, dotknutými obcami, samosprávnym krajom, s dotknutými organizáciami, právnickými a fyzickými osobami v termíne od 30.11.2010 do 30.12.2010. Výsledky prerokovania Zadania boli vyhodnotené a premietnuté do konečného znenia Zadania. Do konečného znenia Zadania boli zapracované aj relevantné pripomienky a požiadavky vyplývajúce zo stanovísk dotknutých subjektov uplatnených v procese posudzovania vplyvov na ŽP podľa zákona č. 24/2006 Z.z., uvedené v Rozsahu hodnotenia, ktoré vydal OÚŽP v Michalovce pod č. 3010/00290 dňa 27.10.2010.

Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Krčava schválené Obecným zastupiteľstvom obce (schválené dňa 14.01.2011 č. uznesenia 19/2011).

Zadanie pre vypracovanie dokumentácie Územného plánu obce Orechová schválené Obecným zastupiteľstvom obce (schválené 26.12.2011 č. uznesenia 02/2011).

Zadanie pre vypracovanie ÚPN-O je základným zadávacím dokumentom, v ktorom sú stanovené hlavné ciele a požiadavky na riešenie koncepcie územného rozvoja obcí v rámci spoločného ÚPN-O obcí Krčava a Orechová.

Dokumentácia ÚPN-Obce je vypracovaná v súlade s požiadavkami na riešenie jednotlivých funkčných systémov územného rozvoja obce stanovených v schválenom Zadaní. Zásady riešenia stanovené v Zadaní sú akceptované. Obsah dokumentácie ÚPN-Obce Krčava a Orechová je spracovaný v štruktúre zodpovedajúcej §12 vyhlášky č.55/2001 Z.z. o ÚPP a ÚPD.

1.1.4 Doplnujúce údaje

Súpis podkladov a zhodnotenie miery ich záväznosti

Mapové podklady

- Základné mapy ČSSR v mierke M 1: 50 000, M 1:10 000, M 1: 2 000
- mapové podklady vo vektorovej podobe katastra Krčava a Orechová

Podklady a údaje obce:

- Údaje zo sčítania obyvateľstva, domov a bytov, rok 1991, 2001, 2008, Štatistický úrad SR, mestská a obecná štatistika, štatistické údaje obce 2011

Použitá literatúra:

- Dejiny osídlenia Užskej župy (FF Prešov, F. Uličný r.1995)
- Archeologické dedičstvo Zemplínu: kolektív autorov
- Atlas krajiny Slovenskej republiky 1. vydanie, Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky Bratislava, SAŽP

Banská Bystrica, r. 2002,

Záväzné podklady:

- Územný plán veľkého územného celku Košický kraj - Zmeny a doplnky 2009 /ÚPN – VÚC/, schválený uznesením Zastupiteľstva KSK č.712/2009 dňa 24.08.2009 a záväznú časť vyhlásenú Všeobecne záväzným nariadením č.10/2009, t.z. záväzná regulatíva, ktoré majú dopad na katastrálne územie obce (spracovateľ: URBI Košice – Ing.arch. A. Běl).
- Zadanie pre vypracovanie spoločného ÚPN obcí Krčava a Orechová

Ďalšie podklady:

- sú premietnuté územné súvislosti vyplývajúce z územného priemetu cieľov, priorít a opatrení dokumentov regionálneho rozvoja :
 - Stratégia rozvoja vidieka Košického samosprávneho kraja
 - Plánu hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja (dopad na územie obcí),
- využité sú ďalšie dokumenty:
 - Program odpadového hospodárstva obce Krčava
 - Program odpadového hospodárstva obce Orechová
 - PHSR obce Krčava
 - PHSR obce Orechová
 - R-ÚSES okresu Michalovce, 1994
- V riešení ÚPN-O sú využité aj ďalšie dostupné relevantné krajské, regionálne a lokálne koncepcie a dokumenty s dopadom na rozvoj územia obce. V rámci prípravných prác boli poskytnuté podklady dotknutých orgánov štátnej správy, organizácií právnických a fyzických osôb
- Prieskum bol prevedený priamo v teréne, nové budovy, stav, veľkosť a plocha sú zakreslené a určené odhadom (spracovateľ PaR).

2. RIEŠENIE ÚZEMNÉHO PLÁNU OBCE

2.1 VYMEDZENIE RIEŠENÉHO ÚZEMIA A JEHO GEOGRAFICKÝ OPIS

2.1.1 Vymedzenie riešeného územia

Obec Orechová Katastrálne územie obce je situované v severnej časti okresu Sobrance v Košickom kraji. Riešene územie je vymedzené katastrálnymi hranicami obce. Pre širšie záujmové územie je charakteristický prechod z rovinatého charakteru územia Východoslovenskej nížiny podcelku Sobranecká rovina do časti Východoslovenská pahorkatina podcelok Petrovské predhorie.

Hraničí na východe s obcou Koromľa, na severe s obcami Kolibabovce, Vojnatina a Tibava, na západe s obcou Ostrov, na juhozápade s obcou Sejkov a na juhovýchode s obcou Krčava.

Riešené územie pre spracovanie Konceptu Územného plánu obce Orechová sa vymedzuje tak, aby v návrhu koncepcie rozvoja obce bolo možné riešiť funkčné a priestorové usporiadanie zastavaného územia obce, riešiť rozvojové plochy vo väzbe na toto územie a premietnuť výsledky prieskumov a rozborov v oblasti krajinoekologického plánu v rámci celého administratívneho územia obce.

2.1.2 Geografický opis riešeného územia

Obec Orechová sa nachádza severne od katastra obce Krčava v jej priamom susedstve. Nadmorská výška riešeného územia sa pohybuje v rozmedzí od 123,57 m.n.m. (obec) po 214 m.n.m. (severná časť katastra). Katastrálne územie riešeného územia má celkovú výmeru 340 ha.

2.1.2.1 Geologické a geomorfologické pomery

OROGRAFIA

Riešený priestor podľa geomorfologického členenia SR / E. Mazúr, M.Lukniš / je súčasťou alpsko-himalájskej sústavy, podsústavy - Panónska panva, provincia - Východopanónska panva, subprovincia Veľká Dunajská kotlina, oblasť

Východoslovenská nížina, celok Východoslovenská rovina, podcelok: rozhranie Sobraneckej roviny a Podvihorlatskej pahorkatiny.

Geomorfologická oblasť Východoslovenskej nížiny, tvorí severný výbežok Veľkej dunajskej kotliny (Mazúr - Lukniš, 1980) a vyplňa priestor medzi Zemplínskymi vrchmi, Slánskymi vrchmi, Beskydským predhorím a Vihorlatskými vrchmi. Východoslovenská rovina má typický plochý reliéf so zvyškami opustených korýt a meandrov Laborca, Latorice, Ondavy a Bodrogu. Charakterizujú ho široké poriečne nivy a roviny, ktorých vývoj prebiehal v podmienkach subsidenčnej aktivity, erózie a akumulácie. Najväčšia časť povrchu leží v úrovni 99 - 140 m n. m. Geomorfologický celok Východoslovenskej roviny sa delí na 12 podcelkov, medzi ktoré patrí aj Sobranecká rovina.

2.1.2.1.1 ABIOTICKÉ FAKTORY RIEŠENÉHO ÚZEMIA:

GEOLÓGIA

Geologická stavba

Na geologickej stavbe riešeného územia sa zúčastňujú neogénne a kvartérne sedimenty. Kvartér je zastúpený prolúviálnymi sedimentami. Tvorí prevážne mohutné periglaciálne kužele. Vyvíjali sa od spodného pleistocenu až do wurmského glaciálu. Litologickú náplň týchto sedimentov tvoria najmä andezity. Zaznamenaný je výskyt kvartérnych sedimentov – eolicko-deluviálne sprašové hliny. Rozlišujeme tri typy deluviálnych sedimentov – prevažne hlinité, hlinito kamenité a hlinito – kamenité – balvanité. Na záujmovom území sa v prevažnej miere vyskytuje prvý, menej druhý typ. Neogén je zastúpený najmä v Podvihorlatskej pahorkatine. Neogénne sedimenty mocné niekoľko sto metrov predstavujú výplň pozdĺž vnútrohorského panvy. V riešenom území sa predpokladá prítomnosť sedimentov karpátu a vulkanity badenu a sarmatu, ako i sedimenty panonu a rumanu.

Širšie záujmové územie z tektonického hľadiska predstavuje štruktúru, ktorá má v celej histórii svojho vývoja poklesovú tendenciu. Poklesy však prebiehajú nerovnomerne, následkom čoho je územie sústavou zlomov rozlámané na samostatné bloky – kryhy. Pohyb týchto kryh je nerovnomerný tak v intenzite ako aj v čase a priestore. Dôsledkom toho je riešené územie diferencované na relatívne stabilnejšie kryhy a kryhy s poklesovou tendenciou. Odrazom tejto diferenciácie je rozčlenenie územia na relatívne vyššie položené územie v severnej časti katastrov obcí Orechová a Krčava.

Mladovulkanické pohoria na Slovensku vznikali koncom treťohôr, v neogéne, keď došlo k rozsiahlej sopečnej činnosti. V neďalekom pohorí Vihorlat sa začala sopečná činnosť neskôr, asi pred 15 mil. rokov, a viaže sa na vznik hlbinných zlomov, ktoré otvorili vstupové cesty sopečným hmotám. Na zlomoch tohto systému sa nachádzajú všetky významnejšie vulkanické centrá pohoria - pri Morskom oku, v záveroch Porubského a Sokolského potoka, na vrchu Vihorlat a na vrchu Kyjov. Najvyššie vrchy pohoria, ako je Vihorlat, Veľká Trestia, Motrogon, Scob, Veža a iné, vznikali v poslednej etape vulkanizmu zhruba pred 9 mil. rokov a sú tvorené prevažne andezitmi. Finálny vulkanizmus (vznik bazaltov) sa vo Vihorlate neprejavil. Sopečné hmoty vzniknutého pohoria prekryli najmä časti druhohorného bradlového pásma, magurského flyšu a neogénnych sedimentov. Sopečná činnosť vo Vihorlate sa odohrávala prevažne v poklesávajúcom území a iba v neskoršom období bolo celé pohorie vyzdvihnuté vysoko nad svoje okolie. V dôsledku toho sa na väčšine územia nestretávame s typickým vulkanickým reliéfom, ako sú sopečné kužele a pod., ale vyskytujú sa tu prevažne eróznno-zlomové formy s prejavom stratovulkanickej stavby. Hoci Vihorlat patrí k najmladším pohoriam, jeho povrch je značne deštruovaný. Pôvodne vyššie vrchy sa vplyvom erózie a častých rozsiahlych zosuvov postupne zmenšovali. Početné svahové toky odnášali pôdotvorný materiál a na bázach svahov vytvárali mohutné náplavové kužele. Odkryté lávové prúdy sa rozpadali na veľké kamenné bloky a kamenné moria.

Stratovulkán Popriečny charakterizuje spodná formácia Popriečny a vrchná formácia Petrovce. Formáciu Popriečny reprezentujú najmä pyroklastické brekie s lávovými prúdmi pyroxenického andezitu, ale aj redeponovanými pyroklastickými uloženinami. Vo formácii Petrovce dominuje efuzívna aktivita, kde jednotlivé lávové prúdy pyroxenických a leukokratických andezitov vyplňajú v smere JZ erodované paleoúdolia tiahnuce sa už na riešené územie.

GEOMORFOLÓGIA

V rámci spracovania krajinnoekologického plánu sme ako podklad pre hodnotenie eróznnych procesov hodnotili nasledovné morfometrické parametre reliéfu:

- *Orientácia reliéfu* – je rôzna podľa lokality dominuje však južná orientácia celého riešeného územia.
- *Horizontálna krivosť reliéfu* – vyjadrená je zakrivením vrstevníc a je dôležitým ukazovateľom pre určenie smeru odtoku a integrácie vody a materiálu po svahoch. Určovali sme ju v troch základných tvaroch – rovné (lineárne), vypuklé (konvexné) a vypuklé (konkávne).
- *Vertikálna (normálová) krivosť reliéfu* - vyjadrená je zakrivením spádových kriviek, je rozhodujúcim ukazovateľom pre určenie tendencie pohybu vody a materiálu po svahoch (zrýchľovanie, spomaľovanie). Určovali sme ju rovnako ako v predchádzajúcom prípade v troch základných tvaroch – rovné, vypuklé a vypuklé tvary.

Rozhranie Podvihorlatskej pahorkatiny a Sobraneckej roviny ako aj samotná Východoslovenská nížina predstavuje

intenzívne poklesávajúcu panvu. Sedimenty redeponované z okolitých pohorí tvoria íly, piesky, štrky, čiastočne tufy a tufity. Jednotlivé tektonické kryhy tvoriace panvu nepoklesávali rovnomerne. Poklesnutú časť územia až po Seniansku depresiu vyplňujú veľmi silné miestami až 60 m mocné polohy kvartérnych štrkov, ílov a pieskov. Na povrchu ich prekrývajú pokrovy spraší a sprašových hlín –Sobrancecká rovina. Podvihorlatská pahorkatina je prekrytá až 30 m mocným komplexom náplavových kuželov. Poklesy vo Východoslovenskej nížine majú za následok aj vejárovitý tvar riečnej siete. Kvartérny pokry odráža geologickú stavbu predkvartérneho podložja. Kvartérne sedimenty vystupujú v horskej časti Vihorlatských vrchov, kde ich reprezentujú najmä hlinito-kamenité sedimenty pleistocénu a holocénu. V podhorskej časti Vihorlatských vrchov sú značne rozšírené pleistocénne deluviálno-fluviálne sedimenty, fluviálne, eolicko-deluviálne a proluviálne sedimenty. V ich horskej časti sú rozšírené aj soliflukčné a gravitačné sedimenty. Geomorfologické a geologické procesy počas kvartéru sformovali depresie a prepadliny, vyplnené najmä mocným súvrstvom fluviálnych a proluviálnych sedimentov.

Obrázok 1: Záujmové územie v geomorfologickom členení

2.1.2.2 Hydrologické pomery

Hydrologia vodných tokov riešeného územia je ovplyvňovaná procesmi priľahlých masívov Vihorlatskej hornatiny. Riešené územie spadá do úmoria Čierneho mora a je odvodňované povodím Tisy, do ktorého patrí i sústava Bodrogu. Zároveň patrí do čiastkového povodia Bodrogu s hydrologickým číslom 4-30 a základného povodia Slovenské povodie dolného Uhu po ústie do Laborca s hydrologickým číslom 4-30-06 (LC Remetské Hámre). Riešené územie je bez výrazných riečnych nív. Riečna sieť je stromovitá až peristá. Nápadným znakom reliéfu sú erózne zárezy v pramenných častiach tokov a jarky svedčiacie o vlne spätnej erózie vplyvom tektonického zdvihu územia.

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia, čím sa znížila aj jeho hydromorfnosť a vododržnosť. Zrážky sa na tvorbe zásob podzemných vôd uplatňujú od novembra do apríla. Maximálne stavy hladiny podzemných vôd sa vyskytujú od marca do mája.

Na základe doterajších výsledkov hydrogeologického prieskumu možno konštatovať, že v katastroch obcí Orechová a Krčava smerom na sever sú priaznivejšie podmienky na získanie zdrojov podzemných vôd. Celé pohorie Vihorlat patrí v súčasnosti medzi významné lokality akumulácie povrchových a podzemných vôd. Tento fakt bol potvrdený už aj v minulosti Nariadením vlády vtedajšej SSR zo 6. februára 1987 o prirodzenej akumulácii vôd v pohorí Vihorlat.

Povrchové vody

- územím katastra obce Krčava v smere sever – juh tečie Toroškov potok.
- hraničným tokom je tok Oľšava pretekajúci katastrálnou hranicou obce Krčava s obcou Vyšné Nemecké vo východnej časti riešeného územia v časti Domaninský les.

Podzemné vody

Geologická stavba územia je základným faktorom podmieňujúcim charakter hydrogeologických pomerov. Jednotlivé vylčené hydrogeologické celky sa líšia hydrofyzikálnymi vlastnosťami horninového prostredia, ako aj obhom, režimom a

chemizmom podzemných vôd. Dotknuté územie sa nachádza v hydrogeologickom rajóne QN 104 Kvartér juhovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny, ktorý je na severe a západe vymedzený riekami Latorica a Bodrog, juhu štátnou hranicou s MR a na východe štátnou hranicou s Ukrajinou. Základné typy podzemných vôd posudzovaného územia sa formujú v neogénnych sedimentárnych a kvartérnych zeminách. Hydrogeologické pomery v neogénnych horninách sú závislé na genéze hornín. Stupeň transmisivity je veľmi nízky, pre formovanie a tvorbu zásob podzemných vôd má skôr funkciu izolátora pre kolekory kvartérnych vôd. V neogénnych sedimentárnych horninách sú podzemné vody viazané na priepustné polohy pieskov a štrkov. Vody infiltrujú v okrajových polohách nížiny a prenikajú do priepustných vrstiev neogénnych sedimentov, ktoré tvoria tlakové horizonty. V elevačných štruktúrach má určujúci význam pre formovanie hydrogeologických pomerov infiltrácia zrážok a ich prestup neogénnymi sedimentami. V kvartérnych sedimentoch prevláda plytký obeh podzemných vôd. V neogénnych sedimentoch prevláda hlboký obeh so striedajúcim sa koeficientom filtrácie.

Rajón sa vyznačuje pomerne jednotným litologickým charakterom kvartérnych sedimentov, čo dáva predpoklad k utvoreniu pomerne jednotných hydrogeologických pomerov. Ide o značné akumulácie pieskov, ktoré dosahujú v západnej časti rajónu mocnosti do 30 m, ojedinele aj 40 m a vo východnej časti rajónu až nad 60 m. Koeficienty filtrácie sa pohybujú rádovo v hodnotách 10-3 – 10-4, v západnej časti miestami aj 10-5 m.s-1.

2.1.2.3 Klimatická charakteristika

Klimatické a hydrologické charakteristiky sú veľmi dôležitým prvkom pre definovanie nielen vodného potenciálu, ale aj pre stanovenie ekologickej kvality posudzovaného územia. Klimaticky patrí Vyšné Nemecké do mierne teplej oblasti a do okrsku M3 - mierne teplý, mierne vlhký, pahorkatinový s chladnou zimou.

Mierne teplá klimatická oblasť: zahŕňa prevažnú väčšinu posudzovaného územia, je charakteristická priemerom menej ako 50 letných dní za rok. S denným maximom teploty vzduchu viac ako 25 °C, júlový priemer teploty vzduchu viac ako 18 °C. Najteplejším mesiacom je júl s priemernou teplotou 18,5 °C a najchladnejším mesiacom je január s priemernou teplotou -3,5 °C. Priemerná ročná teplota je 7,6 °C. Priemerné januárové teploty sú -4 až -6 °C, júlové 16 až 18 °C. Priemerná ročná teplota vzduchu sa pohybuje medzi 5,7 - 8,5 °C. Ročný úhm slnečného svitu je 2040 až 2100 hodín. Priemerný počet letných dní v roku je 60 až 20, mrazových dní 110 až 170. Ročný úhm zrážok je 650 – 800 mm. Maximum pripadá na jún a júl, minimum na január a február. Rozdelenie zrážok počas roka je priaznivé. Väčšina spadne vo vegetačnom období (63%). Priemerný počet dní v roku so snehovou prikrývkou je 69 dní. Ročný priemer relatívnej vlhkosti vzduchu je 77%. V zimnom období sú časté tepelné inverzie, na svahoch sú vyššie teploty ako na nížine. Zrážkové pomery sú ovplyvnené cyklónom od západu až severozápadu.

Z hľadiska klimatogeografickej typológie patrí územie Vyšné Nemeckého do typu nížinnej klímy a subtypu prevažne pahorkatinovej až vrchovinovej, mierne vlhkej s chladnou zimou. Všeobecne platí rast hodnôt vlhkosti a naopak pokles atmosferického tlaku s nadmorskou výškou, čomu zodpovedá i priestorové rozloženie hodnôt týchto klimatických charakteristík v posudzovanom území. Vzhľadom k malým rozdielom nadmorských výšok je rozloženie týchto charakteristík rovnomerné. Priemerná hodnota relatívnej vlhkosti je cca 78 - 80%, pričom najväčšia je v zime (83 - 88%), najmenšia v lete a na jar (70-75%).

Tabuľka č.1 Priemerná častosť smerov vetra

Mesiac	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	Bezvetrie
Sobrance	11	3,5	2,4	4,3	18	4,1	4,5	4,2	47,5

Na bezvetrie pripadá takmer 48 % v roku. Ročná oblačnosť pod 60 %. Trvanie slnečného svitu za rok v priemere nad 2200 hodín.

Tabuľka č.2 Priemerné teploty vzduchu

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
Sobrance	-3,5	-1,3	3,0	8,9	13,6	17,2	18,5	17,7	13,7	8,6	4,1	-0,7	8,3

Tabuľka č.3 Priemerný počet dní s charakteristickými teplotami

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
„LD“	-	-	-	1,4	7,1	13,7	20,6	17,	7,9	0,8	-	-	68,6
„MD“	27,3	23,7	18,8	4,6	0,4	-	-	-	0,2	4,2	11,5	21,4	112,1
„LD“	15,7	8,6	1,9	-	-	-	-	-	-	-	1,2	9,3	36,7
„DSM“	8,8	5,6	0,8	-	-	-	-	-	-	-	0,3	3,0	18,5

Letný deň („LD“) – teplota vzduchu max 25,0°C

Mrazivý deň („MD“) – teplota vzduchu min $-0,1^{\circ}\text{C}$

Ľadový deň („LD“) – teplota vzduchu max $-0,1^{\circ}\text{C}$

Deň so silným mrazom („DSM“) – teplota vzduchu min. $-10,1^{\circ}\text{C}$

Tabuľka č.4 Priemerná relatívna vlhkosť vzduchu R v %

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
R	86	82	75	69	69	73	7	73	76	80	86	88	78

V uvedenej tabuľke sú započítané hmly celodenné aj krátkodobé, ktoré sa vyskytujú na jar a v lete, obyčajne v raňajších hodinách.

Tabuľka č.5 Priemerný počet dní s hmlou v priebehu roka

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
počet dní	7,7	5,0	2,9	2,0	0,7	0,7	0,7	0,7	1,5	5,5	7,2	2,6	44,2

Veterné pomery v záujmovej oblasti sú ovplyvnené predovšetkým orografiou. Usporiadanie pohorí na východnom Slovensku spôsobuje, že na Východoslovenskej nížine a hlavne v jej okrajových častiach je rýchlosť vetra najvyššia zvyčajne z prevládajúcich smerov t.j. severného a južného. Priemerná rýchlosť vetra, vrátane bezvetria je pomerne nízka 2,3 až 2,8 m.s-1. Najvyššie rýchlosti sú dosahované začiatkom jari (3 až 3,3 m.s-1), najnižšie na jeseň 2,0 až 2,2 m.s-1. Z vývoja rýchlosti prúdenia vzduchu môžeme predpokladať, že v záujmovej oblasti prevládajú mierne až slabé prúdenia.

Tabuľka č.6 Priemerná rýchlosť vetra v (m/s) v stanici Michalovce, r.2000

mesiac	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	IX.	X.	XI.	XII.
rýchlosť	2,1	1,9	2,1	2,4	2,4	2,3	2,0	1,9	1,9	1,3	1,3	1,3

Územie obcí patrí do európskej kontinentálnej klimatickej oblasti mierneho pásma s prevládajúcim oceánskym vzduchom. Popri západnom prúdení vzduchu od Atlantiku možno hovoriť i o prúdení vzduchu od Stredozemného mora, ktoré do celej oblasti prinášajú výdatné zrážky. Kontinentálne prúdenie vzduchu sa sebou prináša suchý vzduch, t.j. bez významnejších zrážok. Klimatické podmienky riešeného územia sú v značnej miere ovplyvňované tvarom povrchu i vegetačným krytom. Zo širšieho pohľadu je územie z južnej strany otvorenou krajinou – Sobranecká rovina.

Zo severnej časti sa tiahnu od západu na východ až juhovýchod Vihorlatské vrchy a Popričný, čo tvorí prirodzenú bariéru severnému prúdeniu do Sobraneckej oblasti. Umelo vybudované vodné dielo Zemplínska šírava, ktoré vzniklo po roku 1960 čiastočne prispelo k zmene klimatických pomerov. I to prispelo k tomu, že výdatnosť zrážok sa zvyšujú smerom k pohoriam. Priemerný ročný úhrn zrážok v tomto území je 650 - 750 mm. Tieto zrážky sa z väčšej časti podieľajú na výpare, ktorý dosahuje hodnotu 70-80% z celkového úhrnu zrážok. Nedostatok vody v pôde vo veterných mesiacoch október až marec spôsobuje v čase bez pokrytia pôdnu eróziu. Najnižšie priemerné relatívne vlhkosti sú v tejto oblasti v apríli a v máji, najvyššie v novembri a v decembri.

Tabuľka č.7 Priemerný úhrn zrážok v mm (Údaje SHMÚ)

	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII	IX.	X.	XI.	XII.	Rok
priemerný úhrn	44	42	38	40	59	90	76	64	48	48	55	59	661
najvyšší denný úhrn	34,2	29,3	27,0	52,0	44,6	61,1	91,3	59,7	65,5	37,2	42,0	37,2	

Tabuľka č.8 Priemerná výška snehovej pokrývky a jej pravdepodobný výskyt v cm resp. % a absolútne maximá snehovej pokrývky v cm (Údaje SHMÚ)

Mesiac	VIII	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.
počet dní	-	-	-	2,2	12,1	20,4	16,6	6,8	1,0	-	-	-
max. výška	-	-	-	17	35	45	40	35	3	-	-	-

2.1.2.4 Žiarenie z prírodných zdrojov a radónové riziko, seizmicita územia

Na základe spracovaných odvodených máp radónového rizika (URANPRESS, Spišská Nová Ves, 1992) sa v širšom území vyskytujú prevažne oblasti s nízkym a so stredným radónovým rizikom. V rámci dotknutého územia sa oblasti s vysokým radónovým rizikom nenachádzajú.

2.1.2.4.1 Prírodné zdroje

V širšom okolí riešeného územia sa nachádzajú predpokladané termálne vody. Teplota termálnych vôd v hĺbkach 800 - 1500 m sa pohybuje od 34 do 95 OC. Táto časť územia z tohto hľadiska ako i z pohľadu využitia suchých termálnych hornín / v hĺbke 2000 m ich teplota dosahuje 150 - 200 st.C/ sa pokladá za perspektívnu oblasť netradičného zdroja energie. Pomere veľké nálezisko lignitu - vyhlásené chránené ložiskové územie, sa nachádza juhozápadným smerom v okolí Zemplínskej šíravy.

Ložisko tehliarskych surovín Krčava je vo vlastníctve Plynroz, a.s. Sobrance. V súčasnosti je ťažba na ložisku pozastavená.

2.1.2.4.2 Seizmicita územia

Zaujímavé územie je porušené početnými zlomovými systémami. Geologicko-tektonická stavba a prejavy neotektonických /v období sarmat – kvartér/ pohybov v území majú veľký vplyv na seizmicitu územia. Za potenciálne seizmicky aktívne zlomy možno považovať Vihorlatský zlom. Na tento zlom je možné viazať aj ohnisko zemetrasení, ktoré boli lokalizované aj v nedávnej minulosti v tomto regióne. Hĺbka ohnisk zemetrasení je 3-13 km, magnitúda 5,01 – 5,7. Podľa pril. A/2 STN 73 0036 riešené územie, ktoré sa nachádza na líni Vranov – Michalovce – Vyšné Nemecké leží v oblasti s maximálnou seizmicitou do 6 st. stupnice MSK64.

2.1.2.4.3 BIOTICKÉ FAKTORY RIEŠENÉHO ÚZEMIA

RASTLINSTVO

Fytogeografické začlenenie územia a charakteristika flóry

Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1980) sa na riešenom území stretávajú dve oblasti slovenskej flóry - Panónska flóra a Západokarpatská. Panónska oblasť je reprezentovaná fytogeografickým okresom Východoslovenská nížina a západokarpatskú oblasť reprezentuje fytogeografický okres Vihorlatské vrchy.

Na svahoch Vihorlatských vrchov sa stretávajú panónske, východokarpatské a západokarpatské druhy. Bukové lesy vo Vihorlate prevládajú. V nadmorskej výške nad 700 m sa miestami vyskytuje jedľa biela, smrek a borovica.

Predkladaná charakteristika rekonštruovanej prirodzenej vegetácie (Michalko a kol., Maglocký, 2002) ukazuje, že v širšom okolí riešeného územia boli mapované tieto jednotky:

Fs – podhorské bukové lesy

F – bukové a bukovo-jedľové lesy

C – dubovo – hrabové lesy karpatské

Fs – podhorské bukové lesy

Fs - Bukové lesy zaberajú na Slovensku okolo 50% plochy súčasných lesov. Polovica pripadá na bučiny v podhorskom výškovom stupni. Veľká časť plochy podhorských bučín leží v susedstve dubo-hrablesov. Táto jednotka zahŕňa mezotrofné spoločenstvá s výraznou prevahou buka. Ekologickým znakom podhorských bučín je mierne vlhká pôda aj v lete a v období sucha. Prevládajú v nich stredné hlboké hnedé lesné pôdy, slabo až mierne prehumóznené. V stromovom poschodí prevláda buk lesný (*Fagus sylvatica*). Hrab obyčajný (*Carpinus betulus*) sa udržuje vďaka svojej vysokej výmladnosti. V porastoch sa nachádza aj javor mliečny (*Acer platanoides*) a javor horský (*Acer pseudoplatanus*). Ako primiešané dreviny sú lipa malolistá (*Tilia cordata*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Pod zapojenými porastami podhorských bučín sa bukový odpad ťažšie rozkladá – vzniká vrstva nadložného humusu, ktorý často bráni klíčeniu rastlín. V bylinnom podraze dominujú: ostrica chlpatá (*Carex pilosa*), lipkavec marinkový (*Galium odoratumdrymeja*), chlpaňa hájna (*Luzula luzuloides*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), bažanka trváca (*Mercurialis perennis*), smovnik purpurový (*Prenanthes purpurea*) a iné.

F – bukové a bukovo-jedľové lesy. Mezotrofné a eutrofné porasty nezmiešaných bučín a zmiešaných jedľovo-bukových lesov spravidla s bohatým viacvrstvovým bylinným podrastom tvoreným typickými druhmi s vysokými nárokmi na pôdne živiny. Vyskytujú sa na rôznom geologickom podloží, miernejších svahoch, na mierne hlbokých štruktúrnych, trvalo vlhkých pôdach s dobrou humifikáciou. Porasty sú charakteristické vysokým zápojom drevín. Pôdy sa vyznačujú priaznivými fyzikálnymi a chemickými vlastnosťami. Bývajú stredne hlboké, najčastejšie hlboké, zemina kyprá, štruktúrna, silne prehumóznená. Prevažne ide o hnedé lesné pôdy. Medzi najčastejšiu drevinu patrí buk lesný (*Fagus sylvatica*), ktorý je v optime a dosahuje mimoriadne dobrý vzrast a kvalitu. V menšom zastúpení sú dreviny: jedľa biela (*Abies ahrab obyčajný* (*Carpinus betulus*), javor horský (*Acer pseudoplatanus*), javor mliečny (*Acer plajaseň štíhly* (*Fraxinus excelsior*), lipa malolistá (*Tilia cordata*). Vzácné sa vyskytuje aj smrek obyčajný (*Picea abies*). Krovinné poschodie býva slabo vyvinuté, tvoria ho: baza čierna (*Sambucus nigra*), baza červená (*Sambucus racemosa*), zemolez obyčajný (*Lonicera nigra*) a iné.

Dominantami bylinnej vrstvy sú: lipkavec marinkový (*Galium odoratum*), hluchavník žltý (*Galeobdolon luteum*), pakost

smradľavý (*Geranium rebertianum*), zubačka cibulkonosná (*Dentaria bulbifera*), kyslička obyčajná (*Oxalis cetosella*), kozonoha hoscová (*Aegopodium podagraria*), žindava európska (*Sanicula europaea*), šalvia lepkavá (*Salvia glutinosa*), vranovec štvorlísty (*Paris quadrifolia*) a iné.

C – dubovo – hrabové lesy karpatské. Tieto mezofilné zmiešané lesy patria na Slovensku k najrozšírenejšej formácii, aj keď ich vnútorná štruktúra je na rôznych stanovištiach značne odlišná. Druhové zloženie sa mení v závislosti najmä na klimatických pomeroch a vodnom režime stanovišta. V stromovom poschodí prevláda dub zimný (*Quercus pertaea*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Ďalšími druhmi sú javor poľný (*Acer campestre*), lipa malolista (*Tilia cordata*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*) a čerešňa vtáčia (*Cerasus avium*). Krovinné poschodie tvoria najmä zimolez obyčajný (*Lonicera xylosteum*), svíb krvavý (*Swida sanguinea*), liska obyčajná (*Corylus avellana*), vtáči zob obyčajný (*Ligustrum vulgare*) a hloh (*Crataegus* sp.). Bylinné spoločenstvá sú zastúpené druhmi z asociácie Carici-pilosae carpinetum s dominantným výskytom ostrice chlpacej (*Carex pilosa*), ďalej sú tu hviezdica veľkokvetá (*Stelaria holostea*), veternica ájna (*Anemone nemorosa*) a kostihoj hluznatý (*Symphytum tuberosum*).

Fytogeografický okres Východoslovenská nížina zaberá najjužnejšiu časť riešeného územia. V minulosti bolo celé toto územie pokryté lužnými, dubovohrabovými a teplomilnými dubovými lesmi. Do pôvodnej skladby vegetačného krytu riešeného územia v značnej miere zasiahol človek /územie bolo osídlené už v staršej dobe kamennej/, ktorý systematickým rúbaním a kľčovaním lesných porastov prevažnú časť územia premenil na ornú pôdu, lúky, pasienky a neskôr aj na vinice. Do prirodzenej skladby takmer všetkých rastlinných spoločenstiev podstatne zasiahla intenzifikácia poľnohospodárstva, ale aj ďalšie antropogénne faktory.

Lúky a pasienky sú ďalším významným prvkom, ale v dôsledku rozsiahlych melioračných zásahov došlo k postupnému ubúdaniu prirodzených trávnych porastov, neudržiavaním a nespasaním lúk a pasienkov sa podstatne zmenila ich flóristická skladba, pričom dochádza k ich postupnému zarastaniu náletovými drevinami.

Pozornosť si zaslúžia i rastlinné spoločenstvá medzí, úhorov a opustenísk ktorých v poslednom období v dôsledku úpadku družstiev pribúda, pretože umožňujú prežívanie ohrozených druhov burín, jednoročných rumoviskových rastlín a často poskytujú útočisko aj vzácnym druhom rastlín. V predmetnom území najmä v intenzívne pretvorených oblastiach (napr. polia) a lokalitách opustených plôch nachádzame segetálnu a ruderálnu vegetáciu. Segetálna vegetácia spôsobuje zaburiňovanie polí. Ruderálna vegetácia je v území pomerne rozšírená, najmä na plochách nevyužívaných, okolo okrajov obce, kde nitrofilná vegetácia signalizuje prebytok dusíka po nadmernom hnojení minerálnymi hnojivami.

Brehové porasty potokov predstavujú ďalší významný typ vegetácie. Väčšinou sú obmedzené na relatívne úzke pásy drevín pozdĺž toku. V stromovom poschodí najčastejšie sa vyskytujúcim drevinám patria vrba krehká (*Salix fragilis*), jelša lepkavá (*Alnus glutinosa*), jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), agát biely (*Robinia pseudacacia*), ale aj ovocné stromy jabloň domáca (*Malus domestica*) a slivka domáca (*Prunus domestica*). Z krovín sú časté baza čierna (*Sambucus nigra*), chmeľ obyčajný (*Humulus lupulus*), ruža šípová (*Rosa canina* agg.), ostružina ožinová (*Rubus caesius*), povoja plotná (*Calystegia sepium*) hloh jednozemenný (*Crataegus monogyna*) svíb krvavý (*Swida sanguinea*) a plamienok plotný (*Clematis vitalba*). Z bylín sú najhojnejšie prhľava dvojdomá (*Urtica dioica*), chraстnica trstenikovitá (*Phalaroides arundinacea*), hluchavka škvrnitá (*Lamium maculatum*), netýkavka malokvetá (*Impatiens parviflora*), ďalšie druhy sú menej časté.

Medzi hlavné skupiny fytoocenóz Východoslovenskej nížiny v riešenom území patria:

- fytoocenózy nížinných lúk a pasienkov
- fytoocenózy brehových porastov vodných tokov a vodných plôch
- fytoocenózy antropický podmienených biotopov

Medzi hlavné skupiny fytoocenóz Vihorlatských vrchov v riešenom území patria:

- fytoocenózy bukových lesov
- fytoocenózy podhorských lúk a pasienkov
- fytoocenózy trnkových a lieskových krovín na podhorských svahoch

ŽIVOČÍŠTVO

Zoogeografické začlenenie územia a charakteristika fauny

Zoogeograficky patrí riešené územie (podľa Atlasu SSR, Čepelák: Živočíšne regióny) do: provincie Karpaty, oblasti Východokarpátskej znížiny, obvod Juhoslovenský potiský, okrskok nížinný. Zmenené rastlinné fytoocenózy a vplyv Východoslovenskej nížiny a Vihorlatu sa prejavujú i v zložení živočíšstva.. Cez otvorenú krajinu prenikajú z juhu na dané územie teplomilné stepné živočíchy, ktoré sa tu stretávajú s horskými druhmi Karpát. Živočíchy patria medzi zástupcov spoločenstiev

listnatého lesa, ako i polí, lúk, vodných tokov, vodných plôch a ich brehov.

Súčasná štruktúra zoocenóz v širšom posudzovanom území je výsledkom dlhodobého, evolučného vývoja a relatívne krátkodobého, ale veľmi intenzívneho pôsobenia činnosti človeka. Tento vplyv sa prejavuje najmä v kvalitatívnych zmenách pôvodných biotopov (habitatov), na ktoré sú jednotlivé zoocenózy viazané, vytváraní nových habitatov a vo výrazných zmenách plošného zastúpenia jednotlivých typov habitatov v krajine. Podávame stručnú charakteristiku hlavných skupín živočíšnych spoločenstiev v širšom dotknutom území.

Zoocenózy vôd.

Tvoria ich živočíchy, prispôbené životu vo vode (či už trvalému alebo dočasnému) alebo na vodnej hladine. Zloženie zoocenóz ovplyvňuje najmä charakter vodného prostredia - či ide o stojaté vody, pomaly alebo rýchlo tečúce, oligo- mezo- alebo eutrofné, so zatienenou alebo odkrytou vodnou hladinou, čistota vody a pod.). Na jednotlivé typy vodného prostredia sa viažu charakteristické cenózy zoobentosu, citlivo reagujúce najmä na čistotu vody a obsah rozpustených látok. V tečúcich vodách riek a väčších potokov nižších polôh sú typické napr. ploskule, kriváky, raky, lastúrniky, kôrovce, larvy hmyzu: podeniek, pošvatiek, potočníkov, pakomárov. Cenózy rýb bývajú značne ovplyvnené zarybňovaním. Zoocenózy *stojatých vôd* sú zvyčajne druhovo bohaté. Z bezstavovcov sú typické jednobunkové organizmy (bičíkovce, koreňonožce, výtrusníky), maloústniky, vírniky, pijavice, ulitníky, lastúrniky, kôrovce, vodné roztoče, chrobáky, bzdochy, larvy komárov a pakomárov, podeniek, vážiek, pošvatiek a potočníkov. Na vody (predovšetkým pomaly tečúce a stojaté) sú viazané bohaté spoločenstvá vodného vtáctva, najmä žeriavovcov (najhojnejšie sú sliepočka vodná, lyska čierna), bahniakov (kulík riečny, kalužiačik malý), čajok, potápiek, zúbkozobcov a brodivcov.

Zoocenózy lúk a pasienkov:

Lúky a pasienky sú väčšinou druhotné stanovištia, ktoré vznikli odlesnením, len menšie plochy sú prirodzené. V týchto živočíšnych spoločenstvách sa vyskytujú druhy prispôbené priamemu pôsobeniu vonkajších činiteľov (slnečné žiarenie, zrážky, vietor, kolísanie vlhkosti a teploty). Sú druhovo bohatšie ako zoocenózy polí. Z najvýznamnejších druhov bezstavovcov sa v týchto zoocenózach vyskytujú slimáky, pavúky, roztoče, stonožky, mravce, kobylky a koníky, vošky, bzdochy, motýle, dvojkrídlovce, blanokrídlovce, chrobáky. Zo stavovcov ropucha ob., ropucha zelená, v blízkosti vodných tokov aj skokan zelený, skokan hnedý, mlok veľký, jašterica ob., jašterica zelená, z vtákov prhľaviarčiernohlavý, škovránok poľný, strnádka lúčna, strnádka žltá, stehlík pestrý, labtuška lúčna, z malých cicavcov zajac poľný, hranostaj čiernochvostý, lasyca myšozravá, tchor ob., tchor steoný, syseľ pasienkový.

Zoocenózy orných pôd

V okrese Sobrance je tento typ biotopu najrozšírenejší. Orné pôdy sú druhotné stanovištia vytvorené človekom s podobnými ekologickými podmienkami ako lúky a pasienky. Okrem toho však zoocenózy orných pôd musia byť prispôbené i rôznym agrotechnickým zásahom a preto sa v týchto biotopoch udržali iba značne prispôbené druhy. Druhovo sú tieto biocenózy chudobné.

Na základe pozorovania je možné pre dané riešene katastrálne územia obce Orechová a Krčava určiť nasledujúce charakteristické druhy :

- cicavce: srna hôrná (*Capreolus capreolus*), večernica pozdná (*Eptesicus serotinus*), zajac poľný (*Lepus europeus*), hraboš poľný (*Microtus agrestis*), piskor obyčajný (*Sorex araneus*), sviňa divá (*Sus scrofa*), líška obyčajná (*Vulpes vulpes*), krt obyčajný (*Talpa europea*), jeleň hôrny, mačka divá, kuna lesná a skalná,
- vtáky: výr skalný (*Bubo bubo*), sova dlhochvostá, (*Strix uralensis*) orol kriklavý (*Aquila, pomarina*) /nebolo však zaregistrované ich hniezdenie, len prelety a lovl, haja červená, krkavec čierny, škovránok poľný (*Alauda arvensis*), myšiarka ušatá (*Asio otus*), myšiak hôrny (*Buteo buteo*), stehlík obyčajný (*Carduelis carduelis*), glezg obyčajný (*Coccothraustes coccothraustes*), kukučka obyčajná (*Cuculus canorus*), ďateľ veľký (*Dendrocopos major*), pinka obyčajná (*Fringilla coelebs*), vrabec poľný (*Passer montanus*), bažant obyčajný (*Phasianus colchicus*), straka obyčajná (*Pica pica*), hrdlička poľná (*Streptopelia turtus*), jarabica poľná (*Perdix perdix*),
- vodné vtáctvo: kačica divá, (*Anas platyrhynchos*),
- plazy: jašterica obyčajná (*Lacerta agilis*), užovka stromová (*Natrix natrix*),
- motýle: jasoň červenooký, rôzne druhy babôčok a perleťovcov, mlynárik kapustový (*Pieris brassicae*), babôčka prhľavová (*Aglais urticae*), vidlochvost ovocný (*Iphiclides podalirius*), žltáčky (*Colias sp.*) a modráčiky (*Polyommatus sp.*).. Drobný motýlik *Vespina slovaciella* je pozoruhodný hlavne tým, že je doposiaľ známy len z územia Zemplína.
- obojživelníky: ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), skokan zelený (*Rana esculenta*), mlok karpatský, salamandra škvrnitá, jašterica živorodá,
- hmyz: vzácne druhy ako: modlivka zelená, bystruška lesklá a ploská, koník stepný.

Z východokarpatských druhov žijú na danom území niektoré mákkýše, dáždovky a mnohonôžky. Živočíchy tvoria

nezastupiteľnú zložku všetkých typov spoločenstiev biosféry. V zložitých potravných reťazcoch prispievajú rozhodujúcou mierou k ekologickej rovnováhe v obehú látok a energie. Čím väčšia je druhová rozmanitosť, tým sa vytvárajú lepšie podmienky pre ďalší rozvoj územia aj v prípade, ak ich chápeme z hľadiska ekologickej stratégie ľudskej spoločnosti. Dnešné rozšírenie a zloženie fauny je výsledkom dlhodobého vývinu. Druhová ochrana je zabezpečovaná v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, vyhlášky MŽP SR č. 24/2003, ktorou sa vykonáva zákon o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, ako aj v zmysle iných právnych noriem SR a EU dotýkajúcich sa ochrany prírodných zložiek a ratifikovaných medzinárodných dohovorov (CITES, Bonn, Bern, Ramsar....).

Charakteristickým znakom posudzovaného biotopu je otvorenosť, každoročné i lokálne striedanie kultúr, ročné zmeny v kultúrach súvisiace s ich vývojom, určitá druhová stereotypnosť a časté zásahy človeka do biocenóz.

Živočíšne spoločenstvá bezstavovcov polí (kultúrnej stepi) v porovnaní s lesnými a lúčnymi spoločenstvami sú pomerne chudobné na druhy dôsledkom agrotechnických zásahov, ktoré rušivo pôsobia na štruktúru živočíšnych spoločenstiev. Významnú zložku edafónu tvorí množstvo rozličného hmyzu. Základný zoologický prieskum sa opiera o poznatky získané z predošlého obdobia. Výsledky poznania boli aktualizované priebežnými, súčasnými terénnymi pozorovaniami. Determinácia a identifikácia druhov bola prevádzaná vizuálne, sluchovou analýzou hlasových prejavov jednotlivých druhov a identifikáciou druhotných znakov výskytu.

2.1.2.5 Pôda

Pôdne typy, druhy a ich bonita

V posudzovanom území sa vyskytuje pomerne málo pestrá škála pôd, čo vyplýva z prírodných podmienok územia. Pôdy boli analyzované na základe mapovania tzv. pôdnoekologických jednotiek. Mapované pôdne jednotky boli zatriedené podľa platného morfogenetického klasifikačného systému pôd, ktorý sa používa jednotne pre poľnohospodárske aj lesné pôdy. Z pôd sú zastúpené rôzne variety hnedých pôd. Riešené územia obcí sa nachádzajú na rozhraní Východoslovenskej nížiny a predhoria Východoslovenskej pahorkatiny.

Prírodné podmienky v regióne podmieňujú kvalitu pôd, čo súvisí s ich potenciálom. Pôdy v širšom dotknutom území sa vyznačujú pásovitou pôdnymi typov v smere od severu na juh v poradí od najnižších polôh po najvyššie – pseudogleje a kambizeme.

Prevládajúcim pôdnym druhom podľa Novákovej klasifikácie sú pôdy hlinité a ilovito-hlinité. Vývoj pôd, okrem iných činiteľov, závisí najmä od pôdotvorného substrátu, expozície svahu, jeho sklonu, klímy, vodného režimu, atď. Vzhľadom na svoj potenciál (typologicko-produkčné kategórie) ide v rámci záujmového územia celkovo o stredne až menej produkčné pôdy, čo sa prejavuje aj v ich reálnom využívaní zväčša ako orné pôdy, smerom severným sa zvyšuje zastúpenie trvalých trávnych porastov.

Pseudogleje:

Sú najrozšírenejším pôdnym typom v okrese Sobrance zaberajúce takmer 40% výmery poľnohospodárskej pôdy okresu. Pseudogleje patria do skupiny hydromorfných pôd. Ich vývoj je ovplyvnený vsakujúcou povrchovou vodou. Sú to prevažne poľnohospodárske pôdy, nájdeme ich však aj pod lesom. Vznikajú na zamokrených plochách, najmä znížených, ktoré pre ťažké nepriepustné podložie nemajú riadny odtok perkolujúcej vody. Z hľadiska typologicko – produkčnej kategorizácie patria do kategórie O4 a T3 (produkčné orné pôdy až menej produkčné trvalé trávne porasty), produkčný potenciál 31 – 50 (v 100 bodovej stupnici).

Kambizeme (KM)

sú tretím najrozšírenejším pôdnym typom v okrese Sobrance zaberajúce 17,65 %. Je veľmi rozšíreným pôdnym typom prevažne na silikátových a zmiešaných substrátoch v mierne chladnej až chladnej, vlhkej klimatických oblasti. V okrese Sobrance sú rozšírené hlavne v jeho východnej časti na úpätí Vihorlatu a Popriečneho. Tieto pôdy sú charakteristické tenkým ochrickým až melanickým humusovým horizontom a výrazným kambickým B- horizontom (horizontom vnútrópodného zvetrávania). Ide prevažne o stredne hlboké pôdy (na deluviálnych svahovinách i hlboké, na pevných skalných horninách často plytké), zrnitostne ľahké až stredne ťažké, so stredným až veľkým obsahom skeletu. Kambizeme sú pôdy stredná úrodné, na svahoch, vhodné len pre užší sortiment poľnohospodárskych plodín, často využívané len ako lúky a pasienky.

Stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu

Odlíšnosť fyzikálno-mechanických vlastností a polohy na svahu (sklonitosť) jednotlivých pôdných predstaviteľov sa odráža v ich ohrozenosti vodnou eróziou a v náchylnosti na kontamináciu.

Náchylnosť pôd na mechanickú (fyzikálnu) degradáciu súvisí jednak s vlastnosťami pôd (zrnitosť, obsah humusu, pôdna reakcia, atď.) a zároveň so spôsobom a intenzitou ich využívania (zhuťňovanie podomičia ťažkou mechanizáciou, pokles

humusu najmä v ornici vplyvom dlhodobého uprednostňovania priemyselných hnojív pred organickými, zvýšená plošná erózia). V riešenom území (Atlas krajiny SR, 2002) sa nachádzajú prevažne stredne až slabo odolné pôdy proti kompácii. Náchylnosť na vodnú eróziu determinuje sklonová expozícia a charakter vegetačného pokryvu (najmä prítomnosť súvislého lesného porastu). Podľa Atlasu krajiny SR sú svahové zalesnené polohy odolné voči vodnej erózii, poľnohospodársky obrábaná orná pôda na pahorkatine v predpolí Vihorlatu má strednú až stredne slabú odolnosť voči vodnej erózii.

Chemická degradácia pôd súvisí najmä so zmenou chemizmu pôd pod vplyvom priemyselných exhalátov alebo predstavuje trvalý slabý acidifikačný trend u pôd na kyslejších pôdotvorných substrátoch. Stav pôd sa vyhodnocuje v pravidelných päťročných cykloch Výskumným ústavom pôdozvedectva a ochrany pôdy (VÚPOP). Podľa VÚPOP (Správa o stave životného prostredia SR .v roku 2008) sa v riešenom území nachádzajú z hľadiska citlivosti a odolnosti poľnohospodárskych pôd voči kontaminácii prevažne pomerne odolné pôdy, v menšej miere je tu výskyt málo odolných citlivých pôd.

Stupeň znečistenia pôd

Najvyššie prípustné koncentrácie niektorých rizikových látok v pôde v mg.kg⁻¹ suchej hmoty určuje rozhodnutie MP SR o najvyšších prípustných hodnotách škodlivých látok v pôde a o určení organizácií oprávnených zisťovať skutočné hodnoty týchto látok č. 531/1994 - 540.

Podľa mapy kontaminácie pôdneho fondu (VÚPOP, in Správa o stave životného prostredia SR v roku 2008) nie je v riešenom území výskyt kontaminovanej pôdy, resp. v minimálnej miere výskyt rizikových pôd (kategória A, A1) v okrajových častiach.

A - referenčná hodnota znamená, že pôda nie je kontaminovaná, ak je koncentrácia prvku/látky pod touto hodnotou. V prípade ak dosahuje, resp. prekračuje túto hodnotu, znamená to, že obsah tejto látky je vyšší ako sú fónové (požadové) hodnoty pre danú oblasť, prípadne vyššie ako hodnoty medze citlivosti analytického stanovenia.

A1 - referenčná hodnota vzťahujúca sa k hodnote A platná pre stanovenie rizikových (škodlivých) látok vo výluhu 2M HNO₃.

B - indikačná hodnota znamená, že kontaminácia pôd bola analyticky preukázaná. Ďalšie štúdium a kontrola miesta znečistenia sa vyžaduje vtedy, ak vznik, rozloha a koncentrácia môže mať negatívny dopad na ľudské zdravie alebo iné zložky životného prostredia.

C - Indikačná hodnota pre asanáciu znamená, že ak koncentrácia prvku látky dosiahne túto hodnotu, je nevyhnutné okamžite vykonať definitívne analytické zmapovanie rozsahu poškodenia príslušného miesta a rozhodnúť o spôsobe nápravného opatrenia. Ak sa hodnoty koncentrácie nachádzajú v rozsahu B a C, je potrebné postupovať podobným spôsobom

Podľa dostupných údajov (Čurlík, Šefčík, 2002 in Atlas krajiny SR) v riešenom území sa nachádzajú nekontaminované, relatívne čisté pôdy. Nie sú tu známe ani bodové kontaminácie pôd.

Na skúmanom území sa nachádzajú tieto bonitované pôdno-ekologické jednotky:

Katastrálne územie	Skupina BPEJ	BPEJ 7. miest. kód
Orechová	5	0311002
	6	0312003, 0356202, 0356402, 0357002, 0357202, 0357305, 0357402, 0357502, 0357505, 0365512, 0665312, 0665512,
	7	0358772, 0365412
	8	0394003
	9	0300992

2.2 VÄZBY VYPLÝVAJÚCE Z RIEŠENIA A ZÁVÄZNÝCH ČASTÍ ÚPN VÚC PREŠOVSKÉHO KRAJA

Vo vzťahu k územnému plánu obce je nadradenou územnoplánovacou dokumentáciou ÚPN – VÚC Košického kraja. Pri riadení funkčného využitia, usporiadania územia a rozvoja osídlenia kraja dodržať tieto záväzné regulatívy, ktoré vyplývajú z nadradenej územnoplánovacej dokumentácie Územný plán veľkého územného celku Košický kraj - Zmeny a doplnky 2009, schválené uznesením č. 712/2009 Zastupiteľstva KSK dňa 24.8.2009 a zo záväznej časti vyhlásenej Všeobecne záväzným nariadením KSK č. 10/2009 a č. 11/2009 (úplné znenie).

Do riešenia územného plánu obce je potrebné primerane premietnuť aj námety na rozvoj obce vyplývajúce z výstupov Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orechová, spracovaného v roku 2006.

Záväzné časti ÚPN – VÚC Košického kraja a jeho schválených Zmien a doplnkov, ktoré je potrebné zohľadniť v riešení Územného plánu obce:

1. **Vytvárať podmienky pre rovnovážny rozvoj osídlenia, ekonomiky, sociálnej a technickej infraštruktúry a ochranu životného prostredia kraja.**
2. **V oblasti osídlenia, usporiadania územia a sídelnej štruktúry**
 - 2.1. podporovať rozvoj sídelnej štruktúry vytváraním polycentrickej siete centier osídlenia, ťažísk osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
 - 2.2. formovať sídelnú štruktúru Košického kraja v nadväznosti na národnú a celoeurópsku polycentrickú sídelnú sústavu a komunikačnú kostru medzinárodne odsúhlasených dopravných koridorov,
 - 2.6. formovať sídelnú štruktúru na regionálnej úrovni prostredníctvom regulácie priestorového usporiadania a funkčného využívania územia jednotlivých hierarchických úrovní ťažísk osídlenia, centier osídlenia, rozvojových osí a vidieckych priestorov,
 - 2.7. rešpektovať pri novej výstavbe objekty obrany štátu a ich ochranné a bezpečnostné pásma,
 - 2.9. podporovať ťažiská osídlenia ako rozvojové priestory vytváraním ich funkčnej komplexnosti,
 - 2.10. podporovať nástrojmi územného rozvoja diverzifikáciu ekonomickej základne ťažísk osídlenia pri využívaní špecifických daností a podmienok jednotlivých území,
 - 2.15. vytvárať podmienky pre budovanie rozvojových osí v záujme tvorby vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry,
 - 2.15.1 podporovať ako rozvojové osi prvého stupňa;
východoslovenskú rozvojovú os Košice – Sečovce – Michalovce – Sobrance – hranice UR,
 - 2.17. vytvárať podmienky pre rovnovážny vzťah urbánnych a rurálnych území a integráciu funkčných vzťahov mesta a vidieka,
 - 2.21. vytvárať podmienky pre udržanie a oživenie stagnujúceho a upadajúceho vidieckeho osídlenia v priestoroch;
 - 2.21.3 oblasť Sobraniec.
3. **V oblasti sociálnej infraštruktúry**
 - 3.1. zamerať hospodársky rozvoj jednotlivých okresov v kraji na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v súlade s kvalifikačnou štruktúrou obyvateľstva s cieľom znížiť vysokú mieru nezamestnanosti vo väčšine okresov kraja,
 - 3.2. vytvárať podmienky pre rozvoj bývania vo všetkých jeho formách s cieľom zvyšovať štandard bývania a dosiahnuť priemer v kraji 340 bytov na 1 000 obyvateľov,
 - 3.3. vytvárať podmienky pre rozširovanie siete *zariadení* poskytujúcich sociálnu pomoc s preferovaním zariadení rodinného typu a zvyšovanie kvality ich služieb,
 - 3.4. podporovať rovnomerný rozvoj škôl, vzdelávacích, školiacich a preškoľovacích zariadení na území kraja,
 - 3.5. znižovať regionálne rozdiely v úrovni vzdelávania podporou vzdelávacích centier v prirodzených sídelných centrách a prispôbovať sieť stredných škôl trhu práce a podporovaným ekonomickým aktivitám,
 - 3.6. vytvárať podmienky pre rovnomerné pokrytie územia zariadeniami základnej zdravotnej starostlivosti pri uprednostnení prirodzených centier,
 - 3.7. vytvárať podmienky pre rozširovanie siete zariadení sociálnej pomoci a sociálnych služieb pre občanov odkázaných na sociálnu pomoc a občanov s ťažkým zdravotným postihnutím,
 - 3.8. podporovať rozvoj existujúcich a nových kultúrnych zariadení ako neoddeliteľnú súčasť poskytovania kultúrnych služieb obyvateľstvu a zachovania kultúrneho dedičstva, podporovať proporčný rozvoj kultúrnej infraštruktúry a budovanie domov tradičnej ľudovej kultúry.
4. **V oblasti rozvoja rekreácie, kúpeľníctva a turistiky**
 - 4.3. podporovať vznik regionálnych rehabilitačných centier na báze termálno-minerálnych vôd v okrese Trebišov, Sobrance, Košice - okolie a Spišská Nová Ves a na báze klimatických podmienok v priestore Mlyny - Biele Vody,
 - 4.8. viazať lokalizáciu služieb zabezpečujúcich proces rekreácie a turizmu prednostne do sídiel s cieľom zamedziť neodôvodnené rozširovanie rekreačných útvarov vo voľnej krajine, pričom využiť aj obnovu a revitalizáciu historických mestských a vidieckych celkov a objektov kultúrnych pamiatok,
 - 4.10. rozvíjať a zvyšovať komplexnosť, štandard a kvalitu ponuky rekreačných a športových aktivít, služieb cestovného ruchu a turizmu všetkých turisticky atraktívnych miest, obcí a stredísk cestovného ruchu,
 - 4.11. podporovať výstavbu nových stredísk cestovného ruchu a rekreácie len v súlade so schválenou územnoplánovacou dokumentáciou, resp. územnoplánovacím podkladom príslušného stupňa,
 - 4.13. vytvárať podmienky pre rozvoj krátkodobej rekreácie obyvateľov miest a väčších obcí budovaním rekreačných stredísk a zamerať sa na podporu budovania vybavenosti pre prímestskú rekreáciu v zázemí

- sídiel,
- 4.14. vytvárať podmienky pre realizáciu cykloturistických trás regionálneho, nadregionálneho a medzinárodného významu prepájajúce významné turistické centrá kraja.
- 5. V oblasti usporiadania územia z hľadiska ekológie, ochrany prírody, ochrany kultúrnych pamiatok a ochrany pôdneho fondu**
- 5.1. rešpektovať ochranu poľnohospodárskeho a lesného pôdneho fondu ako faktor usmerňujúci urbanistický rozvoj kraja,
- 5.2. zabezpečiť funkčnosť nadregionálnych a regionálnych biocentier a biokoridorov pri ďalšom funkčnom využití a usporiadaní územia, uprednostniť realizáciu ekologických premostení regionálnych biokoridorov a biocentier pri výstavbe líniových stavieb; prispôbiť vedenie trás dopravnej a technickej infraštruktúry tak, aby sa netrieštil komplex lesov,
- 5.3. podporovať výsadbu plošnej a líniovej zelene, prirodzený spôsob obnovy a revitalizáciu krajiny v nadregionálnych biocentrách a biokoridoroch,
- 5.4. rešpektovať kultúrne dedičstvo, predovšetkým chránením najcennejších objektov a súbory objektov s ich ochrannými pásmami:
- 5.7. rezervovať vo výrobných zariadeniach plochy na uplatňovanie moderných ekologických technológií a prechod na spaľovanie zemného plynu, v prospech eliminovania príčin poškodenia životného prostredia,
- 5.8. v nadväznosti na systém náhrad pri vynútenom obmedzení hospodárenia rešpektovať pri hospodárskom využití prvky regionálneho územného systému ekologickej stability a požiadavky na ich ochranu a funkčnosť; z prvkov územného systému ekologickej stability vylúčiť hospodárske využitie týchto území, prípadne povoliť len extenzívne využívanie, zohľadňujúce existenciu cenných ekosystémov,
- 5.9. podmieniť usporiadanie územia z hľadiska aspektov ekologických, ochrany prírody, prírodných zdrojov a tvorby krajinej štruktúry,
- 5.10. rešpektovať pri organizácii, využívaní a rozvoji územia jeho prírodné danosti najmä v osobitne chránených územiach, prvkoch územného systému ekologickej stability, v územiach patriacich do súvislej európskej sústavy chránených území a ich využívanie zosúladiť s funkciou ochrany prírody a krajiny,
- 5.11. zohľadňovať pri umiestňovaní činností na území ich predpokladaný vplyv na životné prostredie a realizáciu vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov,
- 5.12. zabezpečovať zachovanie a ochranu všetkých typov mokradí, revitalizovať vodné toky a ich brehové územia s cieľom obnoviť a zvyšovať vododržnosť krajiny a zabezpečiť dlhodobu priaznivé existenčné podmienky pre biotu vodných ekosystémov,
- 5.13. zabezpečiť elimináciu stresových faktorov v chránených územiach prírody;
- 5.13.1 vzdušné elektrické vedenia postupne ukladať do zeme,
- 5.13.4 vytvárať podmienky pre prednostnú realizáciu verejného technického vybavenia v urbanizovaných priestoroch.
- 6. V oblasti rozvoja nadradenej dopravnej infraštruktúry**
- 6.1. rešpektovať prioritné postavenie intermodálnej infraštruktúry sietí TENT-T,
- 6.2. rešpektovať dopravné siete a zariadenia alokované v trasách multimodálnych koridorov (hlavná sieť TEN-T); - multimodálny koridor č. V.a. Prešov/Košice – Záhor/Čierna nad Tisou –UA, lokalizovaný pre cestné komunikácie a pre trate železničnej a kombinovanej dopravy,
- 6.12. chrániť koridory pre cesty I. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy vrátane ich priedahov v základnej komunikačnej sieti miest a to pre
- 6.12.1. cestu I/50 úsek (Zvolen) hranica kraja - Rožňava - Košice s prepojením na diaľnicu D –1, vrátane plánovaných mimoúrovňových dopravných uzlov a úsek Košice - Michalovce - Vyšné Nemecké (hraničný priechod na Ukrajinu), vrátane obchvatu obce Vyšné Nemecké (hraničný priechod na Ukrajinu),
- 7. V oblasti rozvoja nadradenej technickej infraštruktúry**
- 7.1. zvyšovať podiel zásobovaných obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celoslovenského priemeru,
- 7.9. znižovať rozdiel medzi podielom odkanalizovaných obyvateľov a podielom zásobovaných obyvateľov pitnou vodou,
- 7.10. zvyšovať úroveň v odkanalizovaní a čistení odpadových vôd miest a obcí s cieľom dosiahnuť do roku 2010 úroveň celoslovenského priemeru,

- 7.13. vytvárať priaznivé podmienky pre intenzívnejšie využívanie obnoviteľných a druhotných zdrojov energie ako lokálnych doplnkových zdrojov k systémovej energetike pre intenzívnejšie využívanie distribuovanej výroby elektriny v zmysle smerníc EU.
- 8. V oblasti hospodárstva**
- 8.1 rozvíjať decentralizovanú štruktúru ekonomiky prostredníctvom vytvorenej polycentrickej sústavy osídlenia a tým zabezpečiť aj vyváženú socio-ekonomickú úroveň regiónov,
- 8.2 zabezpečiť dostupnosť trhov a vytvorenie rovnocenných podmienok pre podnikanie dobudovaním územia regiónov výkonnou verejnou dopravnou a technickou infraštruktúrou,
- 8.3 dosiahnuť trvalú udržateľnosť hospodárskeho a sociálneho rozvoja regiónov v kraji,
- 8.4 stabilizovať a revitalizovať poľnohospodárstvo diferencovane podľa poľnohospodárskych produkčných oblastí s prihliadnutím na chránené územia prírody a na existujúci funkčný územný systém ekologickej stability,
- 8.5 podporovať alternatívne poľnohospodárstvo v chránených územiach prírody a v pásmach hygienickej ochrany vodných zdrojov,
- 8.6 na základe súhlasu príslušných orgánov ochrany prírody a krajiny zalesniť poľnohospodársky nevyužiteľné pozemky a realizovať ich prevod do lesného pôdneho fondu,
- 8.7 zabezpečiť starostlivosť o zachovanie a stabilizáciu plošnej výmery lesných pozemkov,
- 8.8 zabezpečiť zachovanie genofondu lesných drevín a udržanie priaznivej druhovej a vekovej štruktúry,
- 8.9 využiť monitoring biodiverzity lesných ekosystémov a zdravotného stavu lesov a zvýšiť dôraz na zlepšenie zdravotného stavu lesa,
- 8.11 vychádzať v územnom rozvoji predovšetkým z princípu rekonštrukcie a sanácie existujúcich priemyselných a stavebných areálov,
- 8.12 vychádzať pri rozvoji priemyslu a stavebníctva nielen z ekonomickej a sociálnej, ale aj územnej a environmentálnej únosnosti územia so zohľadnením špecifik jednotlivých regiónov kraja,
- 8.13 podporovať ďalšiu diverzifikáciu priemyselnej výroby, pričom osobitnú pozornosť venovať z hľadiska priemyselnej výroby zaostalým okresom Gelnica, Rožňava, Sobrance a Trebišov,
- 8.17 a) minimalizovať používanie fosílnych palív v energetike
b) podporovať efektívne zavádzanie výroby elektrickej energie a tepla z dostupných obnoviteľných zdrojov
c) podporovať využívanie alternatívnych zdrojov energie.

II. VEREJNOPROSPEŠNÉ STAVBY

Verejnoprospešné stavby spojené s realizáciou uvedených záväzných regulatívov sú tieto:

1. Cestná doprava
- 1.5. cesty I. triedy, ich preložky, rekonštrukcie a úpravy vrátane ich prieťahov v základnej sieti miest
- 1.5.1. cesta I/50 v úseku (Zvolen) hranica kraja - Rožňava - Košice s prepojením na diaľnicu D-1, vrátane plánovaných mimoúrovňových dopravných uzlov a úsek Košice - Michalovce - Vyšné Nemecké (hraničný priechod na Ukrajinu),

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť.

2.3 ZÁKLADNÉ DEMOGRAFICKÉ, SOCIÁLNE A EKONOMICKÉ ROZVOJOVÉ PREDPOKLADY OBCE

Podľa dynamiky vývoja pohybu obyvateľstva (prírastok, úbytok) sú obce zaradené do štyroch kategórií:

Kategória obce	Priemerný ročný prírastok obyvateľstva
rýchlo rastúca	nad + 5 %
pomaly rastúca	+2 – + 5 %
stagnujúca	- 2 – +2 %
regresívna	pod -2 %

Údaje o vekovej štruktúre obyvateľstva sú hodnotené v troch základných vekových skupinách:

- predproduktívny vek 0 – 14 rokov
- produktívny vek muži 15 – 59 rokov, ženy 15 – 54 rokov
- poproduktívny vek muži 60 a viac rokov, ženy 55 a viac rokov.

Zmenšovanie podielu mladšej populácie a zvyšovanie podielu starších vekových skupín obyvateľstva (zhoršenie vekovej štruktúry obyvateľstva) môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie. Pomer predproduktívnej a poproduktívnej zložky obyvateľstva, označený ako index vitality, môže okrem iného vypovedať aj o populačných možnostiach vo výhľade.

Podľa dosiahnutej hodnoty indexu vitality sa obyvateľstvo zaraďuje do 6-tich typov populácie:

Hodnota indexu vitality	Typ populácie
Nad 300	veľmi progresívna (rýchlo rastúca)
201 – 300	progresívna (rastúca)
151 – 200	stabilizovaná rastúca
121 – 150	stabilizovaná
101 – 120	stagnujúca
Menej ako 100	regresívna (ubúdajúca)

2.3.1 Vývoj a charakteristika demografického potenciálu

K 31.12.2009 žilo v obci Orechová 256 obyvateľov, čo predstavuje 1,10 % z celkového počtu obyvateľov okresu Sobrance. Celková rozloha katastrálneho územia obce je 339,6 ha, priemerná hustota osídlenia 75 obyvateľov na 1 km².

Retrospektívny vývoj počtu obyvateľov v rokoch 1970 – 2008

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001	2008
Počet obyvateľov	373	325	258	255	254
Prírastok obyvateľov		- 48	- 67	- 3	- 1
Index rastu		87,1	79,4	98,8	99,6
Ø ročný prírastok		- 1,29 %	- 1,87 %	- 0,12 %	- 0,06 %

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Podľa dynamiky vývoja pohybu obyvateľstva v obci Orechová v rokoch 1970 – 1991 došlo k výraznému zníženiu počtu obyvateľov. V ďalšej dekáde rokov 1991 až 2001 sa tempo úbytku výrazne spomalilo. Priemerné ročné prírastky sa pohybovali od – 0,06 % do – 1,87 % , čo zaradilo obec medzi stagnujúce sídlo.

Vývoj vekovej štruktúry obyvateľstva v období rokov 1991 – 2008

Rok	Počet obyvateľov				Index vitality
	Spolu	Vekové skupiny			
		predproduktívny	produktívny	poproduktívny	
1991	258	48	134	76	63,2
%	100,00	18,60	51,94	29,46	
2001	255	48	136	71	67,6
%	100,00	18,82	53,33	27,84	
2008	254	43	155	56	76,8
%	100,00	16,93	61,02	22,05	

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Z uvedeného prehľadu vidieť, že veková štruktúra obyvateľstva v obci Orechová za obdobie rokov 1991 až 2008 sa postupne mení v prospech starších vekových skupín. V roku 2001 bolo rozloženie vekových skupín porovnateľné s rokom 1991. V roku 2008 dochádza k zníženiu predproduktívnej a poproduktívnej zložky a výraznejší nárast produktívnej skupiny obyvateľstva. Vývoj v obci je porovnateľný s dlhodobou nepriaznivou demografickou situáciou v okrese Sobrance, kde poproduktívne obyvateľstvo prevažuje nad predproduktívnym, čo je hlavným prejavom starnutia populácie.

Dosiahnuté hodnoty indexu vitality sú počas celého sledovaného obdobia pod hodnotou indexu 100, čo charakterizuje regresívny (ubúdajúci) typ populácie. Priemerný vek obyvateľstva v roku 1991 bol 41,4 rokov, v roku 2001 sa znížil na 39,9 rokov.

Podľa údajov Štatistického úradu SR v roku 2008 v obci tvoria ženy 52,0 % z celkového počtu obyvateľov. Podľa

vzdelanostnej štruktúry základné vzdelanie má ukončených 32,2 % obyvateľov, učňovské a stredné bez maturity 25,9 %, stredné odborné s maturitou a stredné všeobecné 16,9 % a vysokoškolské 5,1 % obyvateľstva. Z náboženského vyznania prevláda gréckokatolícka cirkev (53,3 %) a rímskokatolícka cirkev (41,2 %). V obci Orechová sa podľa posledného sčítania k rómskej národnosti prihlásilo 2,35 % obyvateľstva. Údaje sú zo SODB 2001.

V zmysle Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025 (Výskumné demografické centrum INFOSTAT Bratislava 2008) a doterajšieho vývoja obyvateľstva možno očakávať nasledovný demografický vývoj obce:

Návrh pre obec Orechová:

Okres Sobrance predstavuje územie so zložitou hospodárskou situáciou, bez významnejšej ekonomickej základne, z ktorého sa obyvatelia vysťahovávajú. Najväčší úbytok spôsobuje prirodzený pohyb (prevalha zomretých nad narodenými). V záujme zvrátenia negatívneho demografického vývoja je potrebné vytvoriť dostatočný počet pracovných príležitostí, prijať opatrenia pre podporu v bytovej politike a sociálnej infraštruktúre. K vytvoreniu nových pracovných miest môže dôjsť aj vplyvom vytvorenia Slovensko-ukrajinskej Schengenskej hranice a blízkeho najväčšieho slovensko-ukrajinského hraničného priechodu vo Vyšnom Nemeckom. Na základe rozpracovaného projektu technickej a fyzickej ochrany Schengenskej hranice počet ľudí na hranici postupne vzrastá.

Pri prognóze obyvateľov do roku 2025 v obci Orechová sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10 ‰ za rok.

Prognóza vývoja počtu obyvateľov do roku 2025

rok	2001	2009	2010	2015	2020	2025
Orechová	255	256	258	271	285	299

Pre porovnanie uvádzame prognózu demografického vývoja za okres Sobrance a za Košický kraj (Prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2025, INFOSTAT Bratislava 2008):

rok	2010-2015	2015-2020	2020-2025	2010-2025	Ročný index rastu obyvateľov
Okres Sobrance	- 118	- 53	- 70	- 241	- 0,70 ‰/rok (úbytok)
Košický kraj	+4 636	+ 3 147	+ 165	+ 7 948	+ 0,68 ‰/rok (prírastok)

2.3.2 Zamestnanosť a pracovné príležitosti

Podľa SODB 2001 z celkového počtu 255 obyvateľov obce tvorilo 120 ekonomicky aktívnych osôb, čo predstavuje 47,06 % (okres Sobrance 50,20 %). Z toho ženy tvorili 50,0 %. Nezamestnaných ekonomicky aktívnych bolo 54 osôb, pracujúcich 50 obyvateľov obce.

Z hospodárskych odvetví najviac osôb pracovalo v priemyselnej výrobe (24) a vo verejnej správe a obrane (22).

Ekonomická aktivita a zamestnanosť v roku 2001 (SODB 2001)

Obec	Počet obyvateľov celkom	Počet ekonomicky aktívnych osôb		Počet nezamestnaných	
		celkom	% z celkového počtu obyvateľov	celkom	% z ekonomicky aktívnych obyvateľov
Orechová	255	120	47,06	54	45,0

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Podľa štatistických sledovaní ÚPSVaR okres Sobrance vykazoval v mesiaci august 19,11 %-nú mieru evidovanej nezamestnanosti, ktorá patrí k relatívne najvyšším na Slovensku. V samotnej obci Orechová bolo v tomto období evidovaných 29 uchádzačov o zamestnanie (z toho 17 žien). Ak použijeme údaj EAO zo SODB 2001, miera evidovanej nezamestnanosti pre obec(odhad) by sa mala pohybovať na hranici 24,17 %. Údaje sú za mesiac august 2010 uvedené podľa ÚPSVaR.

Na základe „Prognózy vývoja obyvateľov v okresoch SR do roku 2025“ môžeme očakávať pre navrhované obdobie územného plánu - rok 2025 nárast poproduktívnej zložky populácie. Podľa už spomenutej prognózy za okres Sobrance v roku 2010 bol index starnutia 94,03, v roku 2025 sa predpokladá jeho zvýšenie na 108,78. Prognóza priemerného veku bola v roku 2010 v okrese Sobrance 39,17, pre rok 2025 sa predpokladá zvýšenie na 41,45. Kým prirodzený prírastok v prognózovanom období v roku 2025 má záporné hodnoty (-46), migračné saldo je kladné (+27). S týmto ukazovateľom súvisí aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva, kedy bude dochádzať k jeho postupnému znižovaniu.

2.3.3 Bytový fond

Ku dňu Sčítania obyvateľov domov a bytov v roku 2001 domový fond tvorilo 89 domov, z ktorých bolo 88 rodinných domov a 1 byt v inej budove. Trvale obývaných bolo 74 rodinných domov.

- v obci je 15 neobývaných rodinných domov, z ktorých 1 je určený na rekreáciu.

Vývoj počtu trvale obývaných bytov v rokoch 1970 – 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Počet trvale obývaných bytov	84	85	75	74
Prírastok bytov		+1	- 10	- 1
Počet bytov/1 000 obyv.	225,2	261,5	290,7	290,2
Okres Sobrance	226,9	253,9	286,9	282,3
Košický kraj	247,6	273,6	297,9	296,8
SR			370,0	353,5

Zdroj: ÚPN-VÚC Košický kraj, Zmeny a doplnky 2009, vlastné výpočty

Z rozboru základných charakteristík bytového fondu obce Orechová možno konštatovať, že doterajší vývoj bytov zaznamenal najväčší úbytok po roku 1980. Po roku 1991 prírastky bytového fondu pozostávali z dokončovania a výstavby individuálnymi stavebníkmi. V rokoch 1970 – 2001 obec dosahovala v počte bytov na 1000 obyvateľov a v počte obyvateľov na jeden byt (obložnosť) hodnoty nad priemerom okresu Sobrance.

Vývoj obložnosti v rokoch 1970 - 2001

Rok sčítania	1970	1980	1991	2001
Obložnosť (obyv./ byt)	4,44	3,82	3,44	3,44
Okres Sobrance	4,41	3,94	3,49	3,54
Košický kraj	4,04	3,65	3,36	3,37
SR				2,83

Zdroj: ÚPN-VÚC Košický kraj, Zmeny a doplnky 2009, vlastné výpočty

Priemerný vek rodinných domov je 44 rokov. Postavené sú prevažne z materiálov kameň a tehla. Priemerný počet obytných miestností na jeden byt je 4,14. Počet osôb na jeden byt v roku 2001 tvorilo 3,44 osôb.

Trvale obývané byty podľa obdobia výstavby

Obec	1899 a nezistené	1900-1919	1920-1945	1946-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001	spolu
Orechová	2	2	12	41	9	5	3	74
%	2,70	2,70	16,22	55,41	12,16	6,76	4,05	100

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Z uvedeného prehľadu o dobe výstavby možno konštatovať, že v rokoch 1946 – 1970 bol najväčší nárast bytovej výstavby až 41 rodinných domov (55,41 %), v ďalších rokoch dochádza postupne k znižovaniu bytovej výstavby.

Vo všeobecnosti po roku 1991 dochádza k útlmu bytovej výstavby, kde prírastky pozostávali len z dokončovania bytov. V rokoch 1996 - 2001 bol postavený 1 rodinný dom.

Vo vzťahu k prognóze vývoja obyvateľstva a potrebám rozvoja bytovej výstavby v obci je potrebné sa zamerať na obnovu jestvujúceho bytového fondu, zvýšenie jeho kvality a modernizáciu. Rozvoj bývania navrhnuť tak, aby v roku 2025 pri predpokladanom zvýšení počtu obyvateľov na 299 boli dosiahnuté tieto ukazovatele:

- počet obyvateľov na jeden byt 3,00
- počet bytov na 1 000 obyvateľov 333,3,

čo sú odporúčané hodnoty pre okres Sobrance v roku 2025 (ÚPN-VÚC Košický kraj, Zmeny a doplnky 2009). To znamená pre predpokladaný nárast obyvateľov o 43 do roku 2025 (od roku 2009) je potrebných cca 14 bytov. Ak by sme chceli dosiahnuť ukazovateľ obložnosti 3,00 pre celkový počet obyvateľov 299 v roku 2025 je potrebné navrhnuť a pripraviť územie pre výstavbu nových bytov a rekonštrukciu jestvujúceho bytového fondu na cca 100 bytových jednotiek.

V obci sú navrhované nové plochy pre bytovú zástavbu v lokalitách:

- severovýchodná časť na hranici zastavaného územia lokalita „Na Hajášu“,
- severozápadná časť na hranici zastavaného územia – lokalita „Olšiny“
- západná časť zastavaného územia - územná rezerva – lokalita „Ortáš“
- využitie nadrozmerých záhrad a prieluk v obci.

2.4 RIEŠENIA ZÁUJMOVÉHO ÚZEMIA A ŠIRŠIE VZŤAHY OBCE

2.4.1 Význam, poloha a funkcia obce v štruktúre osídlenia

V katastrálnom území obce Orechová sa nenachádzajú lesné porasty. Prevláda orná pôda, resp. lúky a pasienky. Najvýznamnejší tok, ktorý tečie cez územia je potok Orechovský.

Urbanizácia obce prebiehala pozdĺž hlavných komunikačných koridorov s rozširovaním zástavby smerom severovýchodným a juhozápadným. Pre priestorovú štruktúru je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba rodinných domov postavených prevažne v povojnovom období. Sú tu objekty občianskeho vybavenia a malé výrobné a nevýrobné prevádzky.

Dominantou obce Orechová je gréckokatolícky chrám zasvätený Svätej Trojici.

Celé zastavané územie je veľmi narušené cestnou sieťou. Hlavne cesta tr. I/50 prechádza pozdĺž celého územia.

Z hľadiska širších väzieb je pre obec špecifické, že sa nachádza na cestnej dopravnej trase (cesta I/50), medzinárodného a regionálneho významu (hlavná sieť TEN-T), leží v suburbánnom pásme okresného mesta Sobrance a v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí Vihorlatských vrchov.

2.4.2 Väzby obce na záujmové územie

Dopravné a pracovné väzby sú prevažne na mesto Sobrance, ktoré je vzdialené cca 7 km. Z hľadiska širších väzieb je pre obec špecifické, že sa nachádza na cestnej dopravnej trase (cesta I/50 Košice – Michalovce – Sobrance – št.hr. Ukrajina), medzinárodného a regionálneho významu (hlavná sieť TEN-T), leží v suburbánnom pásme okresného mesta Sobrance a v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí Vihorlatských vrchov.

2.4.3 Poloha obce v špecifickom prostredí

Špecifickosť prostredia skúmaného územia je v polohe:

- na cestnej dopravnej sieti (cesta I/50) medzinárodného a regionálneho významu,
- v suburbánnom pásme okresného mesta Sobrance a mesta Michalovce
- v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí Vihorlatských vrchov.

2.4.4 Technická infraštruktúra

V obci Orechová je vybudovaný verejný vodovod, ktorý je vo vlastníctve VVS, a.s.. Zásobovanie pitnou vodou je zo Sobranceckého skupinového vodovodu. Obec nemá vybudovanú kanalizáciu. Dažďové vody sa zbierajú v cestných rigoloch a z nich jarkami a stružkami stekajú do Orechovského potoka.

Pre napájanie odberných elektrických zariadení na území a v kat. území obce sú využívané ako zdroje el. energie transformačné stanice primárne napájané 22 kV VN prípojkami z VN vedenia č. 544. V obci Orechová sú distribučné transformačné stanice v majetku VSD a.s. Košice (TS č.1/103, TS č.2/102) a cudzie transformačné stanice TS č.3/101 a TS č.4/611.

Telekomunikačne sú obec je súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Cez k.ú. obce prechádzajú optické káble (OK). Mobilnú telekomunikačnú sieť na území obcí zabezpečuje spoločnosť Orange Slovensko, a.s. a T-mobil Slovensko, a.s. V k.ú. sa nenachádzajú žiadne stožiare týchto spoločností. Spoločnosť T-Mobil Slovensko plánuje v horizonte 5 rokov sa výstavbu stožiaru.

V súčasnej dobe je príjem rozhlasového a televízneho signálu zabezpečený prostredníctvom individuálnych antén cez televízny vykryvač. Príjem programu je prenášané družicami cez individuálne parabolické antény.

Riešená obec je plynofikovaná. Obec má vybudované plynárenské zariadenia pre dodávku a prepravu zemného plynu. Najbližšia regulačná stanica plynu je mimo k.ú. obce Orechová. Nachádza sa v k.ú. obce Tibava RS 3000-2/2-440.

2.5 NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

2.5.1 Urbanistická koncepcia a kompozícia obce

Na území obce Orechová sa nenachádzajú lesné pozemky. Prevláda orná pôda, resp. lúky a pasienky. Najvýznamnejší tok, ktorý tečie cez územia je potok Orechovský.

Urbanizácia obce prebiehala pozdĺž hlavných komunikačných koridorov s rozširovaním zástavby smerom juhozápadným. Pre priestorovú štruktúru je charakteristická jednopodlažná, miestami dvojpodlažná zástavba rodinných domov postavených prevažne v povojnovom období. Sú tu objekty občianskeho vybavenia a malé výrobné a nevýrobné prevádzky.

Dominantou obce Orechová je gréckokatolícky kostol.

Celé zastavané územie je veľmi narušené cestnou sieťou. Hlavne cesta tr. I/50 prechádza pozdĺž celého územia.

Z hľadiska širších väzieb je pre obec špecifické, že sa nachádza na cestnej dopravnej trase (cesta I/50), medzinárodného a regionálneho významu (hlavná sieť TEN-T), leží v suburbánnom pásme okresného mesta Sobrance a v turisticky zaujímavom prírodnom prostredí Vihorlatských vrchov.

Návrh

V Územnom pláne obce je navrhované:

- v obci nie je typické centrum obce. Navrhované je vytvoriť centrum obce pri obecnom úrade a gréckokatolíckom chráme - revitalizáciu - dokončiť zeleň a verejnými pešími priestormi,
- rešpektovať založenú urbanistickú štruktúru obce a návrh zástavby mimo súčasne zastavané územie obce riešiť tak, aby boli vytvorené priestorové a funkčné väzby na súčasnú urbanistickú štruktúru sídla,
- územný rozvoj obce orientovať na zlepšenie kvality sociálneho a životného prostredia, na rozvoj obytnej funkcie, dopravnej a verejnej technickej infraštruktúry a ekonomickej základne,
- kompozičné a priestorové väzby na prírodné hodnoty v území a na potenciálne rekreačné priestory,
- priestorové zásady a regulatívy pôdorysného a výškového usporiadania zástavby tak, aby boli rešpektované kompozične významné urbanistické a architektonické celky.

Návrh centrálného priestoru obce modeluje budúcnosť spoločenského života a určuje umiestnenie nových funkcií na území obce. Úprava centrálného priestoru si bude vyžadovať zmeny v organizácii a usporiadaní územia. Úpravy nastoľujú a zabezpečujú súlad medzi individuálnymi záujmami dotknutých majiteľov domov a pozemkami so záujmami celej obce.

2.5.2 Vymedzenie potrieb bývania, občianskej vybavenosti, rekreácie, výroby, dopravy, zelene a ostatných plôch

2.5.2.1 Obytná zástavba

Zastavané územia má prevažne obytnú funkciu. V zadnej časti dvorov sa nachádzajú prístavky a stavby, ktoré súvisia s drobnochovateľstvom a s poľnohospodárskou činnosťou majiteľa. V celej obci prevláda zástavba povojnová (rok výstavby cca 50-70 roky). Táto zástavba je zastúpená približne 60% z celkového počtu stavieb. Domy majú manzardové a sedlové strechy. Objekty postavené v tomto období sú po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii.

Pozdĺž cesty I/50 sa nachádza zástavba domov, ktorá bola postavená pred II. sv. vojnou. Túto zástavbu reprezentujú trojpriestorové domy z pálenej a nepálenej tehly z prvej tretiny 20. Storočia. K takýmto domom, ktoré predstavujú typickú ľudovú architektúru z konca minulého a začiatku tohoto storočia, môžeme zaradiť domy so popisným číslom 55, 81. Domy sú prevažne po čiastočnej rekonštrukcii. Na ostatných uliciach sa nachádza prevažne zástavba postavená v 70-90 rokoch. V južnej časti obce sa nachádza jeden bytový dom s ôsmymi bytmi.

Návrh

Z hľadiska urbanistickej kompozície sa navrhuje obec rozvíjať v súlade s jej terajšou kompozičnou štruktúrou formou ulicovej zástavby. V severovýchodnej a východnej časti k.ú. obce Orechová sa nachádzajú lesné porasty a chránené územie Natura 2000 – CHVÚ Vihorlatské vrchy.

Pre rozvoj bytovej výstavby je navrhované prioritne zastavať voľné parcely v existujúcej zástavbe nachádzajúce sa v prielukách, ako nezastavané, prípadne ktoré vzniknú asanáciou pôvodnej zástavby. Nové plochy sú navrhované v častiach s existujúcou komunikáciou, prípadne inou technickou infraštruktúrou, alebo v miestach jej plánovaného umiestnenia.

V územnom pláne navrhujeme pre zástavbu v lokalitách:

- severovýchodná časť na hranici zastavaného územia lokalita „Na Hajášu“,
- severozápadná časť na hranici zastavaného územia – lokalita „Olšiny“
- západná časť zastavaného územia - územná rezerva – lokalita „Ortáš“

- využitie nadrozmerných záhrad a prieluk v obci.

Pri všetkých novostavbách a rekonštrukciách rodinných domov navrhujeme vychádzať z princípov uplatňovania regionálnych prvkov so šikmými strechami, rešpektujúc merítka a výraz týchto stavieb a zladit' s ich funkčnou vybavenosťou. Pri samostatne stojacích domoch navrhujeme objekty orientovať na úzkych pozemkoch štítom do ulice. Tento princíp navrhujeme uplatňovať aj v samotnom materiálovom prevedení.

2.6 NÁVRH FUNKČNÉHO VYUŽITIA ÚZEMIA OBCE

Navrhovaným urbanistickým riešením sa má dosiahnuť principiálne funkčné zónovanie obce a hierarchizované usporiadanie jeho vnútornej štruktúry a vonkajších väzieb. Vylúčenie prevádzkových konfliktov a vzájomných negatívnych vplyvov.

V obci prevláda funkčné územie - obytné územie. Doplnené je o plochy občianskej vybavenosti, verejného dopravného a technického vybavenia, zelene a športovísk.

K dosiahnutiu zámerov urbanistickej koncepcie sa v územnoplánovacej dokumentácii stanovujú regulácie funkčného využitia územia. Určuje prípustnosť funkčného využitia jednotlivých konkrétnych plôch, ktorá je záväzným regulatívom pri plánovaní výstavby a pri rozhodovaní o prípustnosti jednotlivých stavieb. Reguláciou funkčného využitia sa definuje a špecifikuje funkcia každej konkrétnej plochy v obci, zároveň sa stanovuje lokálna prípustnosť druhu zástavby formou prípustných, obmedzujúcich alebo vylučujúcich podmienok pre objekty a funkcie.

2.6.1.1 Bytová zástavba

Lokality navrhované v súčasne zastavanom a mimo zastavané územie obcí na obdobie 15 – 20 rokov

maximálna podlažnosť	1 podz. podlažie, 1 nadzem. podlažie a obytné podkrovie,
veľkosť pozemkov	1000 – 1500 m ²
šírka stavebného priestoru	15 m, 9 (10) m od osi prístupovej komunikácie
šírka uličného priestoru	10 m
doporučené využitie	polyfunkčné rodinné domy, bývanie, služby, komerčná vybavenosť
doplnková funkcia	drobné doplnkové objekty
nedoporučené funkcie a činnosti	v predzáhradkách výsadba zeleniny

Stavby pre chov drobného zvieratstva umiestňovať na pozemkoch rodinných domov, pokiaľ je prevádzka takých stavieb hygienicky nezávadná, alebo spĺňajú nasledovné požiadavky:

- objekty s hygienicky závadnou prevádzkou v obytnej zástavbe (stajne, nádrže na tuhé a tekuté exkrementy) situovať v nasledovnej vzdialenosti od objektov rodinných domov: Nevyhnutným je zabezpečenie vyprázdňovania žúmp a hnojísk, kapacita hnojísk musí byť vypočítaná na 6 mesiacov.

Maximálne kapacity živočíšnej výroby v obytnej zástavbe dediny, výbehy sa nepovoľujú:

- ošípané vo výkrme do 3 VDJ (10 ks)
- kravy do 3 VDJ (3 ks)
- hydina do 1 VDJ (30 ks)

Vzťah obytného domu a objektu živočíšnej výroby vychádza z mikrobiálnej ochrany proti šíreniu zápachov, zdrojom zápachov a šírenia baktérií sú ošípané a hnojiská.

Výstavba hospodárskeho stavu musí zodpovedať vo vzťahu k objektu suseda:

- zásadám požiarneho zabezpečenia v závislosti na požiarnej odolnosti stavebnej konštrukcie, murované hospodárske stavby (chov a skladovanie)

Zásady veterinárnej ochrany:

- v jednom ustajňovacom priestore je možné ustajniť všetky kategórie zvierat, ošípané so samostatným vchodom v samostatnej časti. Hydina sa musí chovať v samostatnom objekte. Veterinárne ochranné pásma sa v malo chovoch nestanovujú. Vybudovanie nepriepustných hnojísk pre slamený hnoj s odtokom močovky do žumpy. V ochrannom pásme studní nie je možné budovať poľnohospodárske prevádzky.

Dôležitým je zriaďovanie hygienického zariadenia (filtra) medzi časťou určenou na chov hospodárskych zvierat a čistým dvorom.

Prestavba a dostavba jestvujúcej urbanistickej štruktúry je definovaná sústavou regulatívov, uvedených vo výkrese č.3Kr.

Regulácia štruktúry zástavby

V obci je navrhnutá otvorená zástavba - prerušovaná štruktúra zástavby (samostatne stojace domy, dvojdomy).

V územnom pláne je územie rozčlenené na lokality, v ktorých platí nasledovná funkčná regulácia zástavby s uvedením prípustného, obmedzeného a zakázaného využitia územia:

Funkčné územie rodinných domov – vidiecka obytná zástavba nízkopodlažná

Funkčné využitie: - hlavná funkcia je bývanie v rodinných domoch a vilách, v nízkopodlažnej zástavbe. Zastavanosť pozemku stavbami na bývanie min. 75%.

❖ *Prípustné sú:*

1. Rodinné domy, vily s maximálnym počtom 2 b.j.
2. Občianska vybavenosť, rekreačné ubytovanie – penzióny a pod..
3. Pre obsluhu územia slúžiace športové zariadenia – bazén, malé ihriská a i..
4. Doplnková funkcia (záhradné domky, menšie ihriská a vodné plochy, drobné hospodárske objekty) – umiestňovať prednostne v zadných častiach parciel.
5. Garáže pre osobné automobily na pozemkoch rodinných domov .

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

6. Rodinné domy s drobnochovom hospodárskych zvierat (*počet chovaných zvierat v zmysle regul. č. 1.2.8.1. tejto záväznej časti*).
7. Obchody, služby a malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
8. Malé stravovacie zariadenia.
9. Komerčné záhradníctva
10. Sklady a garáže slúžiace pre SHZ.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

11. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
12. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ *Nepripustné sú:*

13. Skladové zariadenia, zariadenia na spracovanie a výkup poľnohosp. produkcie, hygienicky závadná výroba.
14. Servisy, garáže mechanizmov

Funkčné územie pre bytové domy do 4 nadzemných podlaží

Funkčné využitie: - hlavná funkcia je bývanie v bytovom dome, v nízkopodlažnej zástavbe. Zástavba je samostatne stojacimi alebo radovými objektami. Zastavanosť pozemku stavbami na bývanie max. 75%. Stavby so šikmou strechou, max. s tromi nadzemnými podlažiami a využiteľným podkrovím. Stavby s plochou strechou sa vylúčujú.

❖ *Prípustné sú:*

- a. Obytné buovy do výšky 4 nadzemné podlažia.
- b. Doplnková funkcia (záhradné domky, menšie ihriská a vodné plochy, drobné hospodárske objekty) – umiestňovať prednostne v zadných častiach parciel.
- c. Obchody, služby a malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
- d. Garáže pre osobné automobily na pozemkoch bytových domov .

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

- e. Ubytovacie a stravovacie zariadenia.
- f. Nerušivé remeselnícke prevádzky.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

- g. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
- h. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ *Nepripustné sú:*

9. Servisy, garáže mechanizmov pre nákladné automobily.
10. Hygienicky závadná výroba.

11. Veľkokapacitné objekty.
12. Chov dobytky vo veľkom rozsahu.

Navrhované obmedzenia pre navrhovanú zástavbu:

- pre obytnú zástavbu, ktorá sa nachádza v bezprostrednej blízkosti ochranného pásma VN elektrického vedenia 22 kV, sa stanovujú podmienky v zmysle § 43 zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike,
- rešpektovať hydromelioračné zariadenia (závlahové zariadenie a odvodňovacie kanály) a nezasahovať do nich stavebnou činnosťou,
- v neohradzovanom vodnom toku sa môžu povoľovať stavby za podmienky, že bude zabezpečená individuálna ochrana stavieb na zodpovednosť stavebníka. Pri povoľovaní stavieb je potrebné vypracovať hladinový režim toku s umiestnením stavieb mimo zistené záplavové územie nad hladinu Q100 ročnej veľkej vody,
- v ochrannom pásme pohrebiska (cintorína) sa nemôžu povoľovať žiadne budovy
- výstavbu je možné povoliť na území, kde sú lokalizované zosuvy územia za podmienky podrobného geologického prieskumu a následnej stabilizácie svahu.

2.6.1.2 Občianska vybavenosť a sociálna infraštruktúra

V obci sa nachádzajú zariadenia základnej občianskej vybavenosti. V rámci sociálnej infraštruktúry (školsťvo, zdravotníctvo, kultúra, sociálne zariadenia) sú v obci zastúpené zariadenia kultúry. V obci nie je základná ani materská škola. Žiaci navštevujú ZŠ a MŠ v obci Krčava a v meste Sobrance. V strede obce sa nachádza objekt obecného úradu s kultúrny dom s kapacitou 100 stoličiek s kuchyňou a soc. zariadením.

Základné zdravotnícke služby v obci nie sú zabezpečené. Tieto služby sú v obci Krčava a v meste Sobrance.

Z verejných služieb má obec úradovňu obecného úradu, gréckokatolícky chrám Svätej Trojici, verejný cintorín s domom smútku. Objekt hasičskej zbrojnice sa nachádza pri cintoríne.

Obchodná vybavenosť je zastúpená s predajňou potravín, drobného tovaru a pohostinským zariadením. V západnej časti je plocha pre futbalové ihrisko (komplexná rekonštrukcia).

V južnej časti zastavaného územia je areál „Pivnica Orechová“, Onte Slovakia, Predaj bet. plotov a doplnkov.

V územnom pláne obce je navrhované :

- rekonštrukcia obecného úradu a vytvoriť priestorové podmienky pre viacúčelové využitie priestorov,
- rekonštrukcia zariadení pre kultúru a osvetu s dôrazom na polyfunkčné využívanie priestorov (klubové priestory pre mladých a dôchodcov), pričom predovšetkým využiť pre tieto účely nedostatočne využité priestory existujúcich objektov,
- revitalizácia centrálnej časti obce, na dobudovanie ihrísk, zelene a prislúchajúcich odstavňých plôch pre motorové vozidlá,
- vybudovanie čistiarň odpadových vôd a rešpektovať jeho ochranné pásmo

Verejné, komunikačné, zhromažďovacie a parkové plochy

Návrh vytvára priestor pre plochy verejného spoločenského kontaktu pri objektoch občianskej vybavenosti a v priestoroch komunikačných uzlov so zreteľom na možnosti v území. Rozptyľové zhromažďovacie plochy, námestia a parkové plochy sa nachádzajú v strednej časti obce – územie pri základnej škole, rímskokatolíckom kostole, pri obecnom úrade a plocha pri gréckokatolíckom chráme.

Funkčné využitie: občianske vybavenie miestneho významu

Funkčné využitie: - pre umiestnenie komerčnej a nekomerčnej občianskej vybavenosti miestneho významu. Súčasťou sú stavby dopravného a technického vybavenia slúžiace základnej funkcii, verejná zeleň, drobné účelové stavby, drobná architektúra. Parkovanie musí byť zabezpečené na pozemku prevádzkovateľa, alebo na vyhradených parkoviskách na verejných komunikáciách. Zastavanosť pozemku stavbami min.50%. Výšková hladina min. 2 nadzemné podlažia.

❖ *Prípustné sú:*

1. Obchody, služby, administratívne a správne zariadenia.
2. Zariadenia pre verejnú správu.
3. Služby v oblasti cestovného ruchu
4. Cirkevné, výchovné a kultúrne zariadenia.
5. Zdravotnícke zariadenia a zariadenia sociálnej starostlivosti.
6. Stravovacie a ubytovacie zariadenia, zábavné zariadenia.
7. Školské zariadenia
8. S hlavnou funkciou súvisiaca technická a obslužná vybavenosť.

9. Verejné a vyhradené parkoviská, pre osobné automobily.

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

10. Byty v nebytových domoch, pohotovostné byty a ubytovne.
11. Nerušivé remeselnícke zariadenia.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

12. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
13. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.,

❖ *Nepripustné sú:*

14. Chov úžitkových zvierat
15. Výroba

2.6.1.3 Výrobné a hospodárske územia

Z výrobných prevádzok sa v obci nachádza:

V k.ú. obce Orechová nie sú evidované ložiská nerastných surovín.

Z výrobných prevádzok sa tu nachádza areál „Pivnica Orechová, Onte Slovakia, Predaj bet. plotov a doplnkov.

Polnohospodárska výroba

Významnejšou hospodárskou aktivitou v obci je poľnohospodárska výroba zabezpečovaná poľnohospodárskymi podnikmi PD Krčava a PD Sejkov.

Menej dostupné sú údaje o súkromne hospodáriacich roľníkoch, ktorí však z hľadiska nízkeho počtu SHR významnejšie neovplyvňujú rozvoj poľnohospodárstva v obci. SHR – sú to služby súvisiace s pestovaním plodín, rozmnožovanie rastlín

Lesné hospodárstvo

V kat. území obce Orechová sa nenachádzajú lesné pozemky.

V územnom pláne obce je navrhované :

- navrhujeme modernizáciu existujúcich stavieb a dobudovanie adekvátnych kapacít pre prvovýrobu a spracovanie poľ. produktov,
- riešiť rozvoj nových výrobných a nevýrobných aktivít a služieb vytvorením ponuky nevyužitých objektov a priestorov na území obce, vytvoriť podmienky pre umiestnenie malých remeselných prevádzok na zvýšenie počtu pracovných príležitostí v obci.

Funkčné využitie: umiestnenie zariadení výroby a skladov, kompostárne a zberného dvora.

Funkčné využitie: umiestnenie zariadení výroby a skladov, kompostárne a zberného dvora. Neoddeliteľnou súčasťou areálu je ochranná zeleň.

❖ *Prípustné sú:*

1. Hygienicky nezávadná výroba.
2. Zberné dvory a kompostárne.
3. Skladové hospodárstvo.
4. Pohotovostné (služobné) bývanie v nebytových domoch.
5. Malé stravovacie zariadenia.
6. Služby, malé nerušivé remeselnícke prevádzky slúžiace potrebám miestneho obyvateľstva.
7. Čerpacie stanice.

❖ *Nepripustné sú:*

8. Prvotné spracovanie surovín (huty, zliavárne, chemický priemysel, drevársky a papiernický priemysel, spracovanie ropy, hnojív a pod.).
9. Ťažká priemyselná výroba.
10. Ostatné funkcie, ktoré nesúvisia s hlavnou funkciou.

Funkčné územie zmiešanej vybavenosti – lokalita „Regia TT Pivnica Orechová“

Funkčné využitie: - územie pre drobné podnikanie s ekologicky čistou výrobou, pre výrobné služby, remeslá, pre

umiestnenie komerčnej a nekomerčnej občianskej vybavenosti miestneho významu. Súčasťou sú manipulačné a odstavné plochy. Na ploche môžu byť stavby dopravného a technického vybavenia slúžiace základnej funkcii. Neoddeliteľnou súčasťou areálu je ochranná zeleň.

❖ *Prípustné sú:*

1. Výrobné služby, účelové predajne plochy, podnikateľské aktivity.
2. Podniková administratíva, správne zariadenia, stravovanie.
3. Účelové predajné plochy, stravovacie zariadenia.
4. Agroturistika
5. Sklady a pomocné prevádzky drobného charakteru.
6. Súvisiace dielne, sklady a garáže pre špeciálnu techniku, osobné a nákladné automobily.
7. Truck centrá pre kamiónovú dopravu, garáže, opravovne a parkoviská pre nákladné a osobné automobily.
8. Čerpacia stanica PHM.

❖ *Výnimočne prípustné sú:*

9. Pohotovostné (služobné) bývanie v nebytových domoch.
10. Byty v nebytových domoch.
11. Ubytovacie a stravovacie zariadenia.

❖ *Podmienky prevádzkovania uvedených činností:*

12. Odstavné plochy musia byť riešené na pozemku prevádzkovateľa služieb,
13. Uvedené služby nesmú mať negatívny vplyv na životné prostredie (hluk, vibrácie, zápach, odpadové vody znečistené ropnými látkami a pod.),

❖ *Nepripustné sú:*

14. Ostatné funkcie, ktoré nesúvisia s hlavnou funkciou.

2.7 KULTÚRNO – HISTORICKÉ A PRÍRODNÉ HODNOTY

2.7.1 Vývoj a súčasný stav urbárnej štruktúry obce

Orechová leží v severovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny, na jej prechode do odlesnenej pahorkatiny rozčlenenej Orechovským potokom. Stred obce leží v nadmorskej výške 135 m nad morom. Pri Orechovej sa našli črepy slovenskej keramiky pochádzajúcej z 9. a 10. storočia. Keramiku však nemožno vzťahovať k obyvateľom Orechovej, lebo tá vtedy ešte nejestvovala. Obec sa spomína prvýkrát v písomných zmienkach z roku 1299 pod menom Oryhwan. Názov obce sa v minulosti viackrát menil, v roku 1439 - Orehwa, v roku 1444 - Orohova, v rokoch 1907 -1913 - Dióška. Od roku 1945 nesie obec svoj súčasný názov Orechová. V obci žilo najviac obyvateľov v roku 1948 a to 433 obyvateľov. V roku 1427 patrila obec Orechová medzi nezdanečné obce panstva Michalovce - Tibava.

Na severozápadnom okraji obce stojí grécko-katolícky chrám, zasvätený Svätej Trojici, ktorý je orientovaný na východ. Chrám bol postavený v rokoch 1901- 1904. Počas druhej svetovej vojny bol značne poškodený nemeckými granátmi pri oslobodzovaní obce a v roku 1947 bol renovovaný.

2.7.2 Kultúrno – historický potenciál

Legislatívnu ochranu pamiatok s podmienkami ochrany kultúrnych pamiatok a pamiatkových území v súlade s medzinárodnými zmluvami v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva upravuje zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu. Pamiatkový fond tvorí súbor hnutelných a nehnuteľných vecí vyhlásených podľa uvedeného zákona za národné kultúrne pamiatky, pamiatkové rezervácie a pamiatkové zóny. Národné kultúrne pamiatky sú v § 2, ods. 3 zákona č. 49/2002 Z.z. uvedené ako kultúrne pamiatky .

Skúmané územie je súčasťou Košického kraja, kde sa stretávajú a prelínajú kultúrne vplyvy viacerých historických regiónov. Severná hranica bola časť chrbta Nízkych Beskýd. Juhozápadne susedila s Abovskou župou, severozápadne so Šarišskou župou, severovýchodne s Haličskou župou, východne a juhovýchodne s Užskou župou a juhovýchodne až južne so Sabolčsko župou. Kultúra „Užskej župy v kontexte východoslovenskej oblasti je charakterizovaná prvkami nižinej kultúry s okrajovými horstvami v jeho západnej, najmä severnej časti. Dôležitú úlohu v jej formovaní zohrali vplyvy Sedmohradska na juhu a pôsobenie gréckokatolíckej a pravoslávnej cirkvi na severe a východe územia.

2.7.3 Národné kultúrne pamiatky, objekty pamiatkového záujmu

V platnom Ústrednom zozname pamiatkového fondu SR sú zapísané najvýznamnejšie zachované objekty, ktoré sa vzhľadom na svoju kultúrnu, umelecko-historickú a architektonickú hodnotu stali neoddeliteľnou súčasťou historického urbanisticko-architektonického prostredia obcí. Ide hlavne o objekty zo starších období dejín:

2.7.3.1 Národná kultúrna pamiatka

V katastrálnom území obce nie je v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ďalej len „ÚZPF“) evidovaná nehnuteľná národná kultúrna pamiatka (ďalej „NKP“).

2.7.3.2 Významné priestorové a funkčné dominanty v obci:

- Gréckokatolícky chrám Svätej Trojici
- Dom smútku

2.7.4 Archeologické hodnoty

V katastrálnom území obce Archeologický ústav SAV eviduje tieto archeologické náleziská:

- poloha Hrún – nálezy z paleolitu, doby rímskej
- poloha Havraní hrún – nálezy z paleolitu, eneolitu
- poloha Kračky – nálezy z paleolitu, eneolitu
- poloha Paškov – nálezy z doby bronzovej

Návrh

Popri bežných postupoch pamiatkovej starostlivosti a ochrany pamiatok treba pri príprave realizácie investičných zámerov, zabezpečiť v dostatočnom rozsahu pamiatkový a archeologický výskum.

K zámeru akejkoľvek formy úpravy (nová výstavba, dostavba, nadstavba, adaptácia, rekonštrukcia, zemné práce a pod.) nehnuteľnosti situovaných na území pamiatkového ochranného a archeologických lokalít si investor vyžiada rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, ktorý rozhodne o prípustnosti prác a prípadnej nutnosti vykonania pamiatkového výskumu. Súhlasné stanovisko resp. rozhodnutie príslušného orgánu na ochranu pamiatkového fondu, v ktorom budú presne stanovené podmienky realizácie záchranného/pamiatkového archeologického výskumu, je potrebné zabezpečiť v súvislosti s územným a stavebným konaním. Tým sa zamedzí opakovaniu situácií, keď pri stavebných prácach z neznalosti alebo z nedôslednosti boli vážne poškodené alebo celkom zničené významné archeologické artefakty a zvyšky po historickej zástavbe.

Pri napĺňaní požiadaviek vyplývajúcich zo strategického dokumentu dotýkajúcich sa archeologických nálezísk, v súlade s § 41 odsek 4 pamiatkového zákona, Krajský pamiatkový úrad Prešov v spolupráci s príslušným stavebným úradom zabezpečuje podmienky ochrany archeologických nálezísk v územnom a stavebnom konaní

2.7.5 Prírodné hodnoty územia

Osobitne chránené časti prírody a krajiny

- Chránené územia:
 - = územia NATURA 2000:
 - časť Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy (SKCHVU 035)
 - = ÚSES
 - Biokoridor miestneho významu: BK-M potok Orechovský

2.8 NÁVRH RIEŠENIA BÝVANIA, OBČIANSKEHO VYBAVENIA SO SOCIÁLNOU INFRAŠTRUKTÚROU, VÝROBY A REKREÁCIE

2.8.1 Bývanie

Zastavané územia má prevažne obytnú funkciu. V zadnej časti dvorov sa nachádzajú prístavky a stavby, ktoré súvisia s drobnochovateľstvom a s poľnohospodárskou činnosťou majiteľa. V celej obci prevláda zástavba povojnová (rok výstavby cca

50-70 roky). Táto zástavba je zastúpená približne 60% z celkového počtu stavieb. Domy majú manzardové a sedlové strechy. Objekty postavené v tomto období sú po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii.

Pozdĺž cesty I/50 sa nachádza zástavba domov, ktorá bola postavená pred II. sv. vojnou. Túto zástavbu reprezentujú trojpriestorové domy z pálenej a nepálenej tehly z prvej tretiny 20. Storočia. K takýmto domom, ktoré predstavujúce typickú ľudovú architektúru z konca minulého a začiatku tohoto storočia, môžeme zaradiť domy so popisným číslom 55, 81.

Na ostatných uliciach sa nachádza prevažne zástavba postavená v 70-90 rokoch. Vo východnej časti obce sa nachádzajú dve bytové domy zo šiestimi bytmi. V južnej časti zast. územia sa nachádza jeden bytový dom.

Návrh

Bytová zástavba - na voľných prielukách a potenciálnych plochách v rámci zastavaného územia i mimo zastavané územie obce.

V obci sa navrhujú pre výstavbu rodinných domov tieto disponibilné lokality v zastavanom i mimo zastavaného územia s výhľadom na 15 – 20 rokov:

Orechová	Počet navrhovaných plôch pre rodinné domy		
	V zast. území	Mimo zast. územia	Spolu
Lokalita – „Na Hajášu“ (juhovýchodná časť)	25	15	40
Lokalita – „Prieluky / rozptyl“	21	0	21
Lokalita – „Ortáš (severná časť)“	9	11	20
Spolu navrhované plochy	55	26	81
Lokalita – „Ortáš“ (západná časť) - výhľad	22	20	42
výhľad	22	20	42

Navrhovaný prírastok RD je 30 % z disponibilných lokalít t.j. 26 RD

Navrhovaný počet bytových jednotiek (RD) a obyvateľov

Stav bytov v roku 2010	Byty		Obložnosť	Obyvatelia
	Navrhovaný prírastok	Navrhovaný stav do r.2025		Počet obyvateľov podľa disponibilných plôch
74	26	100	3.0	299

Rekapitulácia

Dôsledné využitie existujúcich prielok na novú výstavbu je však podmienené obmedzeným trhom jednotlivých parcel vlastníckmi pôdy.

To znamená pre predpokladaný nárast obyvateľov o 43 do roku 2025 (od roku 2009) je potrebných cca 14 bytov. Ak by sme chceli dosiahnuť ukazovateľ obložnosti 3,00 pre celkový počet obyvateľov 299 v roku 2025 je potrebné navrhnuť a pripraviť územie pre výstavbu nových bytov a rekonštrukciu existujúceho bytového fondu na cca 100 nových bytových jednotiek.

Po zhodnotení trhovej situácie, vlastníckych vzťahov v obci Orechová, v oblasti nehnuteľností nie je možné predpokladať dosažiteľnú ponuku stavebných pozemkov v prielukách.

Staré domy navrhujeme na rekonštrukciu, prípadne na asanáciu a výstavbu nových objektov. Tento fond nie je dostatočný pre možný rozvoj obce. V obci je nevyhnutné vytvoriť podmienky trhu so stavebnými pozemkami, čo znamená vytvorenie väčšej ponuky stavebných pozemkov, ako je predpokladaná potreba vyvodená z demografického rastu obyvateľov (bezprostredná blízkosť mesta Sobrance a Michalovce).

2.8.2 Sociálna infraštruktúra a občianske vybavenie

Zariadenia občianskeho vybavenia sú v skúmanom území členené do troch kategórií:

- sociálna infraštruktúra – školstvo a výchova, zdravotníctvo a sociálna starostlivosť
- komerčná infraštruktúra – maloobchodná sieť, ubytovanie a stravovanie, služby nevýrobné, služby výrobné
- ostatná infraštruktúra – administratíva, verejná správa, kultúra a osвета, telovýchova a šport, a iné.

Prieskumy a rozboru zariadení občianskeho vybavenia sú vypracované na základe údajov poskytnutých pracovníkmi obecného úradu a priamym prieskumom v teréne. Jednotlivé kategórie občianskej vybavenosti zastúpené v obci, ich kapacity a kvalita, zodpovedajú významu obce v štruktúre osídlenia, počtu obyvateľov v jeho sídelných štruktúrach, polohe vo vzťahu

k ostatným sídelným štruktúram, možnosti finančného zabezpečenia potrieb zariadení občianskej vybavenosti v minulosti a iniciatíve obyvateľov po roku 1989.

Zastúpenie kategórií občianskej vybavenosti v skúmanom území dokumentuje nasledujúci prehľad.

2.8.2.1 Školstvo a výchova

Zo zariadení predškolskej výchovy a základného školstva sa v riešenom území nenachádza objekt základnej a materskej školy ani sa vo výhľadovom období nenavrhuje.

2.8.2.2 Kultúra a osвета

Možnosti kultúrneho vyžitia občanov obce sú pomerne dobré. Kultúrny dom sa nachádza pri obecnom úrade. Objekt je využívaný aj pre klubové činnosti.

2.8.2.3 Cirkevné zastúpenie

Gréckokatolícky chrám sa nachádza v severnej časti obce. Plocha pozemku 1500 m². Farský úrad je v obci Nižné Nemecké.

Návrh

Cirkevné objekty sú po stavebno technickom stave vyhovujúce. Za gréckokatolíckym chrámom je navrhovaná plocha zelene 00,1256ha.

2.8.2.4 Cintorín

V obci sa nachádza v strede západnej časti zastavaného územia obecný cintorín s domom smútku. V roku 1997 bola ukončená stavba nového Domu smútku, kde sa vykonávajú pohrebné obrady. Rozloha cintorína je 0,6500 ha.

Návrh

V územnom pláne sa nenavrhuje rozšírenie cintorína. Aj vo výhľadovom období kapacita cintorína postačuje. Dodržiavať pásmo hygienickej ochrany je 50 m od oplotenia cintorína v zmysle zákona o pohrebníctve.

2.8.2.5 Šport

Športové zariadenia

Ťažiskom športovej vybavenosti obce je futbalové ihrisko v západnej časti zastavaného územia.

Návrh

Plocha areálu futbalového ihriska je navrhovaná na rozšírenie. Celková plocha areálu 1,4586ha. V rámci areálu je potrebné vytvoriť parkovacie plochy. V územnom pláne navrhujeme nové plochy pre športovo-rekreačné účely v severovýchodnej časti obce. Navrhovaná plocha je 1,7392 ha - plochy ihrísk pre deti predškolského veku, tenisové a viacúčelové ihriská, oddychovú zónu a parkovú zeleň.

2.8.3 Zdravotníctvo

Priamo v obci sa nenachádza zdravotnícke zariadenie.

2.8.4 Sociálna starostlivosť

Opatrovateľská služba v rodinách sa v súčasnosti zabezpečuje prostredníctvom obce, ktorá poskytuje pomoc občanom.

2.8.5 Služby a ubytovanie

Obchodná vybavenosť je zastúpená s predajňou potravín, drobného tovaru a pohostinským zariadením. V západnej časti je plocha pre futbalové ihrisko (komplexná rekonštrukcia).

V južnej časti zastavaného územia je areál „Pivnica Orechová“, Onte Slovakia, Predaj bet. plotov a doplnkov.

Návrh

Maloobchodné zariadenia základného potravinárskeho sortimentu navrhujeme aj naďalej riešiť formou rozptýlených

objektov po celej obci. Jestvujúce zariadenia si vyžadujú modernizáciu a úpravy spevnených plôch a okolia.

Nevýrobné služby (holičstvo, kaderníctvo, stravovacie zariadenia, zariadenia spotrebného tovaru a elektroniky) a hygienicky nezávadné výrobné služby (krajčírstvo) navrhujeme situovať do objektov rodinných domov s polyfunkčným využívaním, alebo účelovo rekonštruovaných na tieto aktivity. Ostatné výrobné služby a výkup druhotných surovín v obci nenavrhujeme.

Jestvujúce zariadenia si vyžadujú modernizáciu a terénne a sadové úpravy okolia.

2.8.6 Správa, verejná správa, inštitúcie

Samospráva

Obecná samospráva obce sídli v účelovom objekte. Objekt je jednopodlažný, vyžaduje si čiastočnú rekonštrukciu. Postavený je v 80 r. je napojený na privod vody, plynu, elektriny. Odkanalizovanie je do verejnej kanalizácie.

Návrh

V areáli obecného úradu navrhujeme vyčleniť plochu pre zberné miesto a kompostovisko. Navrhovaná plocha 0,0705 ha.

2.8.7 Ostatné zariadenia

Dom smútku

Objekt postavený v 90 rokoch na miestnom cintoríne. Kapacita 50 miest, zastavaná plocha 150 m².

Čistička odpadových vôd,

V západnej časti katastrálneho územia je navrhovaná plocha ČOV (čistička odpadových vôd). Areál ČOV je 0,0751 ha.

2.8.8 Štruktúra a kapacita občianskej vybavenosti

Podielové zaťaženie pre občiansku a technickú vybavenosť :

Jestvujúce zariadenie - Krčava	poznámka
Obecný úrad a kultúrny dom	Objekt kapacitne vyhovuje.
Gréckokatolícky chrám	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Dom smútku na miestnom cintoríne	Objekt kapacitne a stavebnotechnicky vyhovuje
Komerčná vybavenosť - potraviny, pohostinstvo	Objekt kapacitne vyhovuje. Je potrebná komplexná rekonštrukcia
Komerčná vybavenosť – v rodinných domov	Objekt kapacitne vyhovuje. Je potrebná komplexná rekonštrukcia
Futbalové ihrisko, objekt TJ, šatne, tribúna	Vo výhľadovom období sa uvažuje s dobudovaním areálu.
ČOV	Vo výhľadovom období sa navrhuje s dobudovaním ČOV
Výrobné areály	Kapacitne vyhovujú. Stavebnotechnicky – potrebná rekonštrukcia

Navrhované zariadenie	poznámka
Rekreačno - športový areál – severovýchodná časť	Navrhovaná plocha 1,7392 ha.
Rekreačno - športový areál – západná časť	Navrhovaná plocha 1,4586ha.
Areál za obecným úradom - zberné miesto a kompostovisko	Navrhovaná plocha 0,0705 ha
ČOV	Vo výhľadovom období sa navrhuje s vybudovaním ČOV . Plocha areálu 0,0751 ha.

2.8.9 Hospodárska základňa

2.8.9.1 Ťažba nerastných surovín, chránené ložiskové územie, dobývacie priestory, zosuvy

Riešené územie obce Orechová nespadá do prieskumného územia výhradný nerast ropa a horľavý zemný plyn. V riešenom území sa nenachádza chránené ložiskové územie ani dobývací priestor.

2.8.9.2 Výroba

Z výrobných prevádzok v k.ú. obce nachádza Onte Slovakia - súkromná firma, ktorá sa zaoberá výrobou nábytkárskej dyhy Areál - Predaj bet. plotov a doplnkov.

2.8.9.3 Poľnohospodárstvo

Z výrobných prevádzok sa tu nachádza areál spoločnosti „Regia TT Pivnica Orechová. Zaoberá sa výrobou vín z vlastných vinogradov patriacich do Sobranceckého okresu. Rozloha vinogradov je cca 35 ha. Firma Regia TT Pivnica Orechová“ bola založená v roku 1994.

Významnejšou hospodárskou aktivitou v obci je poľnohospodárska výroba zabezpečovaná poľnohospodárskym podnikmi PD Krčava a PD Sejkov.

Súčasná krajinná štruktúra riešeného územia

Katégorie SKŠ	k.ú. Orechová (ha)
orná pôda	171,0
vinice	57,5
záhrady	20,8
ovocné sady	0,00
trvalé trávne porasty	33,3
lesná pôda	0,00
vodné plochy a toky	10,8
zastavané plochy a areály	24,7
ostatné plochy a nelesná drevinná vegetácia	21,7
Spolu	339,6

Na k.ú obce sa nachádzajú tieto bonitované pôdno-ekologické jednotky:

Katastrálne územie	Skupina BPEJ	BPEJ 7. miest. kód
Orechová	5	0311002
	6	0357002, 0357202, 0357402, 0357502, 0611002, 0656002, 0657002, 0657202, 0657302, 0665202, 0665402
	7	0358772, 0313004,
	8	-
	9	0683672

Zoznam najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy podľa kódu bonitovaných pôdno – ekologických jednotiek (BPEJ)

Kat. územie	Skupina kvality	kód BPEJ
Orechová	5	0311002
	6	0312003 0357002

2.8.9.4 Lesné hospodárstvo

V kat. území obce Orechová sa podľa katastra nehnuteľnosti nenachádzajú lesné pozemky.

2.8.10 Rekreačia, cestovný ruch, turistika a kúpeľníctvo

Stredozemný región má na základe hodnotenia v regionalizácii cestovného ruchu v strednodobom horizonte regionálny a v dlhodobom horizonte nadregionálny význam. Na území kraja je tvorený okresmi Sobrance, Michalovce a Trebišov.

Lokality v rámci regiónu vhodné pre jednotlivé formy cestovného ruchu na základe výšky ich potenciálu:

- letná turistika a pobyty pri vode: - základný potenciál – Vodná nádrž Kolibabovce (k.ú. obce Kolibabovce, Vojnatina a Orechová), Vodná nádrž Vyšná Rybnica,

- vidiecky cestovný ruch a agroturistika: - základný potenciál – okolie Sobraniec, Sobranecké kúpele.

V súčasnosti je tento región len minimálne využívaný pre cestovný ruch.

Pre rekreačné účely možno využiť starší bytový fond (formou prestavby a rekonštrukcie) so zachovaním prvkov pôvodnej regionálnej architektúry pre ubytovacie kapacity, penzióny.

V riešení sú zachované všetky významné plochy a zoskupenia prírodných prvkov a vysokej zelene na území obce, doplnené o ďalšie lokality v navrhovaných rozvojových plochách.

Pre rekreačné účely navrhujeme využiť starší bytový fond (formou prestavby a rekonštrukcie) so zachovaním prvkov pôvodnej regionálnej architektúry pre ubytovacie kapacity, penzióny. Navrhujeme rozvoja vidieckeho turizmu - rozvoj chalupárstva, agroturistika, turistika, cyklotrasy a pod. s dôrazom na vzájomnú koordináciu aktivít medzi obcami.

Do riešeného územia obce Orechová nezasahuje žiadne stredisko cestovného ruchu. V severovýchodnej časti k.ú. obce Orechová zasahuje profil a čiastočne aj zátopa malej vodnej nádrže (MVN) Orechová, ktorá je vybudovaná na Orechovskom potoku (rkm 6,6) v rámci úprav VSN IV. v rokoch 1965 – 1966 za účelom ochrany Záchytného kanála pred záplavami, ktoré Orechovský potok prináša zo svojho horného úseku. MVN Orechová má celkový objem 38 200 m³ a retenčný objem 24 700 m³. Retenčná hladina MVN je 146,04 m.n.m.

Návrh

Všeobecne potenciál cestovného ruchu (CR), resp. vidiecku turistiku v území predstavujú 3 druhy predpokladaných aktivít:

- viazaný na prevažne prírodné prostredie, pobyt v prírode, turistika, poznávací turizmus (klíma, morfológia terénu, podiel vodných plôch, podiel zalesnených plôch a pod.),
- viazaný na prevažne umelo vytvorené prostredie (objekty stavebnej činnosti, kultúrohistorické pamiatky, objekty a zariadenia poskytujúce služby CR a pod.),
- potenciál viazaný na organizáciu života a spoločenskú komunikáciu (hudobné a folklórne slávnosti, výstavy, športové podujatia, konferencie a pod.).

Priamo v obci je navrhovaná:

- plocha pre krátkodobú rekreáciu a pobyt v prírode (oddychové zóny, chodníky s lavičkami, altánky, piknikové plochy a pod.) – územie pri obecnom úrade, pri športovom areáli
- trasa cyklotrasy (poznávací turistický chodník) je navrhovaná pozdĺž cesty tr. I/50 v smere k obci Orechová a k obci Vyšné Nemecké, s dôrazom na vzájomnú koordináciu medzi už existujúcimi alebo plánovanými cyklotrasami v regióne, zapojiť do tejto trasy prírodné a kultúrohistorické hodnoty nachádzajúce sa na katastrálnom území obce,
- dobudovanie a zvýšenie štandardu športových plôch na území obce a rozšíriť ponuku pre rôzne formy športových aktivít – pri futbalovom ihrisku.

2.9 VYMEDZENIE ZASTAVANÉHO ÚZEMIA OBCE

Súčasná hranica zastavaného územia

Zastavané územie obce Krčava vyhlásené v zmysle platnej legislatívy (k 1.1.1990) je vymedzené hranicou súčasného zastavaného územia, ktorá je vymedzená v rámci k. ú. obce (hranica je znázomená v grafickej časti dvojbodkovanu čiarkovanou čiarou).

Navrhovaná hranica zastavaného územia

Navrhovaný územný rozvoj funkčných plôch si vyžaduje rozšírenie hranice zastavaného územia v lokalitách znázornených vo výkrese „Komplexný výkres priestorového usporiadania a funkčného využitia zastavaného územia“ (č.3Or), vyhodnotenie záberu PP a LP na nepoľnohospodárske účely (č.6/Or):

2.10 VYMEDZENIE OCHRANNÝCH PÁSIEM A CHRÁNENÝCH ÚZEMÍ

2.10.1 Ochranné pásma

V riešenom území sa nachádzajú tieto ochranné pásma ktoré je potrebné pri ďalšom územnom rozvoji obci rešpektovať:

- Pásma hygienickej ochrany 50 m od oplotenia cintorína sa stanovuje v zmysle § 15 odst. 7 zákona 131/2010 Z.z. V zmysle § 36 odst. (3) zákona č. 131/2010 Z.z. sa v ochrannom pásme môžu umiestňovať len tie budovy, ktoré

boli schválené v územnom pláne pred 1.11.2005. Budovy postavené v ochrannom pásme do 50 m od pohrebiska pred 1.11.2005 zostanú zachované.

- 50 m cesta I. triedy od osi vozovky na každú stranu mimo zastavané územie obce.
- vonkajšie nadzemné vedenie od 1 kV do 35 kV je 10 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia.
- pre elektrické stanice vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 110 kV je ochranné pásmo vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice.
- pre zavesené káblové vedenie s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu vedenia. Pre vonkajšie podzemné elektrické vedenie pri napätí do 110 kV ochranné pásmo 2 m na každú stranu vedenia.
- vonkajšie vzdušné vedenie NN sa nechráni ochrannými pásmami. Ochranné pásmo zemných kábelových nn vedení v zmysle Zákona č. 251/2012 Z.z. Zb. o energetike je stanovené 1 m na každú stranu vedenia.
- STL plynovod 10 m na každú stranu od osi plynovodu (bezpečnostné pásmo) na voľnom priestranstve a v nezastavanom území.
- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.
- 1m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavané územie obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa.
- 0,5 – 1,0 m od osi na každú stranu telekomunikačnej siete a diaľkového kábla.
- 2,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany.
- 1,5 m pásmo ochrany verejného vodovodu a verejnej kanalizácie do priemeru 500 mm od vonkajšieho pôdorysného kraja potrubia na obidve strany.
- Pozdĺž brehov Orechovského potoka ponechať 10,0 m voľný nezastavaný pás.
- Pozdĺž ostatných vodných tokov ponechať 5,0 m voľný nezastavaný pás.
- 5 m od hydromelioračných zariadení

2.10.2 Chránené územia

- Územie európskeho významu Natura 2000:
 - Územia NATURA 2000: Chránené vtáčie územie – Vihorlatské vrchy (SK CHVU035),
 - Genofondové lokality: Orechovský a Brezinský potok,
 - Biocentrum miestneho významu: BC-M Bohuš, Skálka, Havraní grúň
 - Biokoridor miestneho významu: BK-M potok Orechovský

2.11 RIEŠENIE ZÁUJMOV OBRANY ŠTÁTU, POŽIARNEJ OCHRANY, OCHRANY PRED POVODŇAMI

2.11.1 Riešenie záujmov obrany štátu

Pre záujmy obrany štátu nie sú limitované plochy pre rozvojové zámery rozvoja sídelnej štruktúry a priestorov v skúmanom území.

2.11.2 Riešenie civilnej ochrany obyvateľstva

Podľa Vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 55/2001 Z.z. o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii sa pri územnom pláne obcí doložka civilnej ochrany nespracováva. Doložka je súčasťou územného plánu zóny.

Návrh ÚPN-O rieši a umožňuje vytvorenie podmienok a zároveň podmieňuje následnú výstavbu v obci pre ukrytie obyvateľstva obce podľa §4 ods. 3, a § 15 ods. 1, písm. e) Zákona č. 42/1994 Zb. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a § 4 vyhlášky MV SR 399/2012 Z.z. v znení neskorších predpisov vyhlášky č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany.

Ďalej ÚPN-O rieši a umožňuje vytvorenie podmienok a zároveň podmieňuje následnú výstavbu v obci pre spôsob a rozsah ukrytia zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti právnických a fyzických osôb podľa § 4 ods.3 a § 16 ods. 1 písm. e),

resp. § 16 ods. 12 zákona č. 42/1994 Z.z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov a § 4 vyhlášky MV SR č.399/2012 Z.z. v znení neskorších predpisov vyhlášky č. 532/2006 Z.z. o podrobnostiach na zabezpečenie stavebnotechnických požiadaviek a technických podmienok zariadení civilnej ochrany. Individuálna bytová výstavba je navrhovaná mimo území určených na výstavbu a prevádzkovanie výrobných zón. Výstavba je navrhovaná mimo zosuvných území a vymedzených území ohrozovaných 50-ročnou resp. 100-ročnou vodou.

2.11.3 Riešenie ochrany pred požiarmi

Obec nemá jednotky hasičského zboru. Najbližšia stanica hasičského zboru je v meste Sobrance. Obec má hasičskú zbrojnicu. Súčasný priestor nevyhovujú, v územnom pláne je objekt navrhovaný na rekonštrukciu. Nároky na nové plochy a zariadenia neboli odborom hasičskej ochrany Okresného úradu v Sobranciach požadované.

Navrhovaná sieť zberných a obslužných komunikácií v zastavanom území obcí umožní optimálny prístup požiarnej techniky do všetkých jej častí a k jednotlivým objektom.

V obci je riešené zásobovanie vodou z jestvujúcej a navrhovanej vodovodnej siete. Zabezpečenie požiarnej ochrany je odberom vody z verejného vodovodu obce. Akumulácia vo vodojeme zabezpečí požiarnu potrebu vody podľa STN 730873. V prípade potreby je ďalším zdrojom odber vody z vodného toku.

2.11.4 Riešenie ochrany pred povodňami

Základným právnym dokumentom ochrany podzemných a povrchových vôd je zákon č.134/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách a o zmene zákona SNR č.372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon).

Opatrenia na ochranu pred povodňami ustanovuje zákon č.7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami.

V k.ú. obce Orechová preteká ľavostranný prítok Záchytného kanála – Orechovský potok a prítok Orechovského potoka – Brezinský potok. Protipovodňové úpravy boli čiastočne vykonané na Orechovskom potoku, pretekajúcom intravilánom obce Orechová. Na Orechovskom potoku (upravený v úseku rkm 0,000-4,900 – projektovaná kapacita $Q=35 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$). Brezinský potok upravovaný v úseku rkm 0,800-1,200 s kapacitou nedostatočnou na odvedenie prietoku Q_{100} – ročnej veľkej vody. Do k.ú. obce Orechová zasahuje profil a čiastočne aj zátopa malej vodnej nádrže (MVN) Orechová, ktorá je vybudovaná na Orechovskom potoku (rkm 6,6) v rámci úprav VSN IV. v rokoch 1965 – 1966 za účelom ochrany Záchytného kanála pred záplavami, ktoré Orechovský potok prináša zo svojho horného úseku. MVN Orechová má celkový objem $38\,200 \text{ m}^3$ a retenčný objem $24\,700 \text{ m}^3$. Retenčná hladina MVN je 146,04 m.n.m.

Inundačné územie nebolo v kat. území obce Krčava a Orechová vyhlásené orgánom štátnej vodnej správy.

Západným okrajom katastrálneho územia obce Orechová sa nachádza Záchytný kanál Veľké Revištie – Bežovce: odvádza zo zberného územia vody do rieky Uh. V rkm 0,000 – 20,250 má koryto kanála tvar dvojitého lichobežníka so šírkou v dne $b=15,0 - 6,0 \text{ m}$, s pozdĺžnym sklonom 1:2, šírkou brehu 4,0 m, pozdĺžnym sklonom nivelety dna $I=0,16 - 1,25 \text{ ‰}$. kapacita koryta bola v čase výstavby $Q=46,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Návrh

Starostlivosť o korytá uvedených tokov a kanálov vyplýva z existujúcej legislatívy a spadá do činností Slovenského vodohospodárskeho podniku, š. p., Košice, OZ Povodie Bodrogu a Homádu.

V riešení Konceptu ÚPN-O sú navrhované územnotechnické opatrenia (zodpovedajúce podrobnosti riešenia Konceptu ÚPN-O) na predchádzanie a elimináciu rizika povodní a nimi spôsobených prípadných škôd, čo možno hodnotiť ako pozitívny prínos na ochranu obyvateľstva. Negatívne vplyvy na vodné pomery týmito opatreniami nevznikajú. Navrhujú sa nasledujúce opatrenia:

- odstraňovanie prekážok znemožňujúcich plynulý odtok vôd,
- ochranu hrádzí proti vlnobitiu, priesakom, erozívnym vplyvom, výverom a o ochranu proti preliatiu koruny hrádze, ochrana koryta vodného toku a jeho brehov pred ich narušením, poškodzovaním pred zosuvmi,
- narušenie ľadových celín a zátarás,
- uzavieranie prietrzí,
- odvádzanie vôd zo zaplaveného územia,
- odvádzanie alebo odčerpávanie vnútorných vôd ,
- provizórne spriechopenie zanesených koryt vodných tokov,
- opatrenia proti spätmému vzdutiu vody na vyústených kanalizáciách a cestných priepustoch ,
- opatrenia na zamedzenie znečistenia vodného toku nebezpečnými látkami
- revitalizácia zelene .

3. OCHRANA PRÍRODY A TVORBA KRAJINY VRÁTANE PRVKOV ÚSES

3.1 Prírodné dedičstvo

3.1.1 Chránené územia

a) **Veľkoplošné chránené územia:**

- Národné parky (NP) - nenachádzajú sa v riešenom území
Chránená krajinná oblasť (CHKO) - nenachádza sa v riešenom území

b) **Maloplošné chránené územia:**

- Prírodná rezervácia, národná prírodná rezervácia (PR, NPR) - nenachádzajú sa v riešenom území
Prírodná pamiatka, národná prírodná pamiatka (PP, NPP) - nenachádzajú sa v riešenom území
Chránený areál (CHA) - nenachádzajú sa v riešenom území

c) **Chránené stromy:** - nenachádzajú sa v riešenom území

3.1.2 Lokality medzinárodného významu

- Územia svetového prírodného dedičstva UNESCO - nenachádzajú sa v riešenom území
„Ramsarské“ mokrade - nenachádzajú sa v riešenom území

3.1.3 Európska sieť chránených území – NATURA 2000

- Chránené vtáčie územia (CHVÚ) - časť CHVÚ Vihorlatské vrchy (SKCHVU 035)
Územie európskeho významu (ÚEV) - nenachádzajú sa v riešenom území

Chránené vtáčie územie – SKCHVU035 Vihorlatské vrchy

CHVÚ Vihorlatské vrchy bolo vyhlásené Vyhláškou MŽP SR č. 195/2010 zo 16. 4. 2010. Tiež je chybné uvádzaná výmera. Podľa Vyhlášky je výmera CHVÚ Vihorlatské vrchy 48 286,2639 ha.

Cieľom ochrany v CHVÚ je zachovanie a obnova ekosystémov významných pre druhy vtákov, pre ktoré je oblasť vyhlásená v ich prirodzenom areáli rozšírenia, ako aj zaistenie podmienok pre zachovanie populácie týchto druhov v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržuje ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie. Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané. Účelom vyhlásenia Chráneného vtáčieho územia Vihorlatské vrchy je zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu hadiara krátkoprstého (*Circaetus gallicus*), sovy dlhochvostej (*Strix uralensis*), výrika lesného (*Otus scops*), orla kriklavého (*Aquila pomarina*), jariabka hôrneho (*Bonasa bonasia*), výra skalného (*Bubo bubo*), leleka lesného (*Caprimulgus europaeus*), bociana čierneho (*Ciconia nigra*), chriašteľa poľného (*Crex crex*), ďatľa bielochrbtého (*Dendrocopos leucotos*), ďatľa prostredného (*Dendrocopos medius*), ďatľa čierneho (*Dryocopus martius*), muchárika bieločrkej (*Ficedula albicollis*), muchárika červenohrdľého (*Ficedula parva*), krutihlava hnedého (*Jynx torquilla*), strakoša červenochrbtého (*Lanius collurio*), škovránoka stromového (*Lullula arborea*), včelára lesného (*Pernis apivorus*), žlny sivej (*Picus canus*), penice jarabej (*Sylvia nisoria*), prepelice poľnej (*Coturnix coturnix*), muchára sivého (*Muscicapa striata*), žltouchvosta lesného (*Phoenicurus phoenicurus*), príhľaviara čiernohlavého (*Saxicola torquata*), hrdličky poľnej (*Streptopelia turtur*) a zabezpečenie ich prežitia a rozmnožovania.

Zoznam parciel chráneného vtáčieho územia Vihorlatské vrchy (SKCHVU 035) - katastrálne územie Orechová - 305, 306, 307, 311, 312, 313, 314, 315, 317, 318/1, 318/2, 318/3, 318/4, 318/5, 318/6, 319, 320, 321, 322, 323/1, 323/2, 329, 372/1, 372/2, 443/1, 443/2, 444.

Za činnosti, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany chráneného vtáčieho územia, sa považuje a) vykonávanie lesohospodárskej činnosti v blízkosti hniezda hadiara krátkoprstého, orla kriklavého, včelára lesného a bociana čierneho, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia,

b) odstraňovanie alebo poškodzovanie stromov s hniezdnymi dutinami ďatľa bielochrbtého, ďatľa prostredného, ďatľa

čierneho, krutihlava hnedého a žlty sivej, ak tak určí obvodný úrad životného prostredia, okrem vykonávania týchto činností v súvislosti s prípravou alebo výcvikom a s nimi súvisiacimi činnosťami ozbrojených zborov a ozbrojených síl vo vojenskom obvode,

c) uplatňovanie iného hospodárskeho spôsobu¹⁾ ako účelového alebo výberkového, v časti chráneného vtáčieho územia uvedenej prílohe č. 2,

d) mechanizované kosenie alebo mulčovanie trvalých trávnych porastov iným spôsobom, ako od stredu do okrajov od 1. mája do 30. júna na súvislej ploche väčšej ako 0,5 hektára.

3.2 Územný systém ekologickej stability (ÚSES)

Územný systém ekologickej stability je zákonom NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definovaný, ako taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základ tohto systému predstavujú biocentrá, biokoridory a interakčné prvky, ktoré môžu mať nadregionálny, regionálny alebo miestny význam.

Regionálny ÚSES tvorí sieť ekologicky významných segmentov krajiny, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov regiónu.

Regionálny ÚSES dotvárajú biokoridory spájajúce medzi sebou biocentrá spôsobom umožňujúcim migráciu organizmov, aj keď jeho časť nemusí poskytovať trvalé existenčné podmienky. Pod pojem migrácia zahrňujeme nielen pohyb živočíšnych jedincov, pohyb rastlinných orgánov schopných vyrásť do novej rastliny, ale aj výmenu genetických informácií v rámci populácií a pod. Týmto všetkým sa biokoridor stáva dynamickým prvkom, ktorý zo siete izolovaných biocentier vytvára vzájomne sa ovplyvňujúci územný systém.

Pre okres Michalovce a Sobrance bol spracovaný R ÚSES Michalovce v roku 1994 a ÚPN VÚC Košického kraja.

3.2.1 Genofondové významné lokality

Tvoria sieť genofondovo významných ekostabilizačných plôch v k.ú. obcí, ktoré zaisťujú územné podmienky trvalého zachovania druhovej rozmanitosti prirodzeného genofondu rastlín a živočíchov na riešenom území. Za miestne ekostabilizačné plochy – významné krajinné prvky boli vybrané tie územia v ktorých sa nachádzajú najzachovalejšie sukcesné štádiá, alebo tie plochy, ktoré majú vhodné podmienky pre ich vznik a ďalší prirodzený vývoj. K ďalším kritériám pre výber ekologicky významných segmentov krajiny je stupeň zachovalosti, prirodzenosti a reprezentatívnosti bioty a v neposlednom rade aj územná rozloha.

Riešené územie patrí v zmysle zákona NR SR č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov k územiu s 1. stupňom ochrany t.j. k územiám, ktorým sa neposkytuje osobitná ochrana.

Vychádzajúc z vyššie uvedeného, pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou boli vymedzené genofondovo významné lokality, ktoré v danom širšie posudzovanom priestore predstavujú významné krajinné prvky:

Orechovský potok - prirodzený tok meandrujúci odlesneným územím sprevádzajúci súvislé brehové porasty vrb a jelše lepkavej, doplnené výsadbou kanadských topoľov, plniace význačnú pôdochrannú a biologickú funkciu.

Malá Vodná nádrž (MVN) Orechová - medzi obcami Orechová a Kolibabovce sa nachádza malá vodná nádrž. V pramennej oblasti sú zvyšky lesných porastov a súvislé zárasty krovín (k.ú. Orechová). Je vybudovaná na Orechovskom potoku (rkm 6,6) v rámci úprav VSN IV. v rokoch 1965 – 1966 za účelom ochrany Záchytného kanála pred záplavami, ktoré Orechovský potok prináša zo svojho horného úseku. MVN Orechová má celkový objem 38 200 m³ a retenčný objem 24 700 m³. Retenčná hladina MVN je 146,04 m.n.m.

Brezinský potok – meandrujúci potok, pretekajúci členitým odlesneným územím. Brehové porasty sú tvorené v prevážnej miere jelšou, vrbou a agátom (k.ú. Orechová).

Záchytný kanál Okny a kanál Veľké Revištia – Bežovce - predstavuje široké koryto kanála so zatravnenými hrádzami a pomiestne vysadenými brehovými porastami. Záchytný kanál Okny je prepojený na rieku Uh. Brehové porasty v tomto území by sa mali dopĺňať domácimi druhmi drevín a hrázde udržiavať kosením (k.ú. Orechová).

3.2.2 Biocentrá nadregionálne

Nenachádzajú sa v riešenom území .

3.2.3 Biocentrá regionálne

Nenachádzajú sa v riešenom území .

3.2.4 Biokoridory nadregionálne

Nenachádzajú sa v riešenom území .

3.2.5 Biokoridory regionálne

BK-R Záchytný kanál Okny a kanál Veľké Revištia – Bežovce .

3.2.6 Miestny ÚSES

3.2.6.1 Biocentrá miestneho významu

V miestnych podmienkach obec Orechová bola vytypované miestne biocentra tvorené prevažne väčšími lesnými komplexmi ale aj nelesnou drevinou vegetáciou. Okrem hospodárskej funkcie vytypované miestne biocentra významne a nezastupiteľne plnia z pohľadu krajiny tvorby najmä mimoprodukčné funkcie. Prechod medzi lesom a PP nie je všade jednoznačný a presne ohraničený. Terasy, kde pastviny neboli dlhšiu dobu ošetrované, začínajú postupne zarastať drevinami a krovinami. Prechod medzi poľnohospodárskou pôdou a lesom je pozvoľný.

BC-M Bohuš

BC-M Skálka

BC-M Havraní grúň

3.2.6.2 Biokoridory miestneho významu

BK-M Orechovský potok

BK-M Brezinský potok

3.2.6.3 Doplnenie prvkov miestneho ÚSES

Výsadbu nových miestnych biokoridorov a biocentier je potrebné uskutočniť podľa mapovej prílohy. Nové miestne biokoridory a biocentrá sú navrhnuté tak, aby prirodzene prepájali jednotlivé už existujúce miestne biokoridory a miestne biocentrá. Taktó vzniknuté súvislé prepojené biokoridory budú významným biotopom najmä vtáctva a súčasne budú vytvárať charakteristický prírodný prvok výrazne sa esteticky uplatňujúci, najmä vo vzťahu k obci. Pri výsadbe nových biokoridorov využívať najmä druhovú skladbu stromov: topol biely (*Populus alba*) topol čierny (*Populus nigra*), dub letný (*Quercus robur*), javor poľný (*Acer campestre*) jaseň štíhly (*Fraxinus excelsior*), hrab obyčajný (*Carpinus betulus*). Z krovín je možné použiť druhy slivka trnková (*Prunus spinosa*), zob vtáči (*Ligustrum vulgare*), kalina obyčajná (*Viburnum opulus*), drieň obyčajný (*Cornus mas*), krušina jelšová (*Frangula alnus*).

Zakladanie líniových prvkov spočíva vo výsadbe prirodzených druhov drevín vo vymedzenom spone, v niekoľkoročnej starostlivosti a v zabezpečení drevín pred poškodením (ohryzom, mrazom, vyschnutím a pod.). Ideálne je vytvorenie dvojvrstevnatého porastu – stromov a zapojených krovín.

Nové líniové prvky /nové miestne biokoridory/ navrhujeme najmä pozdĺž existujúcich melioračných kanálov a poľných ciest v minimálnej šírke 6 m, základné kostrové prvky v šírke 10 m. Líniové prvky plnia viacej funkcií – najmä ekologickú (zvýšenie ekologickej stability územia, vytvorenie siete bioticky pozitívnych prvkov v území) a pôdoochrannú (ochrana pred vodnou a veternou eróziou).

3.2.6.4 Klasifikácia územia a jeho ekologické hodnoty

Predstavuje diferenciaciu územia podľa vybraných kritérií, vyjadrujúcich kvantitatívnu mieru ekologickej stability resp. narušenia ekologických väzieb v riešenom území. Pre praktickú využiteľnosť je stanovená základná jednotka územného celku – katastrálne územie, v ktorom je hodnotený stupeň ekologickej stability (SES) podľa miery ekologickej kvality vegetácie a jej zastúpení v katastrálnom území.

Výpočet stupňa ekologickej stability (SES) bol získaný váhovým koeficientom podľa vzťahu:

$$P_{Op} \cdot ES_{Op} + P_{Za} \cdot ES_{Za} + P_{Tt} \cdot ES_{Tt} + P_{Le} \cdot ES_{Le} + P_{Vo} \cdot ES_{Vo} + P_{Zp} \cdot ES_{Zp} + P_{Osp} \cdot ES_{Osp}$$

SES=

CP_{KÚ}

kde P _{OP} - plocha ornej pôdy v katastrálnom území = 158,38 ha
ES _{OP} - ekologický stupeň ornej pôdy (priemerná hodnota je 0,77)
PV _{op} - plocha viníc = 58,85 ha
ES _{vi} - ekologický stupeň záhrad (0,1)
P _{ZA} - plocha záhrad = 23,88 ha
ES _{ZA} - ekologický stupeň záhrad (3,0)
P _{OS} - plocha ovocných sádov = 0,0 ha
ES _{OS} - ekologický stupeň ovocných sádov (2,0)
P _{TT} - plocha trvalých trávnatých porastov = 33,28 ha
ES _{TT} - ekologický stupeň trvalých trávnatých porastov (4,0)
P _{LE} - plocha lesov = 0,0 ha
ES _{LE} - ekologická stabilita lesných porastov (5,0)
P _{VO} - plocha vodných plôch 10,52 ha
ES _{VO} - ekologický stupeň vodných plôch (4,0)
P _{ZP} - plocha zastavaného územia = 17,76 ha
ES _{ZP} - ekologický stupeň zastavaného územia (1,0)
P _{OSP} - ostatná plocha = 38,85 ha
ES _{OSP} - ekologický stupeň ostatných plôch (0,50)
<u>CP_{KÚ} - celková plocha katastrálneho územia = 339,30 ha</u>
SES - stupeň ekologickej stability SES = 1,36

Na riešenom území obce Orechová prevažuje 2. stupeň ekologickej stability. Územie je charakteristické nižinným až predpahorkatinným terénom s poľnohospodársky obrábanymi pôdami, trvalými trávnyimi porastami a pasienkami. Priestor si vyžaduje mimoriadnu starostlivosť pri udržiavaní existujúcich a zvyšovaní počtu nových ekostabilizačných prvkov, najmä doplnenie nelesnej vegetácie v rámci prepojenia miestnych biokoridorov.

3.2.7 Návrhy na zlepšenie ekologickej kvality krajiny a kvality životného prostredia

Severná a severovýchodná časť riešeného katastrálneho územia sa nachádza v Chránenom vtáčom území Vihorlatské vrchy. V celom riešenom území je potrebné zabezpečiť dodržiavanie všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny a ochrany drevín v zmysle ustanovení zákona o OPaK a príslušných vykonávacích vyhlášok. Podmienky ochrany a povinnosti určené zákonom a vyhláškami sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Obvodný úrad životného prostredia Michalovce), v oblasti ochrany drevín v zastavanej časti územia je orgánom ochrany prírody obec.

Líniové prvky

Zakladanie líniových interakčných prvkov spočíva vo výsadbe prirodzených druhov drevín vo vymedzenom sponse, v niekoľkoročnej starostlivosti a v zabezpečení drevín pred poškodením (ohryzom, mrazom, vyschnutím a pod.). Ideálne je vytvorenie dvojvrstevnatého porastu – stromov a zapojených krovin.

Nové líniové prvky /nové miestne biokoridory/ navrhujeme najmä pozdĺž existujúcich melioračných kanálov a poľných ciest v minimálnej šírke 6 m, základné kostrové prvky v šírke 10 m. Líniové prvky plnia viacej funkcií – najmä ekologickú (zvýšenie ekologickej stability územia, vytvorenie siete bioticky pozitívnych prvkov v území) a pôdoochrannú (ochrana pred vodnou a veternou eróziou).

Plošné interakčné prvky

Nové plošné interakčné prvky sme v riešenom k.ú. nenavrhovali.

3.2.8 Návrh opatrení pre zvýšenie hodnoty stupňa ekologickej stability

Ekologické opatrenia a opatrenia na ochranu životného prostredia majú integrovaný charakter, sú spravidla viacúčelové – okrem základnej biologickej a ekologickej funkcie spĺňajú napr. pôdoochrannú, hygienickú, estetickú, prípadne hydroekologickú funkciu. Preto aj viaceré opatrenia navrhované v predchádzajúcich kapitolách je možno zaradiť medzi ekologické opatrenia – najmä protierózne opatrenia, ale aj návrh funkčného využívania územia.

Navrhované opatrenia spracovaného krajinnoekologického plánu obce Krčava, sú podkladom pre optimalizáciu činnosti v území, skvalitnenie ekologickej stability krajiny a minimalizáciu negatívnych javov v území, územné zabezpečenie zachovania

a rozvoja druhej rozmanitosti rastlín a živočíchov v ich prirodzenom prostredí, vytvorenie optimálneho priestorového základu ekologickej stability plôch a línii, zachovanie unikátnych krajinných prírodných prvkov, udržanie a zvýšenie prirodzenej produkčnej schopnosti krajiny a ochranu prírodných zdrojov s celkovým dopadom na zvýšenie stupňa ekologickej stability zo súčasnej hodnoty KES Orechová z 2,77 na 3,17.

Navrhujeme:

- Všetky genofondovo významné lokality a ekologicky významné segmenty krajiny /nadregionálne, regionálne a miestne biocentrá a biokoridory/ obhospodarováť v súlade s podmienkami trvalo udržateľného rozvoja tak, aby bola zachovaná a postupne zvyšovaná ekologická stabilita územia a aby sa zachovali a vytvárali podmienky pre zvyšovanie biologickej diverzity.
- Na základe vopred spracovanej dokumentácie výsadby verejnej zelene rozšíriť zeleň v intraviláne obce plošne a druhovo.
- Zachovať súčasný charakter brehových porastov pri hlavných miestnych tokoch
- Vylúčiť znečisťovanie najmä k obci príľahlého územia domovými odpadmi.
- Zákaz porušovať hydrologický režim.
- Vylúčiť zhoršovanie kvality povrchových a podzemných vôd.
- Zamedziť výrubu rozptýlenej zelene a stromov rastúcich mimo lesa.
- Pri údržbe melioračných kanálov, ktoré v súčasnosti plnia funkciu miestnych biokoridorov, postupovať tak, aby nedochádzalo k výrubu brehových porastov. Výrub náletových drevín umožniť iba v ich prietochnom profile.
- Zabezpečiť inštaláciu ochranných zariadení na stĺpoch elektrických 22 kV vedení, proti úhynu vtáctva.
- Postupne obnoviť prícestnú líniovú zeleň vedľa štátnej cesty.
- Doplniť prvky miestneho ÚSES o novonavrhované miestne biokoridory, pritom použiť stanovištne a druhovo vhodnú drevinnú vegetáciu.
- Zabezpečiť ochranu ornitofauny - hniezdisk vtáctva.

4. NÁVRH DOPRAVNÉHO A TECHNICKÉHO VYBAVENIA

4.1 DOPRAVA A DOPRAVNÉ ZARIADENIA

4.1.1 Letecká doprava

Na území okresu Sobrance sa nenachádza letisko. Najbližšie letisko regionálneho významu je navrhované v k.ú. obce Kamenica n/C v okrese Humenné. Počíta sa s ním ako s rozvojovým prvkom, pre umožnenie ľahšieho prístupu zahraničných obchodujúcich a podnikateľov do okresu.

4.1.2 Železničná doprava

Cez katastrálne územie obce Orechová neprechádza železničná trať.

4.1.3 Cestná doprava

Koncepcia rozvoja dopravy Košického kraja pre okres Sobrance: dopravné siete SR celoštátnej úrovne sú definované cestnou komunikáciou Košice – Michalovce – Sobrance – št. Ukrajina.

Okres Sobrance má hlavnú dopravnú os vo východo – západnom smere, cez významnú nadradenú cestnú sieť. Ide o cestu I/50 so smerom Košice – Michalovce – št. hr. SR/UA, ktorá je hlavnou európskou cestou E50 v trase Košice-Michalovce-štátna hranica SR/UA a je zaradená do siete transeurópskych magistral „TEM“ úsek TEM4.

Na tento nadradený dopravný systém cestnej siete sa pripája severnej časti zastavaného územia obce Krčava, cesta III. triedy III/050243 so smerom do obec Sejkov. V južnej časti k.ú. obce Krčava sa na cestu I/50 pripája cesta tr. III/056244 v smere do obce Husák.

Obec Orechová je na dopravnú cestnú sieť napojená po ceste tr. I/50.

V zmysle ZaD 2009 ÚPN VUC Košického kraja cez k.ú. obce Krčava a Orechová (severojužným smerom) je navrhovaná

rekonštrukcia a úprava cesty cesty I/50.

Mimo katastrálne územie obce Krčava a Orechová (západne cca 4,5 km) je navrhovaná diaľnica D1.

4.1.3.1 Základná komunikačná sieť, kategorizácia a funkčné triedy

Obec Orechová je napojená na dopravný systém cestou tr. I/ 50 Košice - Michalovce – Sobrance – št. Ukrajina. V zastavanom území cesta I. triedy plní funkciu zbernej komunikácie funkčnej triedy B1 a je vybudovaná kategórie MZ 14 (13,5)/60. Mimo zastavané územie obce je cesta vybudovaná kategórie C 11,5/80. K ceste tr. I. sa pripájajú obslužné komunikácie spojovacie funkčnej skupiny C2 a C3, v zmysle STN 73 6110 ich radíme do kategórií MOK 7,0/30, MOU 7,5/30, MOU 6,5/30.

Na ceste I. triedy sú známe údaje o intenzite dopravy z Celoštátneho profilového sčítania z roku 2005 a 2010.

Sčítací úsek cesty	rok	skutočné vozidlá / 24 hod				% nákl. aut
		nákl. auta	osobné auta	motocykle	vozidlá spolu	
I/50, smer Sobrance - Orechová, úsek č. 00360	2005	406	1856	16	2278	17,82 %
	2010	912	3080	13	4015	22,71 %
I/50, smer Orechová – Krčava – V. Nemecké, úsek č. 00366	2005	300	1394	1	1695	17,70 %
	2010	603	1131	8	1732	34,80 %

Návrh

V územnom pláne je podľa ZaD 2009 ÚPN VÚC Košický kraj navrhovaná preložka cesty I/50. Trasa preložky je vedená severojužným okrajom k.ú. obce Orechová.

Navrhovaná kategória cesty I/ 50:

- o mimo zastavané územie obce v kategórii C 11,5/80
- o v zastavanom území obce v kategórii B1 MZ 14(13,5)/60 vo funkčnej triede B1

4.1.4 Obslužné a prístupové komunikácie

Povrchové vody z komunikácii sú prevažne odvedené priečnym a pozdĺžnym sklonom konštrukcie do existujúcich otvorených rigolov a potoka. Časť povrchových vôd je z komunikácii odvedená priečnym a pozdĺžnym sklonom konštrukcie do nespevnenej krajnice a okolitého terénu, vzhľadom na to, že daná lokalita nemá dažďovú kanalizáciu.

Nepostačujúce šírkové usporiadanie je v úseku: - ulica od domu so súp. č. 97 – po dom č.103, k domu so súp. č. 69 a k domu č.118.

Zlý technický stav je v úseku: - ulica od domu so súp. č. 97 – po dom č.103, k domu so súp. č. 69 a k domu č.118.

Cestné komunikácie sú prevažne poškodené neustálou výstavbou inžinierskych sietí. Na jestvujúcich komunikáciách je nutné previesť povrchovú úpravu vozoviek rozprestretím nového živičného krytu, kde bude možné upraviť oblúky (body dopravnej kolízie). Smerové pomery týchto komunikácii sú nevyhovujúce. Vyskytuje sa niekoľko bodových závad spočívajúcich v malých polomeroch oblúkov.

Návrh

Dopravný systém sídla vzhľadom na jeho líniiovú formu je zložený zo siete prístupových ciest kategórie C2 MOK 7,5/40, C2 MOK 7,0/30, C3 MOU 8,0/40, C3 MOU 7,5/30, C3 MOU 6,5/30.

V územnom pláne je navrhovaná kategória obslužných a prístupových komunikácii v zmysle STN 736110/01 a STN 736102 nasledovne:

- o jestvujúce komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C2 MOK 7,5/40, C2 MOK 7,0/30, C3 MOU 6,5/30
- o ostatné komunikácie upraviť na požadovanú kategóriu C3 MOU 6,5/30 a v stiesnených podmienkach na kategóriu C2 MOU 5,5/30
- o novonavrhovaná komunikácia na požadovaná kategória C3 MOU 8,0/40, C3 MOU 7,5/30.

Komunikácie sú navrhnuté v priamke s polomerom R = 130 m. Na jestvujúcu komunikáciu sa napoja vetvy komunikácií s polomeri oblúkov R = 12 m, vnútorný polomer.

Povrchové vody z komunikácii navrhujeme do existujúcich otvorených rigolov. V nových lokalitách sú navrhované do

nespevnenej krajnice a okolitého terénu.

4.1.5 Hromadná doprava

Obec je obsluhovaná dvoma autobusovými linkami č. (809 403, 807425). Za priemerný pracovný deň je obec obsluhovaná 8 párami spojov. Priamo v obci sú zriadené na ceste tr. I/50 autobusové zastávky v oboch smeroch. Umiestnenie zastávok sú čiastočne v zmysle STN 73 61 01. Izochrona pešej dostupnosti presahuje vzdialenosť 400m. Zastávky sú vybavené samostatnými zastavovacími pruhmi, na tento účel sa využívajú krajnice. Zastávky sú vybavené prístreškom pre cestujúcich.

V územnom pláne navrhujeme:

- jestvujúce situovanie autobusových zastávok SAD navrhujeme ponechať.
- na ceste I/50 navrhujeme zrealizovať obojstranné samostatné zastavovacie pruhy pre linky aj s prístreškom v súlade s STN 73 6110.
- Zastávkový pruh navrhujeme v šírke: 3,25 m na ostatných komunikáciách v intraviláne, v stiesnených podmienkach môže byť 2,75 m.

4.1.6 Statická doprava

Garážové státi v rodinnej zástavbe sa budujú individuálne podľa potreby na vlastných pozemkoch. Parkovacie plochy sú vybudované pred nákupným strediskom, pred motorestom, pri základnej a materskej škole, pri kostole, dome smútku. Pred maloobchodnými zariadeniami je rozšírená komunikácia pre odstavenie automobilov.

Iné parkovacie státi pre potreby občianskej vybavenosti, ktorých parametre sú v súlade s STN 736056 nie sú v obci vybudované. Na tento účel sa využívajú obecné komunikácie.

Návrh

Počet požadovaných parkovacích miest pre výhľad je podľa STN 736110 pri stupni motorizácie 1:3,5 zabezpečiť pre bytové domy na 1 b.j. jedno parkovacie alebo garážové státi.

Parkoviská sa navrhujú vybudovať pri zariadeniach občianskej vybavenosti :

Vybavenosť	Potrebný počet státí	Návrh
obecný úrad, kult. dom,	3	5
maloobchod, súkr. potraviny	1	1
dom smútku, cintorín	4	8
kostol	0	5
športový areál /1 státi pre autobus/	0	7+1
spolu	8	26+1

4.1.7 Pešie a cyklistické komunikácie

V zastavanom území je vybudovaný jednostranný peší chodník:

- o v š=1,5 m pozdĺž cesty I/50,
- o v šírke 1,0 m pozdĺž cesty k základnej škole.

V zastavanom území nie sú vybudované cyklistické komunikácie.

Návrh

V územnom pláne sú jestvujúce a navrhované pešie komunikácie pozdĺž cesty I/ 50. Navrhovaná šírka chodníkov je v rozmedzí od 1,25 m do 1,5 m.

Pozdĺž cesty I/ 50 (mimo zastavané územie obce) je navrhovaná jednostranná cyklistická komunikácia v š=2,5m.

Cyklistická komunikácia:

- Cykloturistická trasa – „MVN Orechová“, v smere k obci Kolibabovce, Vojnatina, Tibava s pokračovaním v smere k obci Choňkovce.
- Z obce Choňkovce je možné pokračovať k obci Baškovce – Hlivišťa – Vyšná Rybnica – Remetské Hámre – Morské oko (dĺžka trasy cca 25,7 km).

- Z obce Choňkovce je možné pokračovať k obci Podhorod' – Inovce – R. Hrabovec – Ruská Bystrá.

4.1.8 Návrh eliminácie nadmerného hluku vyplývajúceho z riešenia dopravy

Vyhodnotenie očakávanej hlukovej situácie na návrhové obdobie na štátnej ceste I/50, III/050243, III/056244 bol prevedený podľa „Metodických pokynov pre znižovanie účinkov hluku v osídlení /SK - VTIR BA - 1984/ pre úroveň ÚPD obce. Posúdenie situácie z dopravy je podľa Nariadenia vlády SR č.40/2002 zo dňa 16.1.2002 o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami, ktoré stanovujú hodnoty hladín hluku vo vonkajšom priestore.

Podľa uvedeného nariadenia je pre kategóriu územia II. (tab. č.4) najvyššia prípustná hodnota ekvivalentnej hladiny hluku vo vonkajšom priestore:

- pre dennú dobu 60 dB (A) vrátane prídavnej korekcie pre bytovú zástavbu podľa základnej dopravnej siete,
- pre nočnú dobu: 50 db (A)

Výpočet hlukových izofón podľa „Metodiky“ zohľadňuje tieto vstupné údaje:

- intenzita priemernej hodiny v dennej a nočnej dobe
- podiel nákladnej dopravy v dopravnom prúde
- najvyššia povolená návrhová a výpočtová rýchlosť
- pozdĺžny sklon a povrch komunikácie

VÝPOČET VZDIALENOSTI IZOFONY NA DOPRAVNOM ÚSEKU č. SO I / 50						
hladina hluku	$L_A =$	50,0	55,0	60,0	65,0	dB(A)
intenzita dopravy	$M =$	912	912	912	912	voz./24h
podiel voz. > 5t	$N =$	22,71	22,71	22,71	22,71	%
maximálna návrhová rýchlosť	$v_{max} =$	50	50	50	50	km/h
priemer. hodinová intenzita	$n =$	54,15	54,15	54,15	54,15	voz./h
Faktor sklonu	$F2 =$	1,15	1,15	1,15	1,15	
Faktor rýchlosti	$F1 =$	2,06	2,06	2,06	2,06	
	$F1 \cdot F2 \cdot F3 \cdot n$	X = 127,67	127,67	127,67	127,67	
Základná ekvivalentná hladina hluku	$L_{aeq} =$	50,1	55,1	60,1	65,1	dB(A)
Vzdialenosť izofony	$d =$	144	53	17	5	m

Prekročenie prípustných hodnôt hluku z dopravy

- podľa Nariadenia vlády SR č.40/2002 zo dňa 16.1.2002 o ochrane zdravia pred hlukom a vibráciami, vykonané prepočty ukazujú, že dopravné zaťaženie na prietahu cesty I/50 (zostatková doprava s podielom 17,01% obsluhanej nákladnej dopravy /774 voz./deň/) nevyvolá prekročenie prípustných hodnôt 60 dB(A). Vzďialenosť dennej hladiny 60 db(A) od cesty je 62-68m (znázornené vo výkrese č.3Or).

4.1.8.1 Ochranné pásma

Cestné ochranné pásmo pozdĺž ciest I triedy je 50 m od osi cesty na obe strany. Objekty navrhované na plochách mimo zastavané územie obce, musia byť osadené mimo ochranné pásmo cesty.

4.2 VODNÉ HOSPODÁRSTVO

4.2.1 Zásobovanie pitnou vodou

Obec Orechová má vybudovaný verejný vodovod, ktorý je v správe spoločnosti VVS, a.s.. Obec je zásobovaná pitnou vodou zo Sobraneckého skupinového vodovodu. Vodným zdrojom pre obec Orechová sú pramene Temľová (Q=14,0 l/s) a vrt HV-16 (Q = 20,0 l/s). Akumulácia pitnej vody je zabezpečená vo vodojeme Orechová Rúbance objemu 800 m³ (kóta dna je 177,14 m n.m. a max. hl. je 182,14 m n.m.).

Návrh

Pri prognóze obyvateľov do roku 2025 v obci Orechová sa vychádzalo z doterajšieho celkového pohybu obyvateľstva a využitím exponenciálnej funkcie, ktorá vychádza z teoretických úvah o stabilnej populácii. Predpokladaná miera rastu populácie (celkový pohyb obyvateľstva) je 10 ‰ za rok.

rok	2001	2009	2010	2015	2020	2025
Orechová	255	256	258	271	285	299

Výhľadová potreba vody je stanovená v zmysle „vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 684/2006 Z.z.“ zo 14. novembra 2006, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o technických požiadavkách na návrh, projektovú dokumentáciu a výstavbu verejných vodovodov a verejných kanalizácií.

Výpočet potreby vody pre bytový fond s lokálnym ohrevom teplej vody a vaňovým kúpeľom:

Špecifická potreba vody 135 l/os/deň
 Priemerná denná potreba vody: Q_p [l/deň] = 135 l/os/deň x počet obyvateľov
 Maximálna denná potreba vody: $Q_m = Q_p \times k_d$
 $k_d = 2,0$
 Maximálna hodinová potreba : $Q_h = Q_m \times k_h$
 $k_h = 1,8$
 Celoročná spotreba: $Q_r = Q_p \times 365$

Prognóza potreby vody do roku 2025 podľa počtu obyvateľov

rok	2009*	2009**	2010	2015	2020	2025
Počet obyvateľov	254	256	258	271	285	299
Q_p [l/deň]	-	34.560	34.830	36.585	38.475	40.365
[l/s]	-	0,40	0,40	0,42	0,45	0,47
Q_m [l/deň]	-	69.120	69.660	73.170	76.950	80.730
[l/s]	-	0,80	0,81	0,85	0,89	0,93
Q_h [l/s]	-	1,44	1,45	1,52	1,60	1,68
Q_r [m3/rok]	7.000	12.614	12.713	13.354	14.043	14.733

*Údaj poskytnutý VVS, počet pripojených obyvateľov na verejný vodovod bol 254,

**Výpočet pre porovnanie Fakturovaný odber vs. Výpočet podľa 684/2006 Z.z.“ zo 14.11.2006.

Akumulácia:

Potrebná akumulácia podľa STN 63 6650 – Vodojemy čl.14 má byť 60-100% z maximálnej dennej potreby vody Q_m .

- Výhľadová maximálna denná potreba Q_m pre rok 2025 bude 80,73 m3.
- Minimálna potrebná akumulácia $V_{min} = 0,6 \times 80,73 = 48,44$ m3.
- Maximálnu dennú potrebu vody o množstve 136,35 m3 pre obec Orechová a 80,73 m3 pre obec Krčava, spolu o množstve 217,08 m3 zabezpečí vodojem Orechová Rúbance objemu 800 m3. Tento vodojem má dostatočný objem aj pre ďalšie obce napojené na tento vodojem.

Posúdenie hlavných kapacít vodovodu:

- zdroje vody s kapacitou 34,0 l/s pokryjú $Q_{max} = 0,93$ l/s s veľkou rezervou
- vodojem s objemom 800 m3 zabezpečuje normou požadovaný objem s veľkou rezervou

Vodovodné potrubia

Dimenzovanie vodovodných potrubí je v zmysle STN 755401 na Q_m a Q pož.

Podľa STN 736620 čl.26 hydrodynamický pretlak vo vodovodnej sieti má byť väčší ako 0,25 MPa (2,5 at), avšak najmenej 0,15 MPa (1,5 at).

Požiarna potreba vody Q pož.

Podľa STN 920400, tabuľka 2, položka 2 (Nevýrobné stavby s plochou 120-1000m², výrobné stavby jednopodlažné do plochy 500m²) je potreba požiarnej vody 12,0 l/s. Podľa článku 3.2. citovanej normy, zdroje vody na hasenie požiaru musia byť schopné trvalo zabezpečovať potrebu vody na hasenie požiarov najmenej počas 30 minút, t.j. celková zásoba požiarnej vody je 12,0 l/s . 30 minút = 21 600 l = 21,6 m³.

Ochranné pásma

Pri verejnom vodovode a verejnej kanalizácii dodržiavať ochranné pásmo v zmysle zákona č. 394/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon 442/2002 Z.z. o verejných vodovodoch a kanalizáciách. Ochranné pásmo vodovodného potrubia do priemeru 500 mm je 1,5 m na obidve strany od vonkajšieho okraja potrubia.

4.2.2 Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

Obec Orechová nemá vybudovanú kanalizačnú sieť, ani ČOV. Splašky z nehnuteľností sú odvedené do žump a suchých záchodov, ktoré vo väčšine prípadov nie sú dokonale izolované, takže dochádza k znečisťovaniu podzemných vôd a tým aj k zhoršovaniu životného prostredia. Nové nehnuteľnosti majú žumpy, ktorých obsah sa vyváža. Povrchové vody odtekajú voľne po teréne, z ciest cez jarky a čiastočné kanály do miestneho toku.

Návrh

Množstvo splaškových vôd je totožné s potrebou vody a to:

rok	2009*	2009	2010	2015	2020	2025
Počet obyvateľov	254	256	258	271	285	299
Qv [m ³ /deň]	-	34,56	34,83	36,585	38,475	40,365
[l/s]	-	0,40	0,40	0,42	0,45	0,47
Qdmax [m ³ /deň]	-	152,06	153,25	160,97	169,29	177,61
[l/s]	-	1,76	1,77	1,86	1,96	2,06
2xQdmax [l/s]	-	3,52	3,55	3,73	3,92	4,11

*Údaj poskytnutý VVS, počet pripojených obyvateľov kanalizáciu bol 254.

Max. prietok splaškových vôd: $Q_{dmax} = Q_v \times k_h$ [l/s]

$k_h = 4,4$ (pre počet pripoj. obyvateľov 101-300)

$k_h = 3,0$ (pre počet pripoj. obyvateľov 501-5000)

Návrh potrubia pre dvojnásobok max. prietoku: $Q_{max} = 2 \times Q_{dmax}$ [l/s]

Odkanalizovanie obce bude gravitačnou kanalizáciou, t.j. odvedením splaškových vôd do čistiarne odpadových vôd **ČOV 300 EO**. Týmto riešením je daná možnosť spoľahlivého a zdravotne nezávadného odkanalizovania splaškových vôd do ČOV od obyvateľstva. Výstavbou kanalizácie sa podstatnou mierou zlepši životná úroveň obyvateľstva a eliminuje negatívny vplyv na životné prostredie. V návrhu ÚPN sa uvažuje s napojením všetkých domov a objektov technickej a občianskej vybavenosti na verejnú kanalizáciu. Trasa kanalizácie vyplýva z morfológie terénu ako aj z potreby využiť v maximálnej miere verejné plochy obce, komunikácie a ich pridružený priestor. Trasy kanalizácie rešpektujú nadzemné a podzemné inžinierske siete.

Hĺbka uloženia kanalizácie je navrhnutá tak, aby bolo možné odkanalizovať jednotlivé objekty. Na kanalizačnú sieť navrhujeme napojiť všetkých producentov znečistenia. V obci je sústava dažďových rigolov, ktoré navrhujeme sústavne prečisťovať a udržiavať ich v prietočnom stave.

Dimenzovanie potrubia je v zmysle STN na dvojnásobok maximálneho prietoku splaškových vôd jednotlivými stokami. V návrhu sa uvažuje s napojením všetkých domov a objektov na verejnú kanalizáciu. Kanalizačná sieť bude z PVC DN 300.

Ročné množstvo vyčistenej vody:

$Q_{ročné} = Q_v \times 365 \text{ dní} = 40,365 \times 365 = 14.733 \text{ m}^3/\text{rok}$

Celodenná produkcia BSK5:

299 obyvateľov x 60 g/obyv. deň = 17 940 g/d = 18 kg/deň

Pri posudzovaní minimálnych a maximálnych odtokov splaškových vôd sa použili koeficienty k_{max} a k_{min} v zmysle STN 75 6101 - Stokové siete a kanalizačné prípojky. Kvalita vody po zmiešaní v toku spĺňa prípustný stupeň znečistenia povrchovej vody pri 355 dňovom prietoku v zmysle Nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z.z.

4.2.3 Vodné toky

Hydrologia vodných tokov riešeného územia je ovplyvňovaná procesmi príľahlých masívov Vihorlatskej hornatiny. Riešené územie spadá do úmoria Čierneho mora a je odvodňované povodím Tisy, do ktorého patrí i sústava Bodrogu. Zároveň patrí do čiastkového povodia Bodrogu s hydrologickým číslom 4-30 a základného povodia Slovenské povodie dolného Uhu po ústie do Laborca s hydrologickým číslom 4-30-06 (LC Remetské Hámre). Riešene územie je bez výrazných riečnych nív. Riečna sieť je stromovitá až peristá. Nápadným znakom reliéfu sú erózne zárezy v pramenných častiach tokov a jarky svedčiace o vlne spätnej erózie vplyvom tektonického zdvihu územia.

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia, čím sa znížila aj jeho hydromorfnosť a vododržnosť. Zrážky sa na tvorbe zásob podzemných vôd uplatňujú od novembra do apríla. Maximálne stavy hladiny podzemných vôd sa vyskytujú od marca do mája.

Na základe doterajších výsledkov hydrogeologického prieskumu možno konštatovať, že v katastroch obcí Orechová a Krčava smerom na sever sú priaznivejšie podmienky na získanie zdrojov podzemných vôd. Celé pohorie Vihorlat patrí v súčasnosti medzi významné lokality akumulácie povrchových a podzemných vôd. Tento fakt bol potvrdený už aj v minulosti Nariadením vlády vtedajšej SSR zo 6. februára 1987 o prirodzenej akumulácii vôd v pohorí Vihorlat.

Povrchové vody

- územím katastro obce Orechová tečie v smere sever – juh Orechovský potok na ktorom na hranici katastrov Orechová a Kolibabovce je vybudovaná vodná nádrž Orechová. Nad obcou Orechová sa do Orechovského potoka vlieva Brezinský potok.
- v časti katastrálnej hranice obce Orechová a obce Ostrov v južnej časti riešeného územia preteká kanál Veľké Revišťa - Bežovce
- územím katastra obce Krčava v smere sever – juh tečie Toroškov potok.
- hraničným tokom je tok Oľšava pretekajúci katastrálnou hranicou obce Krčava s obcou Vyšné Nemecké vo východnej časti riešeného územia v časti Domaninský les.

Predmetné toky patria medzi vodné toky s dažďovo-snehovým typom odtoku s akumuláciou vôd v decembri až januári, vysokou vodnosťou v marci až apríli, s najnižšími prietokmi v septembri, s podružným maximom v druhej polovici novembra až začiatkom decembra a s nízkymi stavmi od polovice júla do konca septembra

Podzemné vody

Geologická stavba územia je základným faktorom podmieňujúcim charakter hydrogeologických pomerov. Jednotlivé vyčlenené hydrogeologické celky sa líšia hydrofyzikálnymi vlastnosťami horninového prostredia, ako aj obehom, režimom a chemizmom podzemných vôd. Dotknuté územie sa nachádza v hydrogeologickom rajóne QN 104 Kvartér juhovýchodnej časti Východoslovenskej nížiny, ktorý je na severe a západe vymedzený riekami Latorica a Bodrog, juhu štátnou hranicou s MR a na východe štátnou hranicou s Ukrajinou. Základné typy podzemných vôd posudzovaného územia sa formujú v neogénnych sedimentárnych a kvartérnych zeminách. Hydrogeologické pomery v neogénnych horninách sú závislé na genéze hornín. Stupeň transmisivity je veľmi nízky, pre formovanie a tvorbu zásob podzemných vôd má skôr funkciu izolátora pre kolektory kvartérnych vôd. V neogénnych sedimentárnych horninách sú podzemné vody viazané na priepustné polohy pieskov a štrkov. Vody infiltrujú v okrajových polohách nížiny a prenikajú do priepustných vrstiev neogénnych sedimentov, ktoré tvoria tlakové horizonty. V elevačných štruktúrach má určujúci význam pre formovanie hydrogeologických pomerov infiltrácia zrážok a ich prestup neogénnymi sedimentami. V kvartérnych sedimentoch prevláda plytký obeh podzemných vôd. V neogénnych sedimentoch prevláda hlboký obeh so striedajúcim sa koeficientom filtrácie.

Rajón sa vyznačuje pomerne jednotným litologickým charakterom kvartérnych sedimentov, čo dáva predpoklad k utvoreniu pomerne jednotných hydrogeologických pomerov. Ide o značné akumulácie pieskov, ktoré dosahujú v západnej časti rajónu mocnosti do 30 m, ojedinele aj 40 m a vo východnej časti rajónu až nad 60 m. Koeficienty filtrácie sa pohybujú rádovo v hodnotách 10-3 – 10-4, v západnej časti miestami aj 10-5 m.s-1.

Vodné hospodárstvo – správa a údržba vodných tokov

Vodné toky v širšom území sú v správe Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p. OZ Košice, Správa povodia Laborca Michalovce. Toky nachádzajúce sa na LPF sú v správe Lesy Sobrance.

Odbery povrchových a podzemných vôd: - v riešenom území sa podľa Správy o vodohospodárskej bilancii vôd v Slovenskej republike za rok 2006 nenachádzajú žiadni významní odberatelia povrchových či podzemných vôd.

Návrh

V ÚPN navrhované opatrenia súvisia s ochranou vôd a užívaním vôd v zmysle vodného zákona. Eliminácia plošných zdrojov znečistenia si vyžaduje právne a ekologické myslenie ľudí pri nakladaní s vodami.

V zmysle zákona o ochrane pred povodňami rešpektovať v nich obmedzenia výstavby a rešpektovať prirodzené inundačné územia Orechovského potoka.

V zmysle zákona o vodách v znení neskorších predpisov, pre výkon správy vodných tokov ponechať voľný nezastavaný pás pozdĺž brehov tokov šírky 10,0 m a pozdĺž ostatných vodných tokov 5,0 m.

4.2.4 Hydromelioračné zariadenia

V riešenom území SVP š.p. OZ Košice spravuje nasledovne toky a kanály: Orechovský potok a kanál Veľké Revištia - Bežovce - záchytný kanál.

Orechovský potok, číslo hydrologického poradia 4-30-06,026, 4-30-06-028 preteká katastrálnym územím obce. Vodný tok je upravený v úseku rkm 9,000 - 4,900; v dĺžke 4 900 m s obojstranne vybudovanou ochrannou hrádzou rkm 0,000 ... 4,200; v dĺžke 4200 m. Kapacita koryta bola v čase výstavby dimenzovaná na $Q = 35,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$.

Kanál Veľké Revištia - Bežovce, číslo hydrologického poradia 4-30-06-026, 4-30-06 028, 4-30-06-29. Záchytný kanál je hlavným odvodňovacím kanálom odvodňovacej sústavy, ktorý zo zberného územia odvádza vody do rieky Uh. V rkm 0,000 - 20,250 ma koryto tvar dvojitého lichobežníka so šírkou v dne $b = 15,0 - 6,0 \text{ m}$, sklonom svahov 1:2, šírkou bermy 4,0 m; pozdĺžnym sklonom nivelety dna $I = 0,16 - 1,25 \text{ ‰}$. Kapacita koryta bola v čase výstavby dimenzovaná na $Q = 46,0 \text{ m}^3 \cdot \text{s}^{-1}$. Kanál Veľké Revištia - Bežovce je v zmysle vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 211/2005 Z.z. zaradený medzi vodohospodársky významné toky.

Úpravy boli vybudované za účelom ochrany obce, ale v súčasnej dobe kapacity horeuvedených tokov nie su dostatočne na odvedenie prietoku Q100 ročnej veľkej vody. Pre výkon správy vodných tokov je potrebné ponechať pozdĺž oboch brehov kanála Veľké Revištia - Bežovce územnú rezervu šírky 10 m a pozdĺž ostatných tokov a kanálov 5 m, v zmysle § 49 ods. 2 zak. č. 364/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V katastrálnom území obce sa nachádzajú hydromelioračné stavby v správe Hydromeliorácie š.p.Bratislava:

- odvodňovací kanál Orechovský (evid. č. 5405 211 004), ktorý bol vybudovaný v roku 1989 o celkovej dĺžke 0,260 km v rámci stavby „Odvodnenie pozemkov Krčava – Sejkov II.“
- odvodňovací kanál krytý Na lokalite 13 (evid. č. 5405 010 017), ktorý bol vybudovaný v roku 1978 o celkovej dĺžke 0,180 km v rámci stavby „Odvodnenie pozemkov VSN II/8“
- odvodňovací kanál 068 (evid. č. 5405 003 030), ktorý bol vybudovaný v roku 1969 o celkovej dĺžke 0,744 km v rámci stavby „Odvodnenie pozemkov a ÚT VSN 201.“

V k.ú je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom Hydromelioráciám neznámeho vlastníka.

Návrh

Všetky odvodňovacie kanály navrhujem vyčistiť od nánosov a náletových drevín.

Výstavbu rodinných a bytových domov v lokalitách, na ktorých sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia, podmieniť splnením týchto regulatívov:

- rešpektovať hydromelioračné zariadenia (závlahové zariadenie a odvodňovacie kanály) a nezasahovať do nich stavebnou činnosťou.

4.3 ENERGETIKA

4.3.1 Zásobovanie elektrickou energiou

Obec Orechová je zásobovaná elektrickou energiou z elektrickej stanice 35/22 kV Sobrance s inštalovaným transformátorom o výkone 16 MVA. Alternatívne je možné obec zásobovať z elektrickej stanice 110/22 kV Michalovce s inštalovanými transformátormi o výkone 2x40 MVA a 1x25 MVA. Pre napájanie odberných elektrických zariadení na území obce sú využívané ako zdroje el. energie transformačné stanice primárne napájané 22 kV VN prípojkami z VN vedenia č.544.

Koridor trasy VVN vedenia (110 kV) ide mimo katastrálne územie obce Orechová.

Tabuľka distribučných trafostaníc

Obec	Označenie TR	Umiestnenie TR	Jestvujúci výkon trafo	Vlastník
Orechová	TR 1/103	betónová stĺpová BTS	250 kVA	VSE
	TR 2/102	betónová stĺpová BTS	100 kVA	VSE
	TR 3/101	betónová stĺpová BTS	50 kVA	cudzia
	TR 4/611	betónová stĺpová BTS	400 kVA	cudzia

Orechová: súčasný stav k roku 2001 - spolu 89 domov z ktorých bolo 88 rodinných domov a 1 byt v inej budove.
trvale obývaných 74 domov
15 neobývaných domov
1 dom je určený na rekreáciu

Návrh bytov do r. 2025:

	Stav v roku 2001	Návrh r. 2025	Rezervná plocha
Bytové jednotky	74	+14	86
počet bj. spolu (stav+návrh)		74+14=88 b.j.	

Podielové zaťaženie pre občiansku a technickú vybavenosť :

Jestvujúce zariadenie - Orechová	výkon v kVA
Obecný úrad a kultúrny dom (100 stoličiek)	25,00
Gréckokatolícky chrám	10,00
Hasičská zbrojnica pri cintoríne	5,00
Dom smútku na miestnom cintoríne	15,00
Komerčná vybavenosť - potraviny, pohostinstvo	12,00
Futbalové ihrisko, objekt TJ, šatne, tribúna	10,00
Areál – Pivnica Orechová	25,00
Areál – Onte Slovakia, predaj bet. plotov a doplnkov	20,00
verejné osvetlenie	2,50
spolu Sov/suč	124,5/74,70kVA

Navrhované zariadenie	výkon v kVA
Rekreačno - športový areál – severovýchodná časť	35,00
Zberné miesta a kompostovisko	12,00
ČOV	15,00
spolu Sov/vyhl	62,00/37,20kVA

Tabuľka distribučných trafostaníc

Obec	Označenie TR	Umiestnenie TR	Jestvujúci výkon trafo	Návrh výkonu trafo
Orechová	TR 1/103	betónová stĺpová BTS	250 kVA	250 kVA
	TR 2/102	betónová stĺpová BTS	100 kVA	250 kVA

	TR 3/101	betónová stĺpová BTS	50 kVA	cudzía
	TR 4/611	betónová stĺpová BTS	400 kVA	cudzía

Návrh

Terajší výpočtový el. príkon: $S_{b.j.} = 1,20 + (4,80 : n) = 1,20 + (4,8 : 74) = 1,848 \text{ kVA}$
 n – počet bytových jednotiek
 n = 74 (obyvaných domov)

Celkový súčasný príkon: $S_{b.j. \text{ celk.}} = 1,848 \times 74 = \underline{136,752 \text{ kVA}}$

Merné zaťaženie na b.j.: $S_{b.j.} = 2,000 \text{ kVA}$
 n – počet bytových jednotiek
 n = 14 (navrhovaných rodinných domov)

Celkový súčasný príkon: $S_{b.j. \text{ celk.}} = 2,000 \times 14 = \underline{28,000 \text{ kVA}}$

3. Občianska vybavenosť: $S_{o.v.} = \underline{111,900 \text{ kVA}}$

Návrhová občianska vybavenosť do roku 2025

Objekt – navrhovaný športový areál
 Občianska vybavenosť - prístavba kultúrneho domu (100 stoličiek)
 $S_{\text{celk.}} = S_{\text{byt.}} + S_{\text{vybav.}} = 276,652 \text{ kVA}$

Požadovaný celkový príkon: $S_{\text{celk.}} = \underline{352,215 \text{ kVA}}$

Pre navrhované rozšírenie lokalít výstavby rodinných domov a prepočítanú spotrebu pre občiansku vybavenosť navrhujem jestvujúcu transformačnú stanicu TR č. 2/102 rekonštruovať do výkonu 250 kVA. Jestv. vzdušný vývod do obce zrekonštruovať na prierez 70 mm². Navrhované vzdušné vývody budú závesnými izolovanými káblami NFA2X.

Ochranné pásma

Na ochranu zariadení elektrizačnej sústavy sa zriaďujú ochranné pásma v zmysle zákona č. 251/2012 Z.z. o energetike.

Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti zariadenia elektrizačnej sústavy, ktorý je určený na zabezpečenie spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo v zmysle zákona o energetike sú nasledovné:

a) vonkajšie nadzemné vedenie od 1 kV do 35 kV:

- pre vodiče bez izolácie 10m; v súvislých lesných priesekoch 7m kolmo od krajného vodiča na každú stranu vedenia,
- pre vodiče so základnou izoláciou 4m; v súvislých lesných priesekoch 2m kolmo od krajného vodiča na každú stranu vedenia,
- pre zavesené káblové vedenia 1m na každú stranu vedenia.

a) od 35 kV do 110 kV vrátane 15m,

b) od 110 kV do 220 kV vrátane 20m,

c) od 220 kV do 400 kV vrátane 25m,

d) nad 400 kV 35m,

e) zavesené káblové vedenie s napätím od 35 kV do 110 kV vrátane je 2 m od krajného vodiča na každú stranu.

f) vonkajšie podzemné elektrické vedenie po oboch stranách krajných káblov:

- pri napätí do 110 kV je 1m
- pri napätí nad 110 kV je 3m

Pre elektrické stanice vonkajšieho vyhotovenia s napätím do 100 kV je ochranné pásmo vymedzené zvislými rovinami, ktoré sú vedené vo vodorovnej vzdialenosti 10 m kolmo na oplotenie alebo na hranicu objektu elektrickej stanice.

Vonkajšie vedenie NN sa v zmysle STN nechráni ochrannými pásmami. Ochranné pásmo pre káblové vedenie uložené v zemi (NN resp. VN) je 1 m na každú stranu od krajného kábla.

Výnimky z ochranných pásiem môže v odôvodnených prípadoch povoliť stavebný úrad na základe stanoviska prevádzkovateľa prenosovej alebo distribučnej sústavy.

4.3.2 Verejné osvetlenie

Verejné osvetlenie (VO) v obciach je umiestnené ako súčasť nn siete. Rozvod VO je realizovaný vodičom AlFe, upevneným na spodnej strane konzol NN siete. Svetidlá sú reparované a nahradené novými svetidlami s použitím šetriacich žiaroviek 35 W. Poškodené svetidlá je potrebné nahradiť, pri výmene previesť údržbu svetidiel výmenou poškodených častí a vyčistením osvetľovacieho telesa.

Pri navrhovanom riešení v nových lokalitách, kde bude vedenie NN uložené v zemi, bude vonkajšie osvetlenie ulíc prevedené osvetľovacími telesami inštalovanými na sadových stožiaroch na okraji cesty resp. chodníka. Navrhované riešenie poskytuje zjednodušenie údržby a nemalou mierou prispieje aj k celkovému vzhľadu ulice.

4.4 ZÁSOBOVANIE TEPLOM, PLYNOM

4.4.1 Zásobovanie plynom

Obec Orechová má vybudovaný rozvod plynu. Obec je napojená na zokruhované regulačné stanice plynu, ktoré sa nachádzajú v obci Choňkovce RS 1200, v meste Sobrance RS 3 000 - 2/2/ - 440 a RS 1 200 - 2/1 - 440, v obci Tibava RS 3 000- 2/2 - 440, Úbrež RS 5 000 - 2/2/1 - 440 a v obci Fekišovce 1 200 - 2/1 - 440. Regulačná stanica plynu sú napojené na VTL distribučné plynovody o prevádzkovom tlaku, PN 4 MPa. Z regulačných staníc plynu sú STL rozvodmi plynu o prevádzkovom tlaku 300 kPa a v samotných obciach aj NTL rozvodmi o prevádzkovom tlaku 2,1 kPa zásobovaní odberatelia zemného plynu v obci Orechová. Zásobovanie plynom pre odbery vykurovania, prípravu teplej úžitkovej vody a varenie je zabezpečené na 80 %. Správu plynových rozvodov a zariadení na území jednotlivých obcí zabezpečuje: Slovenský plynárenský priemysel - distribúcia a.s. Bratislava RC Východ Košice, LC Michalovce. Miestna sieť je budovaná z materiálu OCL a PE.

Návrh

Návrh na zásobovanie zemným plynom musí zohľadňovať ustanovenia určené platnou legislatívou STN, vrátane ostatných záväzných predpisov a vyhlášok.

Musia byť tiež rešpektované dané skutočnosti, ako sú komunikácie, zástavba, terénne úpravy, spády terénu a podobne, pri dodržaní bezpečnostných predpisov a ochranných a bezpečnostných pásiem uvedených v Zákone o energetike č. 251/2012 Z. z.

Koncepcné musí nadväzovať na dosiaľ splynofikovanú časť v obci.

Zásady z ktorých vychádzame pri návrhu technického riešenia plynofikácie nových lokalít v obci môžeme formulovať nasledovne:

Pri výpočte odberných množstiev zemného plynu vychádzame z priemerných hodinových a ročných odberov v danom teplotnom pásme - 15 C, stanovujú smerné odbery pre domácnosť (IBV).

Max. hod. odberQ_{hmax}..... 1,5 m³/hod

Max. ročný odber Q_r 4 400 m³/rok

Požiadavky na zásobovanie zemným plynom v obci sú vypracované ako informatívny podklad pre uvažovanú novú výstavbu:

Počet jestvujúcich byt. jednotiek v roku 2010	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
258 byt : 85% =95 m ³ /hod	1,5 m ³ /hod	258 x 1,5 = 387 m ³ /hod
Navrhovaný prírastok byt. jednotiek do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
41 byt.	1,5 m ³ /hod	41 x 1,5 = 61,5 m ³
Počet maloodberateľov do r. 2025	Max. hodinový odber	Q _{max} m ³ /hod
3	1,5 m ³ /hod	3 x 1,5 = 4,5 m ³ /hod
spolu pre rok 2025		453 m³/hod

299

299 x 4400 = 1 315 600 m³/rok

Napojenie jednotlivých rodinných domov riešiť samostatnými STL plynovými prípojkami so samostatnou reguláciou plynu, osadením vhodných typov domových regulátorov tlaku zemného plynu.

Ochranné pásma

Pre plynovody je stanovené podľa zákona o energetike č. č. 251/2012 Z.z.:

- 20 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa do 4 MPa a s menovitou svetlosťou do 350 mm.

- 1m pre plynovod, ktorým sa rozvádza plyn na zastavané územie obce s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4

4.4.2 Zásobovanie teplom

Zásobovanie teplom je na báze plynu alebo pevného paliva.

Návrh

Zásobovanie teplom v obci navrhujeme do roku 2025 zabezpečiť na báze ekologických zdrojov (biomasa, električka, tepelné čerpadlá, kolektory a pod.).

Predpokladaná ročná spotreba tepla:

Stav bytov v roku 2010	Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV)	Ročná spotreba tepla
258	100 GJ/rok	258100 = 25 800 GJ/rok
Navrhovaný prírastok do roku 2025	Priemerná ročná spotreba tepla (ÚK+TÚV)	Ročná spotreba tepla
41	40 GJ/rok	41 x 40 = 1 640 GJ/rok
Spolu		Ročná spotreba tepla
299		27 440 GJ/rok

Občianska vybavenosť:

Pre objekty občianskej vybavenosti možno zobrať priemernú hodnotu 100 kWh / m² a rok podlahovej vykurovanej plochy objektu. V tejto hodnote je zahrnutá potreba tepla na ÚK aj TÚV. Pozn.: 100 kWh / m² a rok = 0,36 GJ / m² a rok

4.5 TELEKOMUNIKÁCIE

4.5.1 Telekomunikačné a rádiokomunikačné zariadenia

Rozvody telefónnej siete vyhovujú súčasným potrebám. Telekomunikačne je obec súčasťou Regionálneho technického centra Východ. Telefónni účastníci obce Krčava a Orechová sú pripojení na digitálnu ústredňu priamo v obci Krčava. Telefónna ústredňa je umiestnená v samostatnom objekte v obci Krčava, ktorý sa nachádza pri administratívnej budove družstva, v západnej časti zastavaného územia. V obci sa nachádza miestna telekomunikačná sieť (MTS), ktorej káble sú vedené po drevených stĺpoch. Územie obce je pokryté signálmi mobilných operátorov Orange, a.s. a T-Mobile.

Cez územie obce Krčava prechádza optický kábel (3xOK Michalovce – št.hranica). Trasa optického kábla je k obci Krčava vedená od obce Orechová po pravej strane, pozdĺž cesty tr. I/50 až po zastavané územie. Zastavané územie obchádza juhovýchodným a južným smerom a pokračuje pozdĺž cesty tr. I/50 k št. hraniciam.

Návrh

V navrhovanom období bude podľa potreby (v závislosti na záujme zákazníkov) dobudovávaná hlavne miestna telefónna sieť v obci tak, aby spĺňala kvalitatívne parametre pre poskytovanie už spomínaných širokopásmových služieb.

Potrebné telefónne prípojky pre navrhovanú bytovú výstavbu budú zabezpečené podľa jednotlivých požiadaviek užívateľov na telefónne prípojky a požadované telekomunikačné služby v rámci inštalovaných rezerv jednotlivých RSU.

Napájacie body pre telefónne stanice nových b.j. a občianskej vybavenosti bude určený v podmienkach pre začatí územno – právneho konania výstavby konkrétnej lokality.

Rozvoj služieb bude zabezpečovaný prostredníctvom organizácie Slovak Telecom a.s. v súlade so zámermi telekomunikačného projektu.

Predpokladáme, že k roku 2025 dôjde ku kabelizácii tf. rozvodov, preto rezervujeme v ÚPN koridor pre pokládku kábelového vedenia pod terajšími vzdušnými vedeniami.

4.5.2 Miestny rozhlas

Rozvod miestneho rozhlasu v obci je prevedený na stožiaroch NN vedenia s kábelovým prepojením jednotlivých reproduktorov, ústredňa rozhlasu je situovaná v budove obecného úradu.

Pre nasledujúce roky navrhujeme prenos zvuku realizovať bezdrôtovým spôsobom.

5. KONCEPCIA STAROSTLIVOSTI O ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

5.1.1 Základné zložky životného prostredia

Najvýznamnejšími faktormi negatívne ovplyvňujúcimi životné prostredie skúmaného územia je aj hluk z cesty I/50 Košice – Michalovce – Sobrance – št. hr. Ukrajina.

5.1.2 Ovzdušie – ochrana čistoty ovzdušia

Územie riešených obcí sa nachádza na okraji Stredozemľánskej oblasti, ktorá patrí medzi 9 oblastí vymedzených v SR, v ktorých sa kumuluje najviac negatívnych vplyvov spôsobujúcich zhoršenie stavu ŽP. Hlavným zdrojom znečistenia ovzdušia v širšom zázemí riešených obcí je drevospracujúci a chemický priemysel. Významným zdrojom znečistenia je Chemko Strážske. Najbližšia oblasť, kde sa monitoruje znečistenie ovzdušia je v meste Strážske.

Na území obcí Krčava a Orechová sa nachádzajú iba stredné zdroje znečistenia. K lokálnym zdrojom znečistenia ovzdušia v obciach možno zaradiť cestnú dopravu na ceste I/50.

Stredné zdroje znečisťovania ovzdušia

K potencionálnym prevádzkovateľom so stredným zdrojom znečistenia možno zaradiť družstvo vo vlastníctve Verchovina s.r.o. – zaoberá sa chovom iných drobných hospodárskych zvierat. Výroby sú zamerané na chov hydiny (cca 3000ks), chov ošípaných (300ks) a čiastočne na rastlinnú výrobu.

Malé zdroje znečisťovania ovzdušia (MZZO)

Potencionálnymi prevádzkovateľmi s malým zdrojom znečistenia ovzdušia sú osoby právnické aj fyzické s oprávnením na podnikanie. Títo zodpovedajú za vypúšťanie znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Sídlo je plynofikované.

Návrh

Stredné zdroje znečisťovania

Medzi areálom družstva a obytnou zónou navrhujeme vybudovať pás ochranej zelene v šírke cca 15 m.

Malé zdroje znečisťovania (MZZO)

Zvyšovanie plošnej plynofikácie na východnom Slovensku, má pozitívny vplyv s dopadom najmä na zvyšovanie kultúry bývania ako aj zníženia emisií a imisií (SO₂ a popolčeka).

Malí znečisťovatelia ovzdušia (právnické aj fyzické osoby) zodpovedajú za vypúšťanie znečisťujúcich látok do ovzdušia, sú povinní čo najviac škodlivé účinky eliminovať v súčinnosti so zodpovednými orgánmi obce.

Iné zdroje znečisťovania (IZZO)

V súčasnosti sú na Slovensku rozhodujúcimi lokálnymi zdrojmi prашného znečistenia ovzdušia tieto faktory, ktoré platia aj pre obec:

1. Výfuky z automobilov (vysoký podiel dieselových motorov, nevyhovujúci technický stav vozidiel).
2. Resuspenzia tuhých častíc z povrchov ciest (nedostatočné čistenie ulíc, nedostatočné čistenie vozidiel). Do tejto skupiny patrí aj zimné zaprášenie ciest.
3. Suspenzia tuhých častíc z dopravy (napr. oder pneumatík a povrchov ciest, doprava a manipulácia so sypkými materiálmi).

4. Minerálny prach zo stavenísk.
5. Veterná erózia z neupravených obecných priestorov a skládok sypkých materiálov.
6. Vzhľadom na nárast cien zemného plynu začal návrat k používaniu tuhých palív u lokálneho vykurovania. Očakáva sa, že tento zdroj bude v najbližších rokoch významne narastať.

Realizáciou nových zdrojov a úpravou, rekonštrukciou a zmenou vykurovacích médií za ušľachtilé palivá u existujúcich zdrojov tak, aby zodpovedali požiadavkám uvedených legislatívnych noriem sa naplnia ciele podľa medzinárodných záväzkov:

- zníženie prekračovania kritických záťaží a depozícií síry a oxidov dusíka,
- zníženie emisií oxidov síry, oxidov dusíka, prchavých organických látok, ťažkých kovov a perzistentných látok,
- zníženie emisií znečisťujúcich látok z malých zdrojov a dopravy, spôsobujúcich lokálne znečistenie ovzdušia,
- ochrana ozónovej vrstvy Zeme – príspevok Slovenskej republiky.

5.1.3 Odpadové hospodárstvo

Program odpadového hospodárstva obce Orechová. Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na zákone č. 409/2006 Z.z., ktorým sa dopĺňa zákon č.223/2001 Z.z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Zákon upravuje pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb pri predchádzaní vzniku odpadov a pri nakladaní s odpadmi zodpovednosť za porušenie povinnosti na úseku odpadového hospodárstva a zriadenie recyklačného fondu.

5.1.3.1 Iné odpadové vody

Odpadové vody z hnojísk a maštali sú samostatne zvädzané do žump. Ich likvidáciu zabezpečí majiteľ do jestvujúcej ČOV v obci Krčava.

Dažďové vody zachytávajú prícestné priekopy a otekajú terénymi priehlbínami do rigolov. Priamym recipientom povrchových vôd v riešenom území je tok Toroškov, do ktorého ústia cestné rigoly a jarky z územia obce.

Návrh

Ako urbanizačný prvok v úvahu prichádza meander potoka Toroškov prechádzajúci cez zastavané územie obce. Pre zabezpečenie ochrany zastavaného územia proti Q 100 ročným vodám navrhujeme neupravené časti toku Toroškov regulovať resp. revitalizovať. Dno je navrhované na prehĺbenie. Vyťažená hlina bude použitá na vytváranie okraja vodnej plochy, vysvahovaním so sklonom 2% smerom k vodnej hladine. Na spevnenie brehov bude použitý prírodný materiál s vegetačným krytom. Táto úprava bude pozitívne vylepšovať životné prostredie v zastavanom území obce.

5.1.3.2 Separovaný zber odpadov

Zhodnocovanie odpadov je podmienené účinným separovaným zberom, systémom zberu a zberných miest so zabezpečením dotriedňovania odpadov a zložiek komunálnych odpadov. Umiestnenie nových zariadení sa bude riadiť princípom blízkosti a sebačinnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť.

Zvoz komunálneho odpadu z územia obce Orechová je zabezpečené zmluvným odberateľ na riadenú skládku komunálneho odpadu.

V obciach sa s realizáciou separovaného zberu začalo v roku 2005. V obci doposiaľ nie je vyriešené spracovanie biologicky rozložiteľného odpadu (ide o odpad zo záhrad, parkov, cintorínov a z ďalšej zelene nachádzajúcej sa na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ktorý je súčasťou komunálneho odpadu).

5.1.3.2.1 Zariadenia na zhodnocovanie odpadov

Umiestňovanie nových zariadení na zhodnocovanie odpadov sa bude riadiť princípom blízkosti a sebačinnosti vo väzbe na ekonomickú efektívnosť. Počet zariadení bude závisieť na ich kapacite tak, aby spolu mali dostatočnú kapacitu na zhodnocovanie všetkých uvedených odpadov na území obce.

Návrh

Jedným zo strategických cieľov rozvoja je komplexné riešenie problematiky ochrany a tvorby životného prostredia, vrátane zberu a triedenia domového odpadu a jeho likvidácia resp. zhodnocovania.

Komplexne riešenie tejto oblasti obci chýba. Stúpa produkcia odpadov a narastá ekonomická náročnosť ich likvidácie aj napriek zvýšeným aktivitám samosprávy, pretrvávajú problémy s „divokými“ skládkami. V súlade s výstupmi stratégie, obec potrebuje komplexné koncepčné a realizačné riešenie zberu a triedenia odpadov, jeho likvidáciu resp. zhodnotenie jeho zložiek

– keďže ide o vidiecke prostredie prioritne likvidáciu a zhodnotenie jeho biologickej zložky.

Efektívne a ekologické nakladanie s odpadom v podmienkach obce znamená riešiť nielen jeho zneškodňovanie, ale aj účinnejšiu organizáciu zvozu, riadenie efektívnejšieho separovaného zberu (papier, plast, kov, sklo a kovy, estetizáciu a umiestnenie zberných miest, skvalitňovanie podmienok a dodržiavanie bezpečnosti pri nakladaní s odpadom pre občanov a organizáciu zabezpečujúcu separovaný zber. V snahe racionalizácie nakladania s odpadom územný plán navrhuje lokalizovanie zberných miest na pozemkoch obce a zberný dvor na vyseparované komodity a kompostovisko v severnej časti zastavaného územia obce.

V súčasnosti v obci nie sú zberné miesta na separovaný zber. V obci je kontajner (VOK), ktorý je súčasťou cintorína na zber zelene (biologicky rozložiteľného odpadu a KUKA nádoby (110 l) na zber komunálnych odpadov. Separovaný zber sa realizuje predovšetkým do zberových vriec.

Odpad zo žump sa bude postupne minimalizovať a predpokladá sa, že na konci návrhového obdobia budú všetky domácnosti napojené na verejnú kanalizáciu.

V rámci obce je navrhované:

- V ÚPN-O navrhujeme zabezpečenie ochrany vodných zdrojov vybudovaním kanalizácie s prípojkami v celej obci,
- V severovýchodnej časti lokality pri obecnom úrade je navrhovaná plocha zberného dvora a kompostoviska na uloženie vyseparovaných komodít. V tomto areáli môžu občania odovzdávať oddelené zložky počas celého roka vrátane nebezpečných odpadov a biologicky rozložiteľného odpadu.
- Zberné miesto bude slúžiť na zhromažďovanie kompozitných obalov, skla, kovov na zhromažďovanie papiera a plastov umiestnených vo vreciach aj naďalej pri obecnom úrade.
- V areáli cintorína bude umiestnený VOK, ktorý bude slúžiť na dočasné zhromažďovanie BRO.
- V rámci IBV (rodinné domy) sa navrhuje systém zberu lokálny (každý držiteľ má vlastné zberové vrecia a zberné nádoby.
- Realizovať nakladanie s drobným stavebným odpadom a s oddelene vytriedeným odpadom s obsahom škodlivín.
- Navrhujeme sanáciu a rekultiváciu všetkých environmentálnych záťaží (divokých skládok) v k.ú. obce – viacvrstvovým zásypom s vhodnou zeminou, príp. štrkom a následnou úpravou plôch výsevom trávnatého semena.
- Odstránenie existujúcich a prevencia voči novo vznikajúcim čiernym skládkam (lokality vyznačené v mape). Permanentný monitoring a sanácia neriadenej skládok.

5.1.3.3 Environmentálna záťaž v území:

V katastrálnom území obce Orechová sa na základe výpisu „Informačného systému environmentálnych záťaží SR“ evidované tieto environmentálne záťaže:

- jedna opustená skládka bez prekrytia (nelegálna – severná časť k.ú.

5.1.4 Biota

Ochrana bioty ako zložky životného prostredia je riešená vo vzťahu k charakteru a jej významu. V riešenom území sa vyskytuje lesná stromová a bylinná vegetácia, nelesná stromová a krovinná vegetácie, trávno-bylinná vegetácia, vegetácia záhrad tvoriaca súčasť stavebných pozemkov a vegetácia mestského prostredia. Odporúčané opatrenia na ochranu sú zamerané na :

- dôsledné dodržiavanie podmienok ochrany lesnej vegetácie v zmysle zákona č. 326/2005 Zb. o lesoch v znení neskorších predpisov,
- ochranu stromovej a krovinej vegetácie brehových porastov vodných tokov,
- výber druhov tráv pri zmene kultúry z ornej pôdy na trvalý trávny porast zodpovedajúci daným pôdnym podmienkam a klimaxovej jednotke,
- postupnú premenu produkčných záhrad na záhrady oddychu a relaxu, pri sadovníckych úpravách verejných priestranstiev, obytných území a území vybavenosti maximálne využívať miestne druhy a obmedziť introdukované druhy,
- pre náhradnú výsadbu zelene sú určené jestvujúce plochy verejnej zeleň a navrhovaná plocha pri rímskokatolíckom kostole,
- výber druhov drevín pri výsadbe verejnej a krajinnej vegetácie zodpovedajúci pôdnym a klimatickým podmienkam,
- ochranu vodných tokov v zmysle vodného zákona č. 134/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 364/2004 Z.z. o vodách ako prirodzeného ekosystému v krajine,
- pravidelné a mechanické odstraňovanie buriny a ničenie invázných druhov drevín,
- odstránenie nežiadúcich skládok rôzneho odpadu z území špecifikovaných ako ekologicky významný krajinný prvok a zabránenie vytváraniu nelegálnych skládok odpadu na celom riešenom
- v území realizovať rekultiváciu všetkých neriadenej skládok v k.ú. obce – viacvrstvovým zásypom s vhodnou zeminou, príp. štrkom a následnou úpravou plôch výsevom trávnatého semena.

5.1.5 Zeleň

5.1.5.1 Súkromná zeleň

Systém zelene v obci je tvorený súkromnou zeleňou. Súkromné záhrady sú väčšinou upravené a udržiavané. Určitým nedostatkom je prehustenosť výsadiieb a výskyt hospodárskej zelene v predzáhradkách.

Návrh

Navrhujeme výskyt hospodárskej zelene v predzáhradkách nahradiť zeleňou okrasnou. Pre výsadbu hospodárskej zelene navrhujeme vyčleniť plochy za zastavanou časťou.

5.1.5.2 Verejná, izolačná a ostatná zeleň

Verejná zeleň sa nachádza na verejných priestranstvách, ako sú priestory okolia kostola, obecného úradu, v strede obce, materskej školy, základnej školy, cintorína a pod. Táto zeleň je pomerne k celkovej ploche dostatočne zastúpená. Niektoré úseky si vyžadujú doplnenie zelene a zdravotný rez drevín.

Pozdĺž miestnych komunikácií sa vo verejnom priestore nachádzajú pásy využívané na uloženie technickej infraštruktúry. Zeleň pri komunikáciách je v sídle na priemernej úrovni. Tvoria ju trávnaté pásy s výsadbou vzrastlej zelene. Zeleň pozdĺž kanálov a tokov je dostatočne zastúpená.

Návrh

Verejná zeleň

Verejnú zeleň navrhujeme doplniť a parkovo upraviť okolo potoka pretekajúceho cez stred obce.

Izolačná a vizuálna zeleň

Izolačnú a vizuálnu zeleň navrhujeme okolo navrhovanej športovej plochy a okolo cintorína. Z juhovýchodnej a z južnej strany navrhujeme doplniť areál poľnohospodárskeho družstva o vzrastlé a podrastové dreviny. Výsadbu navrhujeme previesť v šírke 15m.

Pozdĺž cesty tr. I. navrhujeme izolačnú zeleň resp. vetrolam.

5.1.5.3 Zeleň k náhradnej výsadbe

K náhradnej výsadbe navrhujeme plochu:

- pozdĺž cesty I/50,
- po obvode cintorína dosadiť ochrannú – vizuálnu zeleň,
- sadovnícky upraviť časť pri gréckokatolíckom chráme a pri obecnom úrade,
- po obvode jestvujúceho športového areálu dosadiť vizuálnu zeleň,
- v severnej časti zastavaného územia – verejná zeleň

6. VYMEDZENIE PRIESKUMNÝCH, CHRÁNENÝCH LOŽISKOVÝCH ÚZEMÍ A DOBÝVACÍCH PRIESTOROV

6.1 Ťažba nerastných surovín

Riešené územie obce Orechová nespadá do prieskumného územia výhradný nerast ropa a horľavý zemný plyn.

6.2 Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

V riešenom území sa nenachádza chránené ložiskové územie ani dobývací priestor.

6.3 Staré banské diela

V katastrálnom území obce nie sú evidované staré banské diela.

6.4 Svahové deformácie

V juhovýchodnej časti katastrálneho územia obce Orechová sú evidované zosuvy mimo zastavané územie obce v lokalite „Breziny“.

Návrh

Novu výstavbu je možné povoliť na území, kde sú lokalizované zosuvy územia za podmienky podrobného geologického prieskumu a následnej stabilizácie svahu.

7. VYMEDZENIE PLÔCH VYŽADUJÚCICH ZVÝŠENÚ OCHRANU

V riešenom území sa nachádzajú plochy, ktoré si vyžadujú zvýšenú ochranu:

- Územie európskeho významu Natura 2000:
 - severná časť k.ú - Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy - (SK CHVU035) – 1.stupeň ochrany,

8. VYHODNOTENIE PERSPEKTÍVNEHO POUŽITIA PP A LP

Navrhovaná koncepcia funkčného využitia územia obce vychádza z existujúcej funkčnej štruktúry, z reálnych územno-technických daností, a z týchto ďalších koncepcných zásad.

V katastrálnom území obce Krčava je záber poľnohospodárskej pôdy **18,6997** ha pre iné ako poľnohospodárske využitie a ktorý je v dokumentácii Konceptu ÚPN-O zdokumentovaný a zdôvodnený. V obci Krčava ide prevažne o záhrady, ornú pôdu a TTP. Sú to plochy poľnohospodárskej pôdy v zastavanom území obce (12,9255 ha) alebo mimo neho (5,7742 ha) vo väzbe na existujúcu zástavbu obce. Nedochoádza k členeniu celistvých plôch poľnohospodársky využívannej pôdy. Záber nepoľnohospodárskej pôdy predstavuje 10,7239 ha. Z toho na najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôde je 6,7676 ha.

Záber lesnej pôdy sa nenavrhuje.

Podrobné zdôvodnenie navrhovaného riešenia záberu pôdneho fondu je v samostatnej textovej časti: *Vyhodnotenie perspektívneho použitia poľnohospodárskej pôdy a lesných pozemkov na nepoľnohospodárske účely a v grafickej prílohe (výkres č.06 Or).*

9. NÁVRH NA OBSTARANIE ÚZEMNOPLÁNOVACÍCH PODKLADOV, ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE A INEJ DOKUMENTÁCIE PRE ČASŤ RIEŠENÉHO ÚZEMIA

Pre stanovenie podrobnejších zásad a regulatívov priestorového usporiadania a funkčného využívania pozemkov, umiestnenia stavieb na pozemkoch a zastavovacích podmienok jednotlivých stavebných pozemkov navrhuje sa zabezpečiť vypracovanie územného plánu zóny, resp. územnoplánovacích podkladov a inej dokumentácie pre tieto časti riešeného územia: - všetky navrhované obytné súbory, centrálny priestor obce, športové areály.

Navrhnutá podrobnejšia dokumentácia bude vypracovaná v poradí podľa lokalizácie rozvojových zámerov obce. Pre dosiahnutie požadovanej presnosti výstupov z vyššie uvedenej dokumentácie je potrebné zabezpečiť aktuálny geometrický plán, zameranie inžinierskych sietí a výškopis územia obytných súborov v príslušnej mierke.

10. HODNOTENIE NAVRHOVANÉHO RIEŠENIA

Návrh územného plánu obsahuje urbanistickú koncepciu, ktorá označuje spoločnú myšlienku a zámer ako usporiadať dedinu a stavať v nej tak, aby to nebolo len účelné ale aj pekné. Urbanistická koncepcia určila jednotný zámer zástavby, vymedzila ťažiská či centrum obce. Urbanistická koncepcia nemá na mysli len individuálne záujmy stavebníkov domov, ale sa zamerala na spoločné vybavenie obce.

Územný plán má pripravenú koncepciu spoločensko-kultúrneho významu, určuje kde, čo a ako stavať s predvídavosťou potrieb budúcnosti. Nebudú to len nové stavebné pozemky pre rodinné domy, budú to hlavne pozemky pre stavby zabezpečujúce novú prosperitu a spoločenský život obce. Návrh ÚPN O vymedzil územie s týmto poslaním, očakáva od

občanov pochopenie pre stavby verejného záujmu.

Urbanistická koncepcia nastolila nový územný rozvoj sídelného útvaru. V návrhu sa uvažuje s rozšírením funkcií riešeného územia, hlavne vidieckej turistiky.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obce na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

Environmentálne hodnotenie

Územný plán akceptuje limity a obmedzenia vyplývajúce z ochrany prírody (hlavne územie európskeho významu zo siete NATURA 2000, časť CHVÚ Vihorlatské vrchy). Návrh ÚPN-O citlivo rieši ďalší rozvoj obce s minimálnym zásahom do prírodného prostredia. Pre lepšie životné prostredie v navrhovaných nových lokalitách obce navrhujeme výstavbu kanalizácie s odvedením odpadových vôd do jestvujúcej obecnej ČOV v Orechovej.

Ekonomické hodnotenie

Návrh sa sústreďuje na zvýšenie poskytovania služieb v oblasti cestovného ruchu a vidieckej turistiky. V ÚPN-O sa navrhujú podmienky na oživenie ekonomiky v tejto oblasti.

Vo východnej časti, v náväznosti na obecný park, je navrhovaná plocha oddychu a rekreácie.

Centrálna časť obce je navrhovaná na obnovu verejného priestranstva – priestor od gréckokatolíckeho chrámu po areál vojenských lesov. Architektonické a materiálové riešenie má vylepšiť estetický vzhľad súčasných plôch, návrh jednotlivých oddychových plôch, plochy zelene a komunikácií. Rekonštrukciou plôch sa vytvoria priestory pre oddych nielen obyvateľov obce ale aj turistov.

Územno - technické dôsledky

ÚPN Obce hodnotí a rieši rozvoj technickej vybavenosti celej obce. Navrhuje spôsob zásobovania vodou, elektrickou energiou, odkanalizovanie a odvedenie splaškovej kanalizácie do obecnej ČOV. Úpravou šírkových pomerov miestnych komunikácií a dobudovaním chodníkov a zastavovacích pruhov SAD a parkovísk pri zariadeniach občianskej vybavenosti.

Kontinuita s minulosťou

Z hľadiska štruktúry osídlenia patrí obec Orechová do druhej veľkostnej skupiny (200-499 obyv.) obcí v Košického kraji. Obec Orechová leží na významnej nadradenej cestnej sieti. Ide o cestu I/50 so smerom Košice - Michalovce, ktorá je hlavnou európskou cestou E50 v trase Košice-Michalovce-štátna hranica SR/UA a je zaradená do siete transeurópskych magistral „TEM“ úsek TEM4. Nachádza sa v suburbálnom pásme mesta Sobrance. Je typickým vidieckym sídlom v zázemí mesta Sobrance, ktoré pre osídlenie vo svojom okolí saturuje potreby vyššieho občianskeho vybavenia a poskytuje pracovné príležitosti. Väzby obce na mesto Sobrance sú podporené aj komunikačným prepojením po ceste I/50. Po tejto ceste v smere na Vyšné Nemecké sa obec napája na hraničný priechod na slovensko-ukrajinskej hranici.

V súlade so záväznými výstupmi ÚPN – VÚC Košického kraja je potrebné posilňovať väzby medzi mestom a jeho vidieckym zázemím a vytvárať rovnocenné kultúrne a sociálne prostredie, pričom treba zachovať vidiecky charakter osídlenia a ráz krajiny s prírodnými a urbanistickými špecifikami. V týchto intenciách je potrebné v Územnom pláne obce Orechová riešiť ďalší rozvoj obce.

Regionálna architektúra

Orechová leží v severovýchodnom okraji Východoslovenskej nížiny v nadmorskej výške okolo 135 m.. Do roku 1918 obec administratívne patrila do Užskej stolice. Zastavané územia má prevažne obytnú funkciu. V celej obci prevláda zástavba povojnová (rok výstavby cca 50-70 roky). Táto zástavba je zastúpená približne 60% z celkového počtu stavieb. Domy majú manzardové a sedlové strechy. Objekty postavené v tomto období sú po čiastočnej alebo úplnej rekonštrukcii. V obci sa nachádzajú domy, ktoré predstavujú typickú ľudovú architektúru z konca minulého a začiatku tohoto storočia. Sú to domy so popisným číslom 55, 81. Stavby postavené v predvojnovom období sú v zlom stavebnotechnickom stave (dom sup.č. 148, 180), alebo po čiastočnej rekonštrukcii. Na ostatných uliciach sa nachádza prevažne zástavba postavená v 70-90 rokoch.

Záver

Obec po eliminácii negatívnych vplyvov má potenciú životaschopného organizmu. Prvoradámi sú pracovné príležitosti, tieto vo výhľade zabezpečuje dostupný priemysel.

V širších súvislostiach je významným faktorom rozvoja sídelného útvaru stav životného prostredia. Budúcnosť obce je závislá na čistote ovzdušia ako dôležitom ukazovateli stavu zdravého životného prostredia.

Celé k. ú. sa nachádza na území európskeho významu NATURA 2000.

Budúcnosť obce je možné spájať s transformáciou poľnohospodárskej funkcie na jej integráciu s vidieckou turistikou.

Návrh ÚPN-O výrazne stavia územný rozvoj obce na ochrane a využití potenciálu krajiny. Ekostabilizačný systém je pilierom budúcnosti obce.

11. NÁVRH ZÁVAZNEJ ČASTI

Závazná časť územného plánu obce je vyhotovená ako samostatná príloha. V tejto časti uvádzame zoznam navrhovaných verejnoprospešných stavieb.

Na uskutočnenie verejnoprospešných stavieb možno podľa § 108 zákona č.50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov, pozemky, stavby a práva k nim vyvlastniť, alebo vlastnícke práva k pozemkom a stavbám obmedziť. Ako verejnoprospešné stavby v riešenom území sa stanovujú podľa vyznačenia vo výkrese schéma verejnoprospešných stavieb:

11.1.1 Stavby pre verejnoprospešné služby:

VPS – 1 Stavby pre občiansku vybavenosť

- VPS -1.1. Verejná zeleň (terénne a parkové úpravy, doplnené drobnou architektúrou – hranica znázomená vo výkrese č.3Or **1**)
- VPS -1.2. Revitalizácia centrálneho priestoru obce (územie pri gréckokatolíckom chráme, územie pri obecnom úrade) – dotvorenie priestoru terénnymi a parkovými úpravami, doplnené drobnou architektúrou – hranica znázomená vo výkrese č.3Or **2**)
- VPS-1.2. Rekreačná a oddychová plocha – lokalita „Kračky“ **3**)
- VPS-1.3. Rekonštrukcia športového areálu (viacúčelové ihrisko, výstavba amfiteátra a pod.) **6**) - nesúkromného charakteru

11.1.2 Stavby verejného technického vybavenia:

VPS – 2 Stavby pre dopravu:

- VPS – 2.1. Sieť obslužných a prístupových komunikácií a dopravných zariadení vrátane cestných mostov a dopravných nájazdov.
- VPS - 2-2 Stavby parkovacích a odstavných plôch.
- VPS - 2-3. Stavby peších plôch, komunikácií a chodníkov (pešie, turistické, cyklistické).

VPS – 3 Stavby pre vodné hospodárstvo:

- VPS- 3.1. Stavby zásobovacích a výtlačných vodovodných potrubí a technických zariadení pre zásobovanie vodou vyznačených v grafickej časti dokumentácie územného plánu.
- VPS- 3.2. Stavby hlavných zberačov kanalizačnej siete a koridory trás nadväzujúcich uličných stôk v obci podľa grafickej časti dokumentácie územného plánu.
- VPS- 3.3. Stavba čistiarne odpadových vôd (ČOV) v kat. územia obce Orechová **5**)
- VPS- 3.4. Stavby regulácie Orechovského potoka v severnej časti kat. územia obce.
- VPS –3.5 Stavba regulácie a úprava profilu koryta potoka Orechovský.

VPS – 4 Stavby pre energetické zariadenia, telekomunikácie, rozvod plynu:

- VPS- 4.1 Stavby trás VN a NN elektrickej siete. Stavba 22 kV káblových elektrických vedení uložených v zemi pre napojenie nových lokalít.
- VPS- 4.2. Stavby rekonštrukcie a rozšírenia transformačnej stanice TS 2/102 - súčasný výkon 100 kVA, navrhované navýšenie na 250 kVA.
- VPS- 4.3 Stavba telekomunikačnej káblovej siete a súvisiacich technologických zariadení.
- VPS- 4.4 Stavby pre prenos terestriálneho a káblového signálu a stavby sietí informačnej sústavy.
- VPS- 4.5 Stavby rozšírenia STL rozvodov plynu vyznačených v grafickej časti dokumentácie územného plánu.

VPS – 5 Stavby v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia:

- VPS-5.1. Obecný zberné miesto a kompostovisko (stavby a zariadenia na zneškodňovanie, dotriedňovanie, kompostovanie, recykláciu odpadov a materiálového a energetického zhodnotenia všetkých druhov odpadov (lokalita „Za obecným úradom“ **2**).

Koniec sprievodnej správy.

V Michalovciach, 9/2013

Ing. arch. Marianna BOŠKOVÁ